

ATEITIS

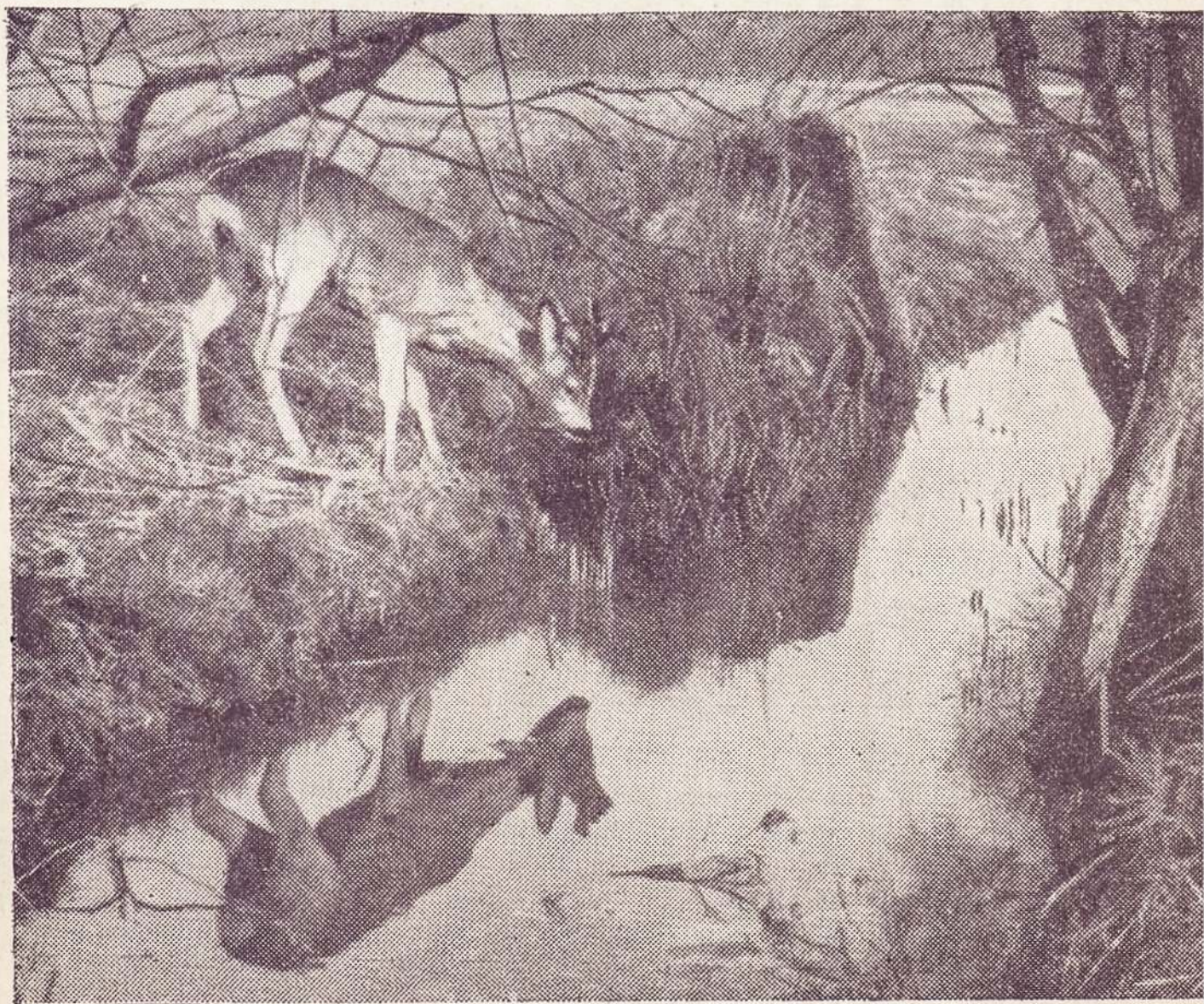
4

ILIUSTRUOTAS
MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

BALANDIS

1 9 3 7

27-TIEJI METAI

PAVASARIS SUGRĮŽO

888 871

ATEITIS

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

K a u n a s, Laisvės al. 3 b.

Telef. 2 52 35

Prenumerata: moksl., stud. ir kaimo jaunimui met.
— 5 lit., pusm. 3 lit. Kitiems: met. — 10 lit., pusm.
— 5 lit. Užsieny: met. 16 lit., moksl. — perpus
pigiau. Paskiras nr. — 1,50 lit.

Redakatoriaus kalbamosios
valandos: antradieniais ir
šeštadieniais nuo 14 iki 15 val.

TURINYS

Kun. J. Marcinkus — Motina	145
Leon. Žitkevičius — Saulėlydis	146
Eug. Matuzevičius — Sapno stebuklas	147
P. Rimkūnas — Laukų pasaka	148
Morkus Jameikis — Sesers prisiminimas	151
A. S. Puškinas — Žiemos vakaras (vertė E. Matuzevičius)	152
Pranas Kozulis — Našlaitis ir mėnuo	153
Alf. Sušinskas — Tikrasai ar patiltės herojus	154
V. Mačernis — Miražai	158
P. Drevinis — Purpurinis žiedas	159
P. Jurkus — Pasiskundimas motinai	159
Petras Gailiūnas — Lyginamoji Š. Raganos ir Žemaitės charakteristika	160
Alf. Lapė — Riteris be baimės ir dėmės	163
Konstantinavičius — Prof. Pakštas kalba abiturijentams	165
O. P. — Gimnazistė be priekaištų?	168
P. Petrauskas — Religinis liet. moksleivijos renesansas	169

Apžvalga. — Auxilium latinum. — Mokykloj ir gyvenime. — Lite-
ratūros naujienos. — Kūno kultūra. — Kreivos šypsenos.

„Gamtos Draugo“ Balandžio mėn. sąsiuvinį rašo: Prof. Pr.
Dovydaitis, Dr. J. Dagys, gimn. dir. J. Elisonas, botanikas J. Kuprevi-
čius, be to, apie gamtininkų kuopelės darbus kazimieriečių gimnaz. ir k.

PRITRŪKOME Š. M. „ATEITIES“ 1-MO NUMERIO

Kas turi šio numerio atliekamų egz., prašome tuojau grąžinti Admi-
nistracijai. Platintojai, kuriems š. m. „Ateities“ 1-mo n-rio buvo pasiūsta
daugiau negu jie surinko prenumeratorių ir kurie dar iki šiam laikui n-rių
negrąžino, turi tuojau pat grąžinti, nes už negrąžintus n-rius reikalausime
apsimokėti pilna kaina po Lt 1,50 už sąsiuvinį.

JAU LAIKAS ATSILYGINTI UŽ Š. M. I PUSM.

„Ateities“ skaitytojams ir platintojams pranešame, kad paskutinis terminas
atsilyginti už š. m. I pusm. yra birželio mėn. 5 d. Iš anksto išpėjame, kad tiems
„Ateities“ skaitytojams ir platintojams, kurie ligi š. m. gegužės mėn. 20 dienos ne-
bus dar nieko įmokėję už š. m. I pusm., „Ateities“ 5-6 n-ris bus sulaikytas.

Platintojai, kurie nori dovanų gauti, turi pasirūpinti, kad bent dalis jų skai-
tytojų apsimokėtų už visus metus ir surinktus pinigus atsiųsti „Ateities“ administra-
cijai dar prieš gegužės mėn. 1 dieną.

„Ateities“ Administracija

M. Katiliutė

Motina

KUN. J. MARCINKUS

MOTINA

Fragmentas

Žodis motina kiekvieną rimtai ir džiugiai nuteikia. Ir turtingam, ir vargšui, ir mokytam, ir bemoksliui, ir sveikam, ir ligoniui žodis „motina“ primena raminantį džiaugsmą; primena tai, kad yra širdis, kuri visuomet jam plaka. Ar yra pasauly meilė, kuri pralengtų motinos meilę? Visos žemiškos meilės, kurias išreiškia vieni kitiems, nublanksta, kaip mėnulis prieš saulę, prieš motinos meilę. O, kas supras pilnai motinos meilę, kurią ji jaučia, prakalbant kūdikiui ir kaip rymojimuose prie lopšelio lemia šviesią kūdikio laimę? Kas supras ir išmatuos motinos liūdesį ir skausmą, gilesnį už vandenynus ir aukštesnį už dangų, kai ji turi pergyventi savo vaikų nelaimes ir nepasisekimus?

Motinos širdy liepsnoja neužgesinama meilė. Net vaiko įžuliausias su motina pasielgimas neužslopina jos meilės. Yra pasakojimas, kad pietų

SAULĖLYDIS

Neužuslėpsi džiaugsmo grimu
 Skausmų ir sielvartų visų:
 Liūdna dalia liūdnai parimo
 Už raudonųjų debesų.

Ir nežinai, kas ten bežeri:
 Ar tų žvaigždžių jau taip gausu,
 Ar savo ašaras pabėrei
 Už raudonųjų debesų...

Neužuslėpsi juoko šydu
 Širdies, pravirkusios garsu:
 Liūdna dalia liūdnai pragydo
 Už raudonųjų debesų.

Prancūzijoje vienas jaunuolis labai mylėjęs vieną mergaitę. Ji jam buvusi brangesnė už viską. O toji mergaitė buvusi savimylės pilna ir kietaširdė. Kartą ji tarusi vaikinui: „Jei tu tikrai mane myli, eik, užmušk savo motiną ir, išplėšęs jos širdį, atiduok mano šunyčiui“. Jaunuolis taip ir padaręs: išplėšęs širdį ir jau nešęs mergaitei. Beskubėdamas suklupęs ir parpuolęs. Motinos širdis iškritusi iš jo rankų ir nusiritusi į griovį. Tik iš griovio pasigirdęs tylus jos balsas: „Sūneli, gal skaudžiai užsigavai“? Nekartą vaikiai be galo skaudžiai užgauna savo motinas, bet jos greitai visa pamiršta ir rūpinasi savo vaikais. Juk ir mes turime ar esame turėję tokias geras motinas, kurios mumis taip myli, o kaip dažnai jas taip pamirštame!...

Koks yra ypatingas, taurus ir aukštas moters pašaukimas! Motina yra graži, rimta, skaisti šeimos kolona. Graži ir garbinga šventa motinystė, tai kilniausia žmonijos misterija. Jos garbei didieji pasaulio poetai ir menininkai sukūrė gražiausius kūrinus. Į ją nukreiptos Bažnyčios ir tėvynės akys: Bažnyčia laukia iš jos sielų išganymo darbe, tėvynė — tautos sūnų ir dukterų. Štai koks aukštas motinos idealas! Todėl šv. Tėvas Pijus IX yra pasakęs: „Duokite man gerų motinų ir aš išgelbėsiu žlungantį pasaulį“. Niekados pasauly nebuvo tiek niekšybių, kiek yra šiandieną, ir niekados nebuvo taip reikalinga gerų motinų, kaip dabar! Labai teisingai pasakė garsusis Amerikos prezidentas Linkolnas: „Kas aš esu ir kuo galiu tikėtis būti, už viską esu dėkingas savo motinai“! Tikrai. Lietuvos motinos išlaikė garbingą motiniškumą. Lietuvė motina išlaikė priespaudos laikais nepalaužtą religingumą ir lietuviybę. Lietuvė motina — mūsų pasididžiavimas.

(Iš knygos *Mes alkstame Dievo*)

Eug. Matuzevičius. Jo gražių eilėraščių skaitome „Ateities“ puslapiuose.

EUG. MATUZEVIČIUS

SAPNO STEBUKLAS

Ateina Jis toks baltas baltutėlis
Ir prakalba balsu ne žemės.
Ranka palaimina laukus ir pievas
Ir taria gaudų — amen...

Pražysta akmenys ir klevas šnabžda:
„Nejau įvyks šviesus stebuklas?“...
Ir virpa dobilo žiedelis mažas —
O Viešpatie, lig ryto dar pabūk čia...

Varpai prabyla bokštų kryžmoj,
Kapuos užsidega grabnyčios — —
Ir eina balsas tylintis per žemę —
O Viešpatie, dar neik, pabūk dar šičia...

... Jau miršta balsas, tolsta žingsniai —
Ir vos tik vos aš juos girdžiu — —
... Mažam lange pakrypsta mėnuo
Ir juostos degančių žvaigždžių...

Atkarpa iš novelių rinkinio Pensjonato auklėtinė

Šiuo metu Onos sūnus suskaitė savy dvidešimtąjį pavasarį ir ūgiu buvo pratęsęs iki trobos balkio. Jo stogo aukščiau jau vengė bet kas pasilyginti ar pasididžiuoti — Oniuką praaugęs.

Buvo tamsiaplaukis, giliai mėlynų akių ir tiesaus liemenio jaunuolis. O per Petrines, kai užvilko naujutėlaitę iš algos milo siūtą kartą ir pasmakrėje užnėrė pirmąjį kaklaraišį, buvo tikras ponaitis. Ona šypsodamasi glostė žvilgsniu savo sūnų ir, lyg pasididžiuodama, galvojo: matai, koki briedį išauginau iš ano mazgelio... Ji buvo giliai susenusi, nors metų svoris ne didžiausias. Burnoje dantis — retas. Ašakotoji kasdieninė juos laužė vieną po kito, kapojo kaktoje raukšles ir šarmoti apyausiai išsikerojo prieš gerą laiko mastą. Ir krūtinė, tokia pilna, sultinga — sulyso. Anos mergautinės bliuskelės, tada štimpoliukai, kvoldais raukšlėjosi ant senyvo jos stuobrio. Laikas perdažė rausvą veido odą į vaškinę, o gyslos virvėmis spraudėsi paviršium. Onos taisyklinguose veido rėmuose šovėsi žandikauliai. Oda pažandėse gromuliavosi, tempė terbas tai šen, tai ten. Nosis jaunystėje taisyklingiausiai buvo sutverta, o dabar kumpo, artėjo prie burnos ir tiek. Ir akys, tokios žvitrios, jaunystės žvilgsniu tiesiog svilinančios — įraudo, lyg vakaro padangė, įvairiaspalvių siūlelių tinklu nusidriekė. Niekas neberastų Onoje anos darbščios ir nepailstančios mergiotės. Ji viena dažnai apmesdavo: taip nuo seno buvo, taip tėvai ir senoliai mūsų paliko — senieji džiūsta, jaunieji žydi... Ir sūnus jos nebūtų tokiu pečiūga užaugęs, jei Onoje tebeplezdentų anos jaunatvės sultys. Kiekvienu narveliu, kiekvienu atomu juk lietėjo jį ir atidavė tam nevikšiam mažatvėj organizmui visa, ko šis privalėjo.

Vaikų meilė tėvams tęsiasi nuo senovės. Oniukas sujungė čia dvilypės tėviškos meilės pumpurą vienan ir liepė jį skinti tik gimdytojai. Jis Oną mylėjo, vargiai kas kitas taip. Grįš iš darbo — aplanko ją, kiti paguliu knarkia — jis pas motiną. Vis su dovanom. Saldainį kokį paduos.

— Imk, mamyt, — uždirbu, — kai šioji atsikalbinėja. Ji laužydavo bedantėje saldainį, sūnus pasakodavo ką nors iš savo darbų. Nors žinojo ir pati, sūnus — jėgingas. Javų laukai, išsisukusių dobilų, po jo ranka, it pūkas. Dalgis zvimbs įkaitęs ir laukas kaip raštas, pradalglių linijomis išrašytas. Jei baran stos keliese, kiti vengs Onos sūnaus, nes tada ant kulnų ir ant kulnų.

Darbštų vyrą varžydami graibė. Vienas — pas mane, Jonai, kitas — pas mane. Sulygdavo ant metų, mėnesių ar net pridieniu ėjo. Ypač neslysdavo dalgis iš rankų šienapjūtėje, rugiapjūtėje, ar šakės — mėsle-

vežy. Be Oniuko, kai laisvas, retai koks stambesnis ūkis apseidavo. Darbas užgulė, apsisuks, — jis ir galvoj. Iš tolimesnių kaimų pluošdavo svietas į Onos grįtelę. Šioji širdy juokdavosi, kai kiekvienas:

— Tai žvitrus vyras! Jam penkinės negailėčiau. Laiminga motina tokiu...

Šiomet nagines avėjo jis Kiemelių Didžbalio, stambaus ūkio savininko ir valsčiaus viršaičio. Keturių metinių berniukų tarpe Onos sūnus buvo pirmuoju ir ūkininkaudavo šeimnininkui išvykus į valsčių. Jis dirbo, kaip kiti, bet vagą jo rankos žagrė kažkaip tiesesnę išversdavo. Ir arimas mažoniau juoduodavo, kurį koja mindžiojo Oniukas. Tokia Dievo lemtis ar jo meilė žemei, bet ši, purioji, jo ranką mėgo labiausiai. Net daigas, atrodė, daugiau kelmavosi iš jo saujos bertas. Kiti šiepėsi, girdi, — sekas, kaip mergos vaikui. Bet už akių. Akyse nė žodžio kartesnio jam dabar. Suraišytų, pribijojo.

Oniukas buvo tuose metuose, kai širdis, be laukų platybės, trokšta dar švelnesnio žodžio ir to, kuriam lietuvių protėviai kadaise meilės vardą davė, dainiai skambiai apdainavo, o artoją šildė darbuose tik menka jo skiedrelė.

Didžbalių lankose įgriuvo dalgiai. Penki vyrai išsijuosę suko puslankius, guldė kimzrynuose įžėlusią vašią žemės vilną ir per pustymo šventagačius žėrė beržynan pritūravotą dainą. Saulės kaitra rudavo pjovėjų nugus pečius ir nuverstą žolę virinte virino plačiuos pradalgiuos. Užpakaly, atvertę grėblius, baruose švaistėsi mergiočių kirbinė. Kur viena — nieko, o jau daugiau — mišką pakels padangėn. Toks plyšimas, lyg prieš lietų, sakytum. Gi to, nė debesėlio danguje. Kažkuri iš pulko, pridaužius pradalgius netoli berniukų, užplyšo:

— Padėk, Dieve! — Ačiū, ačiū, —

Pradalgėlių, kaip gyvačių...

Bernai sužiūro, įsmeigę dalgius pusiau pjūvio, kvatojosi, o mergiočių akys, kaip ylos, dūrėsi į šiuos. Šiame sąmišy Oniukas pirmąkart sutiko žvilgsnį šeimnininkų dukters Agutės, dailios mergaitės ir ne vieno ženiklio akies krislelio. Onos sūnui kutenantis Agutės spindulys nubėgo iki pat dalgio ašmenų ir nepustomas tas daug daug tą dieną kruvinai pradalgių išskuto. Dabar tik jis suprato, kas toji raštuose nusakyta meilė, lydinti artoją nuo žagrės iki dalgio, nuo pavasario iki senatvės.

Diena laužėsi per kaitros vidudienį; saulė kryo vakarop. Pjovėjų kertama žolė nebe vaitojo, tik kažkaip rasotai, dusliai čerėjo, ir pats dalgis jautėsi pribukęs: rytą kelmelį nukirto, į vakarą korėsi ant kiekvieno kietaumo.

Saulei nusėdus ir pilkiems ūkams pakilus balų plotuose, bernai, nunėrę dalgių snapus, dainos taktan pluošė namo. Onos sūnus, džiūgia šypsena lūpose, įsižiūrėjo į tamsoje paskendusią dagilėlių gūžtelę ir vienas sau pamanė:

— Kaip gera jiems dviese...

Saulė daug kartų nusėdo ir vėl tekėjo. Dienas keitė naktys, naktis — dienos. Šienapjūtės atgarsys kupetose susikrovė ir dirgus šieno kvapas vertė manyti — pavasaris praėjo. Dalgiai nurudę gembėse riogsojo, rūdžių kremtami nerimo ir laukė, kada muskulo galia ties juos ant pentės ir brizgins ašmenis digus kūjėlio šokis. Ir pentė, gulėdama mieto minkštymuose, nenumanė, kad rytoj jos perskeltoj lūpoj dar antra šukė kris ir dalgis į galą žymiai ploniau suriks: duok, quok! Vargiai kas taip nerimo, kaip

vyrai. Jie vienmarškiniai, paraitytomis rankovėmis, bėgiojo tai šen, tai ten ir rankose jų sudygo nauji dalgiakočiai, trumpi, it kabliai su atlošomis ilgesniam rugio stimbui nugulti. Taip Didžbalių ūkyje rikiavosi vienrankės, naujais dantimis grėbliai ir muskulingų vyrų poros.

Pageltęs rugys vos kojoje išlaikė brandingą grūdą ir supėsi nuo menkiausio vėjo perpūčio ar, rodos, saulės kaitresnio spindulio užgautas. Kai vienmarškinų eilė paliko ryto rasoje šliūžių gretas, artėjo rugių platybėn, šiuose išgąstis metėsi varpose ir dar žemiau akuotą nunėrė karšantis amžius.

— Kas pirmas baran? — vos pratarė šeimininkas, ir mergiočių, bernų choras plyšo:

— Jonas! Kas tiesesnę pradalgį išvays?

Jo pradalgį sėmė Agutė, jo sukirstą pėdą rišo — ji. Prakaitas žliugėmis bėgo abiejų veidais, jie rauda. Oniukas mintis metė tai šen, tai ten. Užsispoksodavo į griūnantį rugį ir jam nejauku darydavos. Dalgis, kaip giltinės rankose, rito nuo stiebo kažkada žaliuama banguojantį javą, griuvo šis, šnerėdamas senatve, vienrankės glėbin. Kertama varpa ore dusliai sušvokšdavo, lyg sakytų: sudiev, minkštoji žeme. Dalgis lygiai kabino ir rugiagelę nusenusią, raudonžiedę aguoną ar įsikerojusį, sėklomis barškantį kukalį. Saulė vis skubiau tiesė šešėlį prieš augalo mirtį, nes baras po baro nyko mirgantis jos žaismas rugių laukuose.

Kaip Oniukas linkčiojo prie žemės ir sėmė dalgimi kuplų rugių pluoštą, taip ir Agutė — susilenkusi griebė sterblėn praskestą pradalgį, vėliau suko grįžtę, vieną jos galą pažasty laikydama. Tada rėmė atsparų pluoštą pėdo širdin, kabino jį glėbin — aukštielninką, keliais virš, susuks, ir pėdai, kaip miegančios karvės, laukuose pilnėjo. Šeimininkas užpakaly juos rinko ir statė į devyniapėdes gubas lygiuodamas šias gražiais statais.

Onos sūnus, uždribusiais kaktoj plaukais, saulės įdegtas, tvirtai stovįs ražienų nuslidintose naginėse, neatsistebėjo paskui jį slenkančios Agutės vikra. Jis prakaite, ji irgi, o daugiau poros metrų užbarin netolo. Kai pradalgis užsisuko už lauko kampo ir kiti kirtėjai pradingo rugių mūro uždangon, Agutė, tiesdama įvargusią nugarą, užkalbino pjovėją:

— Pavargai, Jonai? Atsipūskime. Rankoj grįžas įlindo.

Šis nespisirs šeimininko dukteriai, dar ji kažkaip meilesniu tonu tuos žodžius tarė. Abu susėdo ant surišto pėdo. Dalgis atvėpęs ražienose, grėblis — vėl. O rugių lauko niekad netilstanti daina ošė nesuprantamą jiems kalbą, ramino. Ir poilsui metas. Buvo apie priešpiečius: saulė matavo rytinį dangaus ketvirtį.

— Nemaniau, kad Agutė taip narsi. Kirtau iš peties, o ant pėdų ir ant pėdų. Pasigailėtum bent senatvės mano...

— Senatvė! — sliekas... Ir dar daugiau spausiu. Ot — tyčia, matysi... Šitaip bus parugėj, — juokėsi sukdama jam plaukuose mirties kilpas ir suktukus.

— Neįveiksi, neįveiksi, mergyt, — trys barai tiesis pirmyn nerišti. Tik pasispaudei ir — grįžas, o lauko galas kur... Ten, matai, gluosnis, už jo — karklų krūmas, dar toliau — alksnynas, — jame mylinčių paukštelių gūžta, — ir rugių lauko galas. Pripjausim iki ten, pažvelgsim gūžtelėn, liksim patenkinti ir su šypsniu lūpose kabinsim poilsui dalgius ik kitamečių pjaujos.

Onos sūnus, rodydamas Agutei lauko platybę, užmetė ištiestą ranką

SESERS PRISIMINIMAS

Visą dieną vėjai pūtė.
Liūdna ir graudu. —
Mano mylima sesute,
Vis linksma dar tu?

Mes pašlaitėmis bėgiojom
Vasarą kadais,
Lygumoms gražiai žaliuojant,
Stebinant žiedais.

Palikau tave prie grėblio,
Palikau laukuos.
Žalią šieną vartant, grėbiant
Man tavęs neguost.

Vaikščiojau po miesto aikštes,
Nerimą rinkaus.
Žmonės, kaip ir ašen, vaikšto,
Laukdami žmogaus.

Vėl radau tave papievy
Tarp margų žiedų.
Kam atvėrei skausmą, Dieve,
Pamirštų žaizdų? ...

jai ant peties, surimtėjo lyg ir iš atlapotos krūtinės veržėsi tylūs ir kutenanti žodžiai:

— Agute, jei taip mes, laukų paukščiai, susuktumėme lizdą mūsų pamiškėje? Naują trobą pastatyčiau, žydėtų darželis palangėje, sodas pietuose ...

Ji prigulė įraudusiu veidu Oniuko petį, ranka kryžiavo šio ir žvilgsnį rėmė jo lelytėse, lyg ieškotų jose amžinosios ištikimybės antrajam, silpniam sutvėrimėliui. Ją rado, išskaitė kimiai dūstančioj krūtinėj meilės virpesį artimiausiam, dabar — jai. Agutė ir Oniukas sumezgė vienas antro jausmus, lydinčius jaunuosius nuo pirmosios meilės kibirkščių, iki niūriosios senatvės — grabo lentos ... Ir Agutė, visuomet lėta, tyliai pasakė ausin:

— Dviese vargas lengvesnis už pūką, Jonai ...

Onos sūnus pirmąkart pajautė moters veido šilumą ir suprato dabar, kodėl jo vienrankė pradalgį guldė du kart storesnį, — kaip iki pietų, taip po, — kodėl Agutė, tas brangus, juoduoju parugėj taškas, toli atsiliko senyvo pradalgio gale.

P. RIMKŪNAS

ŽIEMOS VAKARAS

Vėtra juodą dangų supa,
Baltą sniegą sukdama —
Tai užkaukia... Tai vėl verkia,
Kaip mergytė supama;
Tai, pastogėj įsisukus,
Ūžia, cypauja gailiai,
Tai vėl beldžias, kaip keleivis
Nykų vakarą vėlai...
Mūsų vieniša trobelė
Sielvartinga ir tamsi.
Ko gi tau, bobule mano,
Trykšta ašara šviesi?
Ar kaukimas šiaurės vėjo
Taip suvargino tave?
Ar parymai ant varpstelio
Metų žilstančiam laive?
Tai išgerkim, miela drauge,
Juodo sielvarto dalios, —
Ech, iš skausmo! Kur stiklinė?
Sieloj džiaugsmas sužaliuos.
Padainuok man, kaip gyveno
Laumė smilčių pajūry;
Padainuok man, kaip mergaitė
Ėjo vandenio kasryt...
Vėtra juodą dangų supa,
Baltą sniegą sukdama —
Tai užkaukia... Tai vėl verkia,

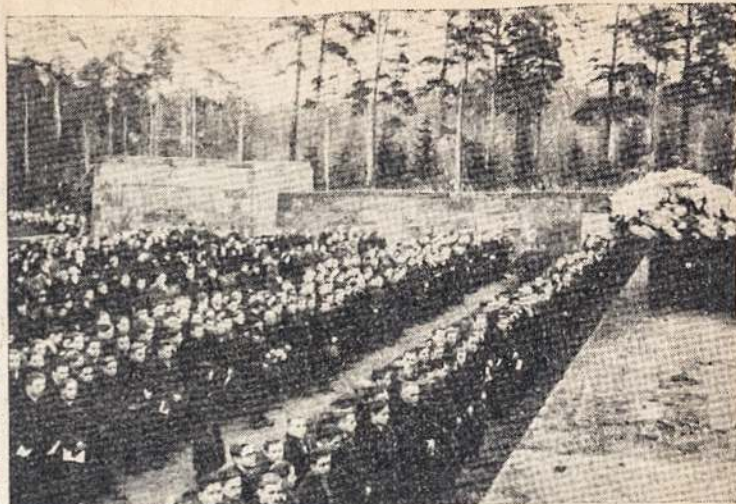
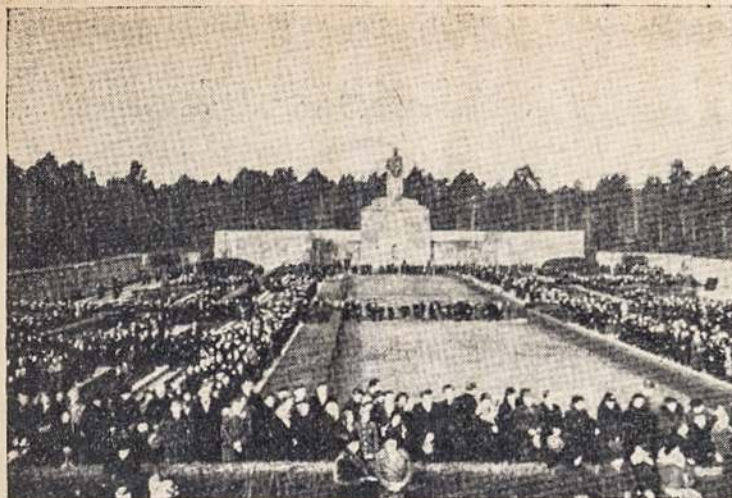
A. S. Puškinas

Kaip mergytė supama...
Tai išgerkim, miela drauge
Juodo sielvarto dalios, —
Ech, iš skausmo! Kur stiklinė?
Sieloj džiaugsmas sužaliuos!

Vertė Eug. Matuzevičius

Anglijos moksleiviai lanko Vokietiją

Latvijas moksleivija Broliu Kapuose kritusius
karius pagerbia.

PRANAS KOZULIS

NAŠLAITIS IR MĒNUO

Žvejas vēl leisis ī marias

Mēnulis klaidžioja, tartum padauža,
Po platū debesēliu laukā,
O zemē širdis nedrāšiai daužos,
Šuva gūdžiai ir ilgesingai kaukia.

Regiu: našlaitis mēnesienā brenda,
O rankoj žolynū nusvirē galvos,
Jam lenkiasi laukai gelsvai pribrendē,
Ir jis didingai, lyg karalius, žvalgos.

Kaip mēnuo, veidas jo liūdnai išblyškęs,
Ir āsara ant poakio vos laikos;
Taip eina jis gražios jaunystēs ryškint —
Su āsara, visu apleistas vaikas ...

Netroškau dar, kad kas pasigailētu —
Tēra tik vienas Dievas gailestingas!
Kažkur nubrido vaiko žingsniai lēti —
Nedrāšiai mēnesienoj dingo ...

TIKRASIS AR PATILTĖS HEROJUS

(Mergaitėms negalima skaityt)

1. TU SKIRTAS RITERIU

Riteriai, riterių luomas kilo tada, kada reikėjo aiškiai ir drąsiai už Kristų pasisakyti, kada reikėjo su smurtu kovoti, gint skriaudžiamieji, persekiojamieji...

Riterizmas savo gerąją prasmę turi iš tų idealizmo laikų, kada ne egoizmas, ne „aš“ rūpėjo, bet idėja, heroiškas savo idėjos realizavimas.

Riteriai po truputį nuo savo pirmąsios paskirties tolsta. Jų idealizmas blunka...

Riteriai pasidaro vien damų garbintojai. Visa riterio idėja lieka moteryje. Paskui moterį sekioja jis apkvaišęs. Riteris pagaliau tiek nuvažiuoja, kad net kvailiausius savo damos įgeidžius beprotiškai realizuoja. Čia būna tokių scenų, kurios tik Kalvarijoj tesuprantamos...

Riteris dar smunka. Riteris jau banditas... Riteris jau patiltė didvyris: užuot gynęs, pats puola, užuot užsistojęs, pats skriaudžia. Organizuojamos net jėgos su riteriais kovoti, su tais, kurie savo paskyrimu buvo pašaukti kilnumui.

* *

*

Mūsų vyriškoji moksleivija riteriais šaukiama. Tiesa, Lietuva niekam neskelbia karo. Ji santūri, taikinga; ji nori pati gyvuoti, bet šiuo savo noru negriebia kaimynui už gerklės, kad jo trobon savo koją įkeltų...

Tačiau ir mūsų laikais reikia, kaip visada reikėjo, žmonių, kurie išdrįstų silpnesnį gint, kurie už skriaudžiamą užsistotų; reikia ir šiais laikais žmonių, kurie nepabūgtų tiesos žodžio drąsiai pasakyti; reikia idealistų, kuriems ne asmeninis išskaičiavimas, ne sava nauda, bet visuomenės gerovė rūpėtų; reikia vyrų, kurie vyriškumą ne užgesytos elektros tamsoj, ne savo silpnybėms pataikaujant matytų, o vyriško asmens kilnume, pasiaukojant, atsižadant, nukenčiant ir ištveriant idealo kovoj.

Mums reikia moksleivių riterių, kurie būtų šviesos sūnūs, ne patamsių, ne palangių pelėdos...

Vyriškos moksleivijos gyvenimą giliau įžvelgiant, ir linksma ir liūdna. Linksma, nes daug yra garbingo vardo vyrų moksleivių, rimtai į savo paskyrimą žiūrinčių, vyriško charakterio, principų, darbo riterių; liūdna, nes dažnai, eidamas gatve, sutinki tik vienas vyriškas kelnės težingsniuojant, be žmogaus, be tikro vyro, o jei tose kelnėse ir yra kūnas, tai tame kūne tūno jau supuvusi dvasia — tik ką pražydęs jurginas jau nuvytęs...

2. RITERIS PO ŽIRGO KOJOM

Jei riteris kovoj žūna, jis garbės riteris. Tik jei riteris pats po savo žirgu iš žioplumo, dėl savo kaltės ar net tyčia puola, jam negiedami garbės himnai, poetai jo neapdainuoja...

Moksleiviškasis vyro gyvenimas kartais vyrą ažuolą grobuoniškai pagriebia ir po jaunatvės žirgo kojom teškia. Kai kurie vyriškos moksleivijos ydingi negalavimai tiek sutirštėję, kad lyg maru graso ne tik jiems patiems, bet ir visai lietuvių tautai, visai valstybei.

PATVORIO VYRAS

Dėl menkniekio niekada neverta didelių istorijų daryt. Tik patvorio vyras — jau nemenkniekis...

— Kada gi tamsta mus patvoryje matei? — girdžiu vyriškąją Lietuvos moksleiviją ambicingai akis pastačius.

Palaukit, vyručiai! Patvorio vyras yra pusbutelio vyras. Ir šis pusbutelis kai kuriuos moksleivius visais velniais yra apsėdęs! Girtavimas mūsų moksleiviuose yra tikrasis jaunų sielų pogrindžio grybas... Jis kruvinai ėda jauną sielą, o pagalbos ranka ne taip dažnai čia pasirodo. Kartas nuo karto išsiveržia šis sugedimas visai šlykščia forma. Tada, tiesa, jį griebia, tačiau jo šaknys palieka gyvuose organizmuose... Alaus stiklas, vyno gurkšnelis čia neįeina į programą. Čia imu tokį moksleivio girtavimą, kurs yra tikras girtavimas, visiškas, nuolatinis...

Rengia mokinius, korepeticijom gyvena. Tik jo pinigai neina santaušom, tolimesniam šviesos keliui.

— Pats uždirbu, pats galiu ir pralakt — mano pinigai!

Ir laka jis, laka tol, kol sanatorijoje atsiduria.

Arba, va, vienos mokyklos vyresniųjų klasių mokinių grupė pamiškės pirtyje išitaiso „samagonkos“ (degtinės) bravorėlį ir siurbia sau po sunkių dienos mokslo darbų susirinkę.

Kitas vėl tiek nusilaka, kad visą kambarį pribiauroja, net Nojaus laivas be kliūčių būtų galėjęs plaukyt.

Visa nelaimė, vyresnieji užkrečia, patraukia jaunesnius. Jei bandytum su tokiais Bacho „didvyriais“ pakalbėt, atsakytų:

— Gerbiamasis, visi dabar geria. Ko snaust ir mums!

Kaip bebūtų, tik kito mizerija, kito nelaimė neturi mūsų patraukt eit tuo pačiu blogio keliu.

Drąsiai galima tvirtint be jokios fantazijos: kas mokykliniam amžiuje girtauja, iš to jau nebėra žmogaus. Tebūna jis genijus, tebūna visų gabumų išikūnijimas, jis jau eina velniop (atsiprašau), jis jau bežūstas!...

Išėjęs iš mokyklos, laisvės tariamai daugiau įgavęs, ar savarankiškai gyvent pradėjęs, alkoholio slibino persekiojamas, supliukš gyvenimo katastrofoj, savo paties rankom parūpintoj.

Kas čia gali padėt? Tik jau ne tie, kurie ta pačia burna dėl girtavimo puola, ta pačia burna vakare porcijas priima... Gelbėt turi ateit draugas, vienminčiai draugai. Gelbėtis turi jis pats: be savo noro niekas čia dažniausiai neišgelbsti...

Patvorio vyrijai priklauso ir tie visi nakties paukšteliai, kurie papiroso dūmuose besinardydami, drožia kortomis iš pinigų, kol gaidys susiriesdamas rytmečio kakarine primena jiems, kad už kelių valandų teks eiti į klasę...

MERGININKAI

Mūsų kalba, ypač liaudinė frazeologija, turi nuostabiai tikslių posakių,

žodžių. Kad ir mergininkas... Jo prasmė savaime aiški. Mergininkas nėra garbės žodis!

Deja, ir mergininkų esama moksleiviuose. Ir dar kokių!

Atlapumas su mergaitėmis, su moksleivėmis kai kada ir kai kur jau pasiekia baisių formų... Kai kurie moksleiviai baigia čia prarast visą savo protą...

Pasibaisėjant tenka pasakyti: moksleiviuose jau yra stačiai cinikų, šlykščiausio elgesio mokinių, kurie į mergaitę kaip į skudurą, kaip į mazgą žiūri; kartais šie cinikai pasiekia aukščiausią savo dvasios bankroto laipsnį: jiems mergaitė patampa tik dvikoju gyvuliu!!! (Viešpatie, koks bausis mergaitės pažeminimas!).

Ogi flirtas flirtas... Kai kurie flirto „herojai“ pasineria flirto jūroj aukščiau savo ausų...

Tačiau laikas griežtai reformuoti vyriškosios moksleivijos bebankrutuojančias pažiūras į mergaitę. Jei gražiausiuoju savo sužydėjimo metu — mokyklinėse dienose berniukas nėra kilnus, garbingas riteris mergaitei, kada gi toks jis bebus?

Vėl kaikas pasirenka dulcinę. Dėl jos činčibero išgert sutiktų. Jai vienai jis smilko. Jai batus valyti sutiktų, liežuviu nulaižydamas... Tuo tarpu kitoms mergaitėms jis pasipūtęs katinas... Nusibodo ši, seniena pasidarė, ieško naujos šviežienos. Kitoms vėl nugara... Džentelmenas moksleivis visoms mergaitėms garbingas. Ypač išskyrimai nesveikas dalykas...

Neprošal! čia tarstelt ir šiaip seksualiniu klausimėliu.

Seksualinė tvarka yra kilnumo, darbštumo ir gyvenimo giedros pagrindas. Jei moksleivis seksualiniai palaidą gyvenimą gyvena, jis kala sau nelaimę, savo garbę, savo pajėgumą palaidodamas. Betkoks seksualinis iškrypimas yra baisūs nuodai...

Seksualinis palaidumas daugiau moksleivių sunaikina už džiovą, daugiau už visas kitas negalias, negeroves.

Moksleivis, godžiai gerias seksualinių sрутų taure, dažnai patampa gyvu lavonu, kūnu be trykštančios gyvybės, dvasia be savo jauno žavumo.

Seksualinis susilaikymas, visiška seksualinė tvarka yra būtina jaunatvės giedrai spinduliuoti, nuostabiam jaunatvės žiedui prasiskleisti.

NORS PER LAVONUS, KAD TIK Į PRIEKĮ!

Nesavarankiškas moksleivis nebus tikrai našus tautos darbininkas. Nesavarankiškumo, bailaus vergiškumo mūsų moksleiviuose nemaža. Tiesa, laikam patinka vergai... Nors ir kažin kokiam ponui žmogus vergautų, jis nei ponui, nei sau garbės vistiek nedaro, jis nepakyla ereiliu aukštyne, kūrybinio pajėgumo neparodo.

Vergiškumas sukelia paviršutiniškumą. Paviršiaus garbinimas, „guziko“ dievinimas kaikeną visą sielą užkerėjęs.

Vergiška siela kilnaus idealo nesugeba branginti. Žmogus gi be idealo negali gyventi: jei idealas ne Kristus, jis bus litas, paukštis, pusbutelis, kūnas, karjera ar kitoks dievukas...

Charakteringas faktas: moksleiviams, kurių asmenybė neaukjojama

Kristui, ypatingas Dievas yra karjera, gyvenimo linksmybės taurė. Tokie tesvajoja apie būsimą patogų gyvenimą. Štai save jis mato dideliu ponu, su išsivertusiu pilvu, jis turi didelį limuziną, jis lekia į užsienį, šalia jo žmona, gerbiama poniutė... Ir kam jam darbas, kam idealizmas... Svarbu paskiau žibėt, blizgėt, iškilt. Šiam tikslui siekt jau mokykloj drąsiai jis kopia per draugo lavoną, per draugo ašaras brenda, per draugo garbę žengia. Siela tokiam menkniekis! Jis gali spiaut į sielą — kad tik būsimai karjerai padėtų, kad tuo iškiltų... Šitokius tipus kam nori gali panaudot: šlykščiausią, niekšišiausią darbą už litą kitą mielai sutiks jis padaryt ir iškreiptu veidu didžiuosis savo broliui už gerklės pagriebę.

Įvairūs vergai, vergiškos dvasios nykštukai nėra gyvenimo formuotojai. Jie mokyklos gėda. Jie pašliaužos, kurių visas Dievas gražiose kelnėse, gardžiame kšnyje...

KLEBETUOJANTI SIELA

Kiekvienoj mokykloj vis yra tam tikras procentas žmonių, kurių asmuo linkęs griaut, kurių gyvenimas neigiamo pobūdžio. Auklėtojams pedagogams jie visą sunkumėlį ant pečių užverčia, o darnų, harmoningą mokyklos darbą piktai jie trukdo.

Pastaruoju metu šitokie patamsių gaivalai imami organizuot komunistų liogieriui. Šitas reiškinys kelia visų tikrų patrijotų rūpestį. Kai kurių mokyklų administracijos jau net tardė komunistus mokykloj susekt...

Komunistų partija, matydama mūsų valstybės ir tautos šviesias pastangas, savo komunistinį tinklą meta jau ir į mokyklos suolą: jei kitur nesiseka, sako, gal čia kiek sužvejosiu... Šis pavojus yra rimtesnis, negu kad daugelis mano. Liūdna, mokyklinis, kartu ir tautinis pavojus kaike no įžiūrimas kitur ir kituose, tik ne komunistuose moksleiviuose...

Įdomus reiškinys: į moksleivių komunistų grupes stoja klebetuojančios sielos, atsišriubavusio gyvenimo mokiniai. Bendras jų bruožas — religinis indiferentizmas (šaltumas). Jų kompanijon įkliūva palaido elgesio žmonės. Jaunoms jų galvoms agentai vaizduoja idealų komunistų gyvenimą. Dėl liaudies gerovės, dėl brolybės, dėl laisvės turį jie kovoti...

Tik jie nemato esą klaidinami: kurie jiems vargą skelbia, patys statosi sau namus, bankuose tūkstantėlius kraunasi. Deja, jaunieji nežino: kas skelbia kraujo revoliuciją, kas neapykantą, kerštą sėją, tas gyvenimo griovėjas, netikras reformuotojas. Kartais moksleiviai komunistai, nučiupę progą, išpilia koki komunistinį eilėrašį, komunistinę novelę perskaito apie brolių vargą, skriaudas, apie proletarijato kančias. Ir vėl čia jaunuoliška komedija: kurs šiandie kokiam sambūryje apie skriaudžiamuosius šūkauja, žiūrėk, neatlygina draugui skolos, dar ką sugriebę nukniaukia, puslitį, litą išvydęs prageria..., į prasčiau apsirengusį su pašai pa žvairom žiūri, o į nuplyšusį elgetą, kurį jis savo eilėraštyje išgarbino, kaip į brudą meta žvilgsnį. Štai tau ir gyvenimo reformuotojas!

Su komunizmo siaubu mokyklose laikas rimtai kovot! Komunizmas įsisuka ypač ten, kur bendra atmosfera nėra nuoširdžiai katalikiška. Su juo niekas kitas, jokios priemonės, jokie kalėjimai neįstengs tinkamai grumtis ir jo pergalėt, kaip tik pati moksleivija, stipri ir atspari savo katalikiška pasaulėžiūra, kurios krūtinė aiškiu Kristaus kryžium pažymėta, kuri sveika moraliai, kuri nuoširdi patrijotė.

MIRAŽAI

Tenai, per dykumą, keleivis eina
Ir mato palmių vaizdą gražų.
Širdis taip godžiai siurbia paskutinę laimės dainą,
O akys ieško vis naujų miražų.

Suklumpa jis ir saujom smėlį žarsto,
O vietoj vyno geria kaitrą tirštą.
Nykus šešėlis neša juodą karstą
Ir žiūri, kaip keleivis vienui vienas miršta.

Ateis čia karavanas ir klajoklių gaujos;
Kaip lapas kris jie tyruos, mirs, kaip musės.

— — — — —
O mes kur einam, kur keliaujam,
Kur eina visos dienos mūsų?

Juo daugiau Kristaus herojų mokykloj, juo komunizmo maras stipriau atmušamas ir sulaikomas.

3. AŽUOLU, NE SMILGA BŪT

Kada nėra audros, kada gamta mieguista ir jokio vėjo spūstelėjimo, išdidi stovi tad smilga, pasipūtus, lieknutė. Ji tariasi laiminga, nes kovot jai nereikia. Jos laimė ir didybė tyloj, ramybėj. Ji bijo kovos, bijo audros...

Oru praskrenda daug paukščių, daug keleivių pro šalį prakeliauja, tik smilga viena: niekam ji neįdomi, niekas ties ja nesustoja...

Kitoks ažuolas, kitokia jo siela, kitokia jo psichologija... Ne tada jis didingas, kada saulė dangaus plažėje šildos, ne tada mus sužavi ažuolas, kai jo pavėsyj susigūžę poilsio laimę siurbiam...

Žaibams žemę skaldant, perkūnijai velnio juoku ore šeliojantis, kada visa augmenija į žemę lenkiasi, gamtos stichiją pasigailėt prašydama, stovi ažuolas tada didingas, tik savo viršūne linksmi šypeldamas juodajam vėtroš siaubui. Tada ažuolas traukia, tada jis toje siuto audroje iškyla visu savo grožiu, nuo žemės pataikūnės smilgos atsiskirdamas...

Pusbutelio herojai, visi mergaičių niekintojai, jų sielos ėdikai, visi tie, kurie mergaitės vertę ne jos moteriškoj sieloj mato, tie, kurie savo sielą į litą keičia ir tie, kurie, tikrąjį artimo meilės heroizmą užmiršę, kraujuotam komunizmo slibinui atsiduoda, yra nendrės, pabalio smilgos, ne ažuolai galiūnai!...

— Ar tu riteris herojus, ar patiltės riteris? Ar tu darbo, garbingo idealizmo riteris, ar gyvenimo pakampių herojus?...

Idealizmas be Kristaus nėra taikos, pilnutinės gerovės idealizmas. Kristaus idealo herojai yra tie, kurie ažuolo stangrumu, iškėlę galvą, atlaiko žaibą, nepabūgsta perkūnijos iš šalies ir savo viduje!

PURPURINIS ŽIEDAS

Purpurinis žiedas vakaruosna linko,
Priglaudė jį rasos ryto sidabre.
Baltos paukštės skrido viršuje aplinkui,
Lėkė jos į tolį, skrido pro mane.

Kažkur krito saulė — užmarštyje leidos
Ir atrodė visa liūdesy paskęs.
O pranyko paukštės ant padangės veido,
Liūdesy sukniubęs palikau tik aš.

Nemetė jos plunksnų vakarą, nei rytą,
Džiuvo gailios rasos vakaro sapne.
Purpurinis žiedas vakare nuvyto,
Jis paliko tylų, verkiantį mane.

P. JURKUS

PASISKUNDIMAS MOTINAI

Tamsios buvo mūsų gryčios,
Tamsios be alyvų žiedo.
Aš ir tu, miela mamyte,
Nešėm lopotą aprėdą.

Liūdnos buvo mūsų dienos,
Lygiai tremtinio dalužė,
Kai ilgai dejavom naktį,
Tėčiui tėviškę praūžus.

Kai ramunės merkės nakčiai,
Žvaigždės snigo į palaukę,
Tu ir aš, išbridę pievas,
Sapno džiaugėmės sulaukę.

Kas mums buvo šitas vargas
Ir delnai kieti, pūslėti,
Kai liūliavo aukso varpos,
Noko sodai palei klėtį.

Bet šiandie likimas sviedė,
Miesto pragaran, siutiman,
Kiemo uosius prisiminus,
Vėl širdis skaudėti ima.

Ak, ir vėl matau mamytę
Ir lankas šilkinio šieno,
Kur nuo dalgio verkė žiedas,
Kur jaunystė mano šėlo.

LYGINAMOJI Š. RAGANOS IR ŽEMAITĖS CHARAKTERISTIKA

Lit. nagrinėjimų konkurso II premija

Šatrijos Raganos sugretinimas su Žemaite ir jų charakterių lyginimas yra įdomus visais požiūriais. Š. Ragana — romantikė, Žemaitė — realistė; Š. Ragana — dvaro panelė, Žemaitė — visokio vargo ragavusi kaimietė; Š. Ragana — išsilavinusi inteligentė, Žemaitės gudrumas — tik žilam plauke. Viena — giliai tikinti krikščionė, antra — pozitivistė, linkstanti į laisvamanybę. Abi karštai mylėjo tėvynę, bet ne tuo pačiu keliu ir ne tais pačiais motyvais. Beveik viskas juodvi skyrė, o panašių bruožų labai maža. Kontrastu pastatymas vienos prieš kitą, padės išryškinti juodviejų charakterių bruožus.

Jau iš pirmo pažvelgimo metasi į akis dideli šių rašytojų skirtumai. Š. Ragana buvo lieknutė ir laiba, veidas giedras su švelniu melancholijos atspindžiu, akys mąšlios ir gilios. Plaukus ji turėjo juodus, aukštyn dailiai sušukuotus. Visa jos išvaizda dvelkė gerumu.

Žemaitė — žema ir apystorė. Raukšlėmis padrikęs veidas, suremėję pirštai, paprasta skepetaitė, kvolduotas sijonas ir tarškus liežuvis niekuo neskyrė jos iš pulko pleškančių kaimo bobų. Nėr ko nė norėti. — Beveik visą gyvenimą praskurdo ji šiaudinėj pastogėj, kūdikio dienosė truputį lyžtelėjusi „mokslo“, jauna apsikrovė vaikais, klampojo vargo dieneles, suaugdama su kaimu, su jo žmonėmis, papročiais; prisigėrė jau neatkratomo kaimiškumo. Nebuvo kada tobulintis, pilkas gyvenimas užtrenkė dvasios lakumą. Tik į gyvenimo galą ją pasiekė šiokia tokia apšvieta. Rašyti Žemaitė pramoko jau susenusi, literatūrinį apsitrynimą įgijo, beskaitydama lenkų bei rusų rašytojus. (Žemaitės literatūrinė erudicija buvo gana platoka. Pav., ji buvo skaičiusi net „Hamletą“). Didžiausi Žemaitės švietėjai buvo pozityvistai studentai. (P. Višinskis, G. Petkevičiūtė...). Jie galėjo talentingai kaimietei suteikti žinių apie literatūrą ir rašymą, bet negalėjo sutvirtinti jos charakterio, patys klampodami pasaulėžiūros abejonėse. Tie auklėtojai ir švietėjai, piršdami neva mokslo ir pažangos mintis, tikėjime netvirtą kaimietę pastūmėjo į laisvamanybę, atimdami iš jos neatskiriama tipingos lietuvis charakterio bruožą — nuosirdžią Dievo meilę. Netikrasis mokslas, besidangstas pažangumo skraiste, ne tik kad neišpuoselėjo Žemaitės gerųjų būdo ypatybių — švelnumo, atlaidumo, natūralaus linkimo į gėrio pusę, bet priešingai, toji „apšvieta“ Žemaitę pastūmėjo į kairę, į neatlaidų nusidėjėlio plakimą, nukreipė jos žvilgsnį į apačią, į tamsą ir varguose mirkstantį gyvenimą.

Š. Ragana gi iš mažų dienų buvo auklėjama ir auklėjosi. Visa Pečkauskų giminė buvo švelniasieliai, Marija — ypač. Gyvenime ji matė daug vargo ir ydų. Ji neapkentė visų tų blogybių, tačiau jos blogio neapykanta — mylinti neapykanta. Blogio ji ėjo naikinti meile, tuo tarpu kai Žemaitė surinktas gyvenimo nuosėdas dažnai suversdavo ant nusidėjėlio galvos.

Žemaitę „švietė“ studentai, Š. Ragana auklėjosi, tobulino charakterį didžiojo pedagogo Foersterio mintimis ir metodais. Abi rašytojas lamdė

kitokios gyvenimo audros, abi skirtingai švietėsi, auklėjosi, gyveno, kūrė. Skirtingi, beveik diametraliai priešingi išėjo ir jų charakteriai.

Š. Ragana — idealistė, tiesos laimėjimo pranašė. Idealistė, kuri į gyvenimą, jo blogybes, į paklydimą žiūri užuojautos žvilgsniu, kuri tiesia ranką puolusiam ir vargo prispaustam. Ji buvo tiesos laimėjimo pranašė. Tos tiesos, kad gėris nugalės blogį, kad paklydėlis atras kelią į Tikrąją Laimę, kad žmonija iš kreatūros pinklių grįš prie „Tiesos Kelio ir Gyvenimo“. Š. Ragana buvo tikra Kristaus meilės idealistė.

Žemaitė šitokio idealizmo neturėjo. Į gyvenimo variacijas ji žiūrėjo fatalistės akimis. Džiaugsmas ir šalip grūmojanti nelaimė, gerojo nepasisekimai ir blogojo nuostabus kopimas aukštyn, visa tai Žemaitėi — aklo likimo narpliojama pynė. Š. Ragana čia mato aukštesniąją, visą valdančiąją Valią.

Abi rašytojos buvo savarankiškos, abi užjautė artimą ir stengėsi jam varge padėti. Tik tas artimas abiem buvo ne tas pat. Š. Raganai artimas — Evangelijos „ir žydas, ir graikas, ir pagonis“, gi Žemaitė nebūtų prisivertusi užjausti nuodėmę darantį kunigą ar paklydimuose mirkstančius Topylius, Pagirius, Vingius.

Abi rašytojos buvo visuomenininkės, visuomenės žaizdų lygintojos. Bet ir čia išsikiša priešingumai, — Š. Ragana švelnia motinos ranka lytėjo opą ir sakė, kad čia tas ir tas negera, čia tokia visuomenės yda, čia tokia auklėjimo klaida; taisykime štai taip, gydykime šitaip... Š. Ragana nustatinėjo visuomenės ligų „diagnozus“ ir čia pat rašė „receptus“. Žemaitė visuomenės negerovių buvo sulasiojusi žymiai daugiau. Bet jodušius ji vertė į viršų ir daugiau nieko. Na, dar pasūdindavo kai ką ironijos žiupsniu, o šiaip — žinokitės.

Abi buvo demokratės, abi už Lietuvą galvas guldė. Žemaitė prilipo prie valstiečių liaudininkų, Š. Ragana dėjos su krikščionimis demokratais. Kaip skiriasi šių partijų programos, taip maždaug skirtingai žiūrėjo abi rašytojos į Lietuvos išganymą.

Su žmonėmis abi buvo meilios. Žemaitė traukė kaimišku paprastumu, Š. Ragana papirkdavo širdį kuklumu, nuoširdumu, inteligencija, artimo meile.

Daug medžiagos rašytojo charakteriui tirti duoda jo kūryba. Skaitydamas Š. Raganos raštus, jauti miklią menininkės ranką, tą ranką, kuri iš gyvenimo įvykių žaliavos iškarpo tinkamas vietas, jas išdailina, nuglūdina, išryškina, praveda idėją, atkuria naują pasaulį. Tas pasaulis jau suidealintas: be dėmių, be spragų, sruvenęs harmonija, ramybe. Žymiausi Š. Raganos raštų veikėjai idealistai, kurie eina taisyti gyvenimo ydų, kurie patys siekia tobulumo ir ieško laimės kitiems. Ne kas kitas, tik be galo išauklėta, išlavinta ir idealizmu bei meile persunkta siela galėjo sukurti tokius gražius ir magnetizuojančius skaitytoją charakterius, kaip: paklydėlio angelas — Miriam, ideali lietuvaitė inteligentė Viktutė, Mažaitė, Irusia... Mokėjimas viename žmoguje nupiešti visas gerąsias charakterio ypatybes, nenusižengiant menui ir gyvenimo tikrovei, rodo, kad kūrėja pati turėjo būti nepaprastai gilios dvasinės erudicijos, turėjo gerai pažinti žmogaus dvasinę struktūrą ir būti gyvenimo menininkė. Tikrai, Š. Ragana buvo gyvenimo menininkė, tokia menininkė, kuri budria pedagogės akimi rinko charakterio deimantus, šlifavo juos krikščionės širdimi ir talentinga plunksna fiksavo mylimam broliui ar seseriai.

Žemaitė buvo talentas, talentas, kuris puikiomis stiliaus priemonėmis mokėjo atmušti meistrišką vaizdą žmogaus, kuris griuvinėja žemės painiavose, kuris, lyg sliekas, knisiasi kasdieniškumo ir gyvenimo smulkmenų dirvone, kuris vabalu prisiploja prie žemės. Bet Žemaitės talentas buvo nebylus prieš žmogų — arą, prieš žmogų šventadienio rūbu, prieš žmogų, atskilusį nuo šio pasaulio painiavų ir savo žvilgsnį kreipiantį aukštin. Tas nemokėjimas surasti keliančios idėjos savo herojų paklydimuose, per vienašališkas nukrypimas į žemesniąją prigimtį ir net nesąmoningas gyvenimo negatyvumų fiksavimas rodo, kad Žemaitė ir pati neaukštai tebuvo pakilusi nuo kasdieniškumo, kad ji neturėjo gilesnės nuovokos apie žmogaus dvasios gyvenimą, kad jai stigo svarbiausio rašytojui reikalingo elemento — idėjos suvokimo įvykiuose ir jos pravedimo kūrinyje. Tas didžiausias Žemaitės kūrinių trūkumas — beidėjiškumas (idėjos jai prasiavedė nesąmoningai) kyla iš neturėjimo aiškaus gyvenimo prasmės kriterijaus, konkrečiai — iš neryžtingo stoviniavimo kryžkelėje tarp jai išblėsusios krikščionybės ir neaiškių pozityvizmo idėjų.

Žemaitės talentas — miške prasiveržusi versmė, kuri nors gausiai, nors gražiai, bet kliukia kur neklūt... Š. Raganos talentas — fontanas, kuris trykšta saulėje žvilgančiu pursliu, laisto gėles, ramina akį, girdo nuvargusį keleivį...

Žemaitės charakteris — kaimietės charakteris, truputį iškrypęs ne į gerąją pusę. Žemaitė buvo pastabi, bet, kaip ir daugelio kaimiečių, jos akys ir ausys kryo vis žemyn, vis prie „navynėlių“, vis prie „apsirūpinimo artimu“. Žemaitė buvo sąvarankiška šiaip gyvenime, bet ano meto studentiškas pažiūras priėmė išskėstu glėbiu, be jokios kritikos. Žemaitė ėjo į bažnyčią, užpirkinėdavo mišias, bet apsisukusi smagiai įkasdavo kunigą.

Š. Raganos charakteris — tikras inteligentės charakteris su visomis, kuo geriausiai išpuoselėtomis, moters būdo ypatybėmis: meile, nuoširdumu, švelnumu, kuklumu, jausmingumu, pasiaukojimu, darbštumu. Sunku Š. Raganos charakteryje aptikti kokią nors ydelę, nes ji pati gyveno pagal „Cognosce te ipsum“ ir, kaip gera pedagogė, auklėjosi ir tobulinosi kiek begalėdama.

Baigiant įdomu žinoti, kas, kokios aplinkybės, koki vėjai suformavo šių dviejų moterų, talentingų rašytojų charakterius. Trumpai galima atsakyti, kad Š. Raganą tokią padarė gilus, jai į kraują įaugęs tikėjimas, Žemaitę — netikėjimas, atitrūkimas nuo didžiausios charakterio mokyklos, krikščionybės.

ATEITIES 5—6 nr.

išeis gegužės gale. Raštus siųsti iki V.17. Tame nr. prof. Pr. Dovydaitis rašys apie Pijų XI ir Amperą, bus Myk. Linkevičiaus, K. Zupkos ir k. eilėraščių, Alf. Sušinsko straipsnis (šiuokart visoms ir visiems!), S. Mickevičiūtės premijuotas rašinys, nurodymų vasaros atostogoms ir ekskursijoms, korespondencijų konkurso rezultatai (korespondentai paskutiniojo korespondencijoje sužymi, kiek mokslo metais korespondencijų rašė ir kokiom slapyvardėm!), naujas konkursas, St. Ylos „Katalikybės vaidmuo liet. literatūrai“, šiam nr. netilpęs kun. J. Petrėno str. ir k.

Už lango — pavasaris

ALF. LAPĖ

RITERIS BE BAIMĖS IR DĖMĖS

1. LEGENDA APIE KARALAITĘ IR RITERĮ

Seniai labai seniai gyvenęs pasauly riteris, kurs, palikęs savo tėviškę, išjojo į platų pasaulį laimės ieškoti. Bekeliaudamas prijojo neramią jūrą. Krante verkianti karalaitė. Riteris vikriai nulipa nuo arklio, prisiartina prie jos ir nuolankiai paklausia sielvarto priežasties.

— Prieš kurį laiką, — kalbėjo karalaitė, — pasirodė iš marių baisus slibinas, kurs kasdien aukai reikalauja jaunuolio ar jaunuolės. Burtų keliu miestas ir apylinkė renka berniuką ar mergaitę slibinui. Šį kartą krito jis man. Niekas nebegali manęs išgelbėti: nei tėvo auksas, nei motinos ašaros. Aš esu paaukota slibinui ir už kelių minučių turiu žūti slibino nasruose. Riteri, pasišalink greičiau iš čia, kad, pasirodžius slibinui, neberastų tavęs, nes kitaip žūtume kartu.

— Ne karalaite! Aš nepaliksiu tavęs vienos ir neleisiu žūti! Aš stosių į kovą su slibinu!

Ir sušniokstė marių vanduo, subangavo. Kaip viesulas, atūžė slibinas. Prasidėjo kova. Riteris ir slibinas! Žūtbutinė kova! Bet po atkaklios kovos gulėjo mirtinai sužeistas slibinas, šalia stovėjo išdidus laimingasis nugalėtojas, riteris be baimės...

Kas gali apsakyti karalaitės džiaugsmą ir jos meilius žodžius kilniajam riteriui, kurs ne tik jos gyvybę išgelbėjo, bet ir tūkstančius kitų jaunuolių išvadavo nuo slibino nasrų, kurs ją grąžino tėvui, motinai, kraštui, grąžino nieko sau už tai nepasiimdamas.

Ir pasklido gandas apie riterį be baimės, kaip viesulas rudens naktį. Sklido po kalnus, klonius, po visus kraštus, pasiekdamas ir mieląjį Nemuno kraštą. Tiesa, per ilgus šimtmečius šioje gražioje legendoje kai kas pamiršta, sakysim, kad ir karalaitės vardas, bet kas galėtų pamiršti tą narsųjį riterį — šv. Jurgį, įkvėpusį šią gražiąją legendą, legendą, apdailinojančią kilniojo riterio pasiaukavimą ir jo tyrąją meilę pasmerktajai karalaitėi...

2. EKSKURSIJA BAŽNYČIOJE

Vienos bažnyčioje didžiajame altoriuje kiekvieno ateivio akys mato šį paveikslą. Gražus riteris, raudonu apsiaustu ir blizgančiais šarvais pasipuošęs, sėdi eikliame žirge ir, ietimi pervėręs slibinui galvą, triumfuoja. Kada kartą į šią bažnyčią atvyko mokinių ekskursija, kapelionas aiškino.

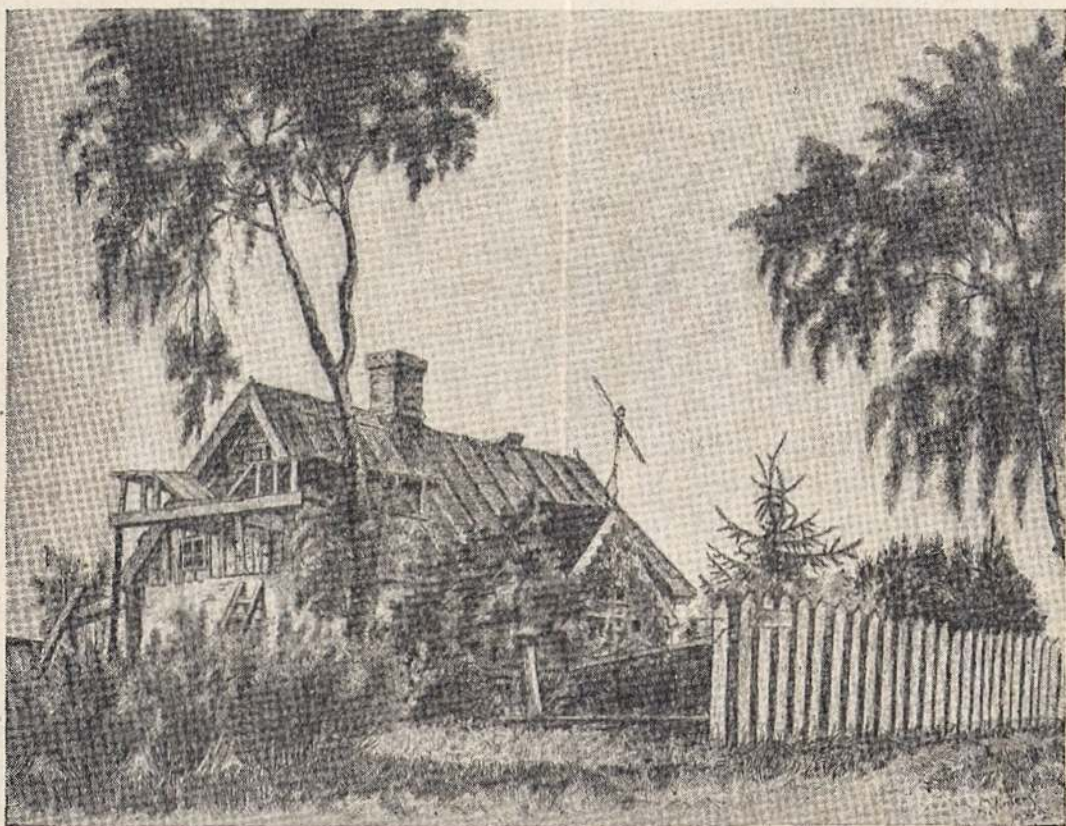
— Tai šv. Jurgio, antrojo Lietuvos globėjo, paveikslas.

— Bet ką tas slibinas vaizduoja? — visiems gerai žinomas savo drąsa, paklausė šeštokas.

— Šis paveikslas simbolizuoja žmogaus kovą su vidujais ir laukujais priešais, trumpai tariant, žmogaus kovą už dangų. Slibinas — tai mūsų žemesnioji prigimtis ir blogasis pasaulis. Kiekvienas, žengiąs gyvenimo keliu, sutiks šį slibiną. Kova neišvengiama! Bet tą kovą laimi tik tas, kurs narsiai ir ištvermingai kovoja, kaip šv. Jurgis.

3. GYVENIMO NUOTRUPOS

Ne legenda, ne paveikslas, bet tikrenybė!... Šv. Jurgis tarnavo ciesoriaus Dioklecijono kariuomenėje, ne kaip paprastas kareivis, bet kaip riteris, kaip vadas. Ciesorius mylėjo jį, mylėjo jį už narsą ir drąsą, mylėjo, kaip tikrąjį savo sūnų. Bet, varge, sužino jis, kad jo narsiausias kariuomenės karys yra krikščionis. Maldaute maldauja, prašyte prašo atsižadėti Kristaus mokslo; žada išūnyti, žada turtus, garbę ir laimę, bet šv. Jurgis nesugundomas — jis stabams neatnašaus aukos, nes vieną Dievą tegarbina ir Jam vienam tetarnauja. Už šį nepalaužiamą nusistatymą ir už viešą Kristaus mokslo išpažinimą šv. Jurgis, kaip didvyris, paguldo galvą po budelio kalavijų. Buvo tai 303 m. balandžio 23 dieną.

Iš latvių moksleivių piešinių

„Skolu dzive“

PROF. PAKŠTAS KALBA ABITURIJENTAMS

„Gandrai“

**Susirūpinęs abiturijentas. — Ar yra inteligentų perteklius? —
Praktiškieji mokslai. Ką pasirinksiu?**

Kada gi tas gražus pavasaris nelaužė keletui šimtų Lietuvos abiturientų galvų? Egzaminai . . . Taip, egzaminai, bet ne jie vieni. Reikės būti savarankiškesniam, reikės pradėti savom akim kelio ieškotis, reikės savo gabumus ir talentus mėginti. Ir taip ima nebeaišku darytis. O čia dar nuolat girdi, kad inteligentų perdaug, kad nebėsą kur įsisprausti. „Ateitis“, jausdama savo draugų ir draugų abiturientų pavasario nerimą, ryžtasi jiems kiek paaiškinimų mestelti ir tam reikalui siunčia savo reporterį pas nuoširdų jaunuomenės patarėją prof. K. Pakštą. Profesorius turi toli metamą žvilgsnį, ir, mes tikime, jo patarimai bus ne tik reikšmingesni už mūsų, jaunųjų, pratimus, bet ir nauingesni.

Redakcija

Jūs jau būsite, be abejo, girdėję, kad profesorius K. Pakštas tempo, dinamikos ir pažangos žmogus. Todėl nė nenustebsite, jei jo butą aš randu prie pačių radijo stiebų — Vytauto kalne. Kažkaip profesoriui būdinga čia gyventi. Taip simboliškai bemąstydamas, pasibeldžiu į trečiojo aukšto duris.

Profesorius, kaip ir visada, šiltai interesantus sutinkąs, malonus savo žodžiu jų reikalui. Todėl ir aš drąsiai paspaudžiau profesoriaus ranką.

— *Moksleivių reikalais jus kvaršinsiu.*

— O kokie ten jų reikalai? — paprašė mane sėsti.

— *Reikalų daug. Svarbiausias jų — ar yra pagrindo susirūpinti inteligentiškų pajėgų pertekliu?*

— Jokio pagrindo! Pas mus tik raštininkėlių perteklius. O užsienio kultūrinių valstybių mastu valsčių raštvedžiai, mažesnio ar didesnio rango raštininkai ir kiti panašios srities darbininkai turėtų būti baigę juridinį fakultetą. Latvijos universitete $2\frac{1}{2}$ karto daugiau studentų, negu pas mus (Latvijoje — 8000!), bet apie inteligentų perteklių ten nekalbama. Pas mus dar daug teisinės srities valdininkų neturi aukštos mokyklos cenzo. Laikas ir cenzuotų jėgos, manau, duos galimybes tikrajai inteligentijai pragyventi ir reikštis.

— O kokioms sritims inteligentiškų jėgų ypatingai trūksta?

— Pramonei, kurios augimas surištas su nuosavų specialistų parengimu. Ta sritis pas mus dar mažai išsivysčiusi, bet smarkiai progresuoja, todėl pramonės specialistų bedarbių neturime ir negreit jų turėsime. Ypatingai Lietuvai trūksta mechanikų ir chemikų. Sykiu su pramonės augimu vystosi ir prekyba, todėl ir ekonomistų bei cenzuotų prekybininkų (kokių pas mus maža) gražios perspektyvos. Nėra abejonės, kad kiekvienoje priaugančioje įmonėje atsirastų vieta inžinieriui arba ekonomistui-ei.

— Kaip ten su kultūrtechnika, veterinarija, agrariniais mokslais?

— Šiose srityse, — tęsė toliau prof. Pakštas, — dar yra šiokių tokių galimų, bet tik labai ribotų. Žemės ūkio specialistų turime jau nemažą skaičių. Cenzuotų veterinarų perspektyvos neblogos, bet jų skaičius ribotas. Kultūrtechnikams ir geodezininkams tie patys galimūnai.

— Lietuvos elektrifikacijai vystantis, galima bus pasitenkinti esamais specialistais? Ar nepritruks jų?

— Mažesnės skalės specialistų beveik pakanka. Elektrotechnikams nėra plačios dirvos. Tiesa, aukšto stažo elektroinžinierių dar reikės.

— Ar jūrininkystei vystytis sąlygos palankios? Turėsime nuosavą jūrininkystės mokyklą ar reikės svetur studijuoti?

Prof. Pakštas pakėlė balsą.

— Sąlygos mums palankios, ir laivyno tonažas didėja. Nėra nė vieno lietuvio jūrininko bedarbio. Dabar stengiamasi parengti savų kapitonų, šturmanų... Vyriausybė duodanti stipendijų į užsienį. Tuo tarpu mūsų būsimieji jūrininkai specializuojasi Latvijos (Rygos), Belgijos ir kitų kraštų jūrininkystės mokyklose, bet 1938 metais tikimasi turėti nuosavą jūrininkystės mokyklą Klaipėdoje. Abiturientai į tai turėtų atkreipti dėmesį.

— Lietuvos pradžios mokslo įstaigų tinklas ar jau pakankamai užpildytas? Kokios pedagogų perspektyvos?

— Šito tinklo intensyvumas gali būti visokio pobūdžio. Priklausys jis to, kokiam gyventojų skaičiui statysime mokyklą. Šiaip tinklas jau arti pakankamo tankumo, tik mokyklų reforma ir mokytojų cenzo pareikalavimas duoda galimybes vienu kitu metų kartai užsiangažuoti. Tačiau pedagogų pareikalavimo skaičius ateity ribosis.

— O humanistams ar palankios ateities sąlygos?

— Jei visos viduriniojo mokslo mokyklos iš mokytojų pareikalautų aukštos mokyklos cenzo, tai vietų būtų. Bet, kadangi nemažai mokytojų įgijo teises prie visokių Švietimo ministerijos egzaminų komisijų, tai perspektyvos prastos. Kita, jei pas mus išsivystytų dideli miestai, laikraščiai, knygų leidyklos, bet tas dar toli, todėl humanistų perteklius jau ima pasireikšti.

— Kokia mokslo sritis nūn praktiškiausia ir pelningiausia?

Profesorius nusišypsojo.

— Liurbiams nėra nieko praktiško. Pareina tai nuo pasisekimo amate, o kiekvienas nuoširdus amatininkas žino, kame glūdi pasisekimo pradai — jei neklysiu, rodos, pasiimto uždavinio sąžiningam atlikime. Medicina pas mus vis dar praktiška, nes gerų gydytojų (jie padaro mėnesiui tūkstantinę apyvartą) pas mus trūksta. *Apskritai, inteligentų pertekliaus nėra ir nebus, jei inteligentas nešaudys į visokias karjeras, kurios dažnai ne iš pašaukimo ir idėjos, bet iš savanaudiškumo gimsta.* Juo daugiau išugdysime inteligentijos, juo daugiau turėsime nuosavos kūrybinės iniciatyvos ir nebadausime.

— *Ar turėtumėte pagrindo „Stud. Dienų“ 1 nr. atspausdinta užsienietiška nuomonė apie moters gyvenimo paskirtį (šeimyninį!) ir apie numerus clausus joms aukštose mokyklose?*

— Ta tendencija gali būti vidutiniškai toleruojama. Tačiau daug moterų gyvena ir už šeimos ribų (nesukuria šeimos), todėl joms turėtų būti leista turėti nuosavas pragyvenimo sąlygas.

— *Ar galima pasitenkinti dabartiniu vidurinės mokyklos parengtųjų aukštajam mokslui eiti išsilavinimu?*

— Kol kas nevisai. Ypatingai mokyklose neišmokoma svetimųjų kalbų. Jaunieji studentai dėl to labai kenčia. Moksleiviai patys turėtų susirūpinti lingvistinių žinių praturtinimu.

— O į moksleivių spaudą, p. profesoriau, kaip žiūrite? Kokia ji turėtų būti?

— Jaunimo spauda turėtų būti daug gyvesnė, dinamiškesnė. Šalia ideologinių straipsnių, kokių, gaila, jau rečiau reiškiasi, turėtų būti raginami skaitytojai ekskursuoti, stovyklauti etc.

Jaučiu, kad mano klausimai ėmė sekti, bet „redaktoriškas“ smalsumas dar neleido nūtilti.

— *Kaip, p. profesoriau, leisite vasaros atostogas?*

Profesorius juokavo.

— O ką! Reiks baidare paplaukioti... (*Tai jau p. profesoriaus tradicija. L. K.*). Na, gal nuvykti Švedijon, Paryžiaus parodon, gal kur kitur. Liuoslaikiu turiu baigti „Afrikos regijoninę geografiją“...

Tai atostogos! — pamaniau ir atsikėliau. Prieš mano akis kažkokio nematyto ožio ragai salono lubas remia, piktų žvėrių kailiai. Tyčia užmyniau nepavojingai panterai uodegą ir bandžiau p. profesorių atsisveikinti.

Konstantinavičius

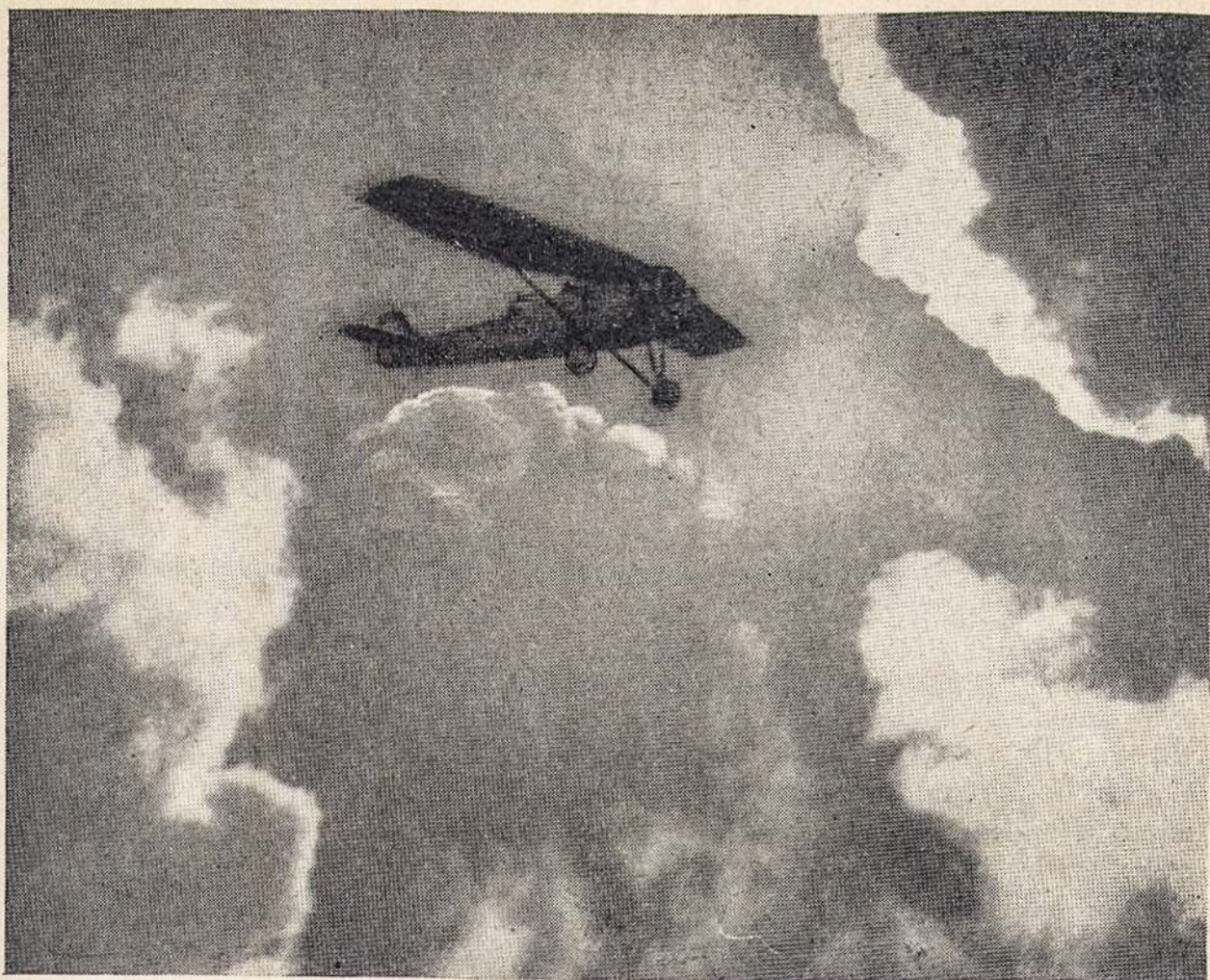
STUDENTŲ DIENOS

Nuo Velykų atostogų pradėjo eiti naujas ir vienintelis Lietuvos studentijos laikraštis „Studentų dienos“. Ligi šiol tebuvo vienas žurnalas. Suprantama, esant tiek daug aktualių studentijos ekonominių ir kultūrinių reikalų tokio laikraščio buvimas būtinas. Džiugu pažymėti, kad „St. d.“ išėjo plačia ir entuziastinga nuotaika dirbti: bendrų ir kūrybingų kelių studentijai ieškoti. Jos su optimizmu žvelgia per visas srovines sienas ir savo plačiu ir laisvu žvilgsniu tiki visur rasti priitariančiųjų. Pradžia gera. Ir studentija ir aukštųjų mokyklų vadovybės, kurios net savo sveikinimus laikraščiui siunčia, o taip pat ir profesūra „St. d.“ patenkinti. Laikraštį bendradarbiauja pajėgiausios studentijos ir jų draugų plunksnos. Leidžia V. D. Universiteto Stud. Ateitininkų S-ga. Priešatostoginis nr. žada būti paskirtas abiturientų reikalui.

GIMNAZISTĖ BE PRIEKAIŠTŲ?

Jau keletas metų sėdim mokyklos suole. Suspėjom jau bent pustuzinį uniformų nuplėšti. Daug kartų girdėjom ir tebegirdim, kad gyvenimui, o ne mokyklai mokomės. Rodos, savo, mokinės, pareigas atliekame tikrai su mergaitišku kruopštumu. Matematikos formules greičiau pasakysim negu berniukai, lotynų žodžius rūpestingiau išmokstame. Lauktume tik pagyrimo iš visų. Deja, mums dažniau negu berniukams primetama, kad mažiau išsilavinusios, apsiskaičiusios. Ir kur čia teisybė! Prenumeruojam žurnalus, perskaitom eilėraščius, noveles. Bet reikia pamokas rengti. Skaitymui negalima skirti per daug laiko. Kitus straipsnius perskaityti pasiryžtam kitu laiku. Ramia širdimi padedame žurnalą. Tegul palaukia tie rimti straipsniai, kol turėsime laiko. Na, ir laukia jie. O to laiko taip ir nėra. Čia viena draugė gavo įdomių nuotykių ar kriminalinį romaną. Reikia ko skubiausiai jį perskaityti. Žurnalai tegul dar paguli. Nepabėgs. Juk jie mano nuosavi, tai ir kitą kartą rasiu, o romano galiu negauti. Taip ir lieka tie straipsniai neperskaityti. Taip pat atsitinka ir su rimtesniais veikalais. Bet ar už tai gali gimnazistę kaltinti? Ar ji kalta, kad dienos tokios trumpos, kad romanai tokie įdomūs, kad žiemą čiuožykloj trys valandos prabėga kaip viena minutė, ar kad atgimstanti gamta taip gundančiai vilioja mesti įkyrėjusias knygas ir džiaugtis jaunučiu pavasariu? ... O vis dėlto galima. Juk taip dažnai girdim, kad mergaičių rankose atseit. Kad ji, išugdžiusi savo asmenybę, pakeis pasaulio veidą. Juk ne kartą širdis smarkiau suplasta išgirdus, kokia galinga moteris. Ne viena gal svajonėse kuria gražiausius ateities gyvenimo vaizdus. Mato save kaip didelę reformatorę, įžymią asmenybę... Bet svajonių gija nutrūko ir tie norai liko tik norais. Daug žmogus gali savo jėgomis pasiekti. Tik reikia dirbti, o ne svajoti. Nori reformuoti gyvenimą, įnešti naujos dvasios į jį pradėk nuo savęs. Prisirenk gyvenimui taip kad pajėgtum atsispirti pagundoms. Nelauk, kad kas nors tave skatintų, tavo stropumą žadintų būsimame laime. Įsipareigok ir dirbk. Pradėk nuo nedidelių dalykėlių. Jei žurnale įdomiausia novelės, perskaityk pirma rimtesnius straipsnius. Iš pradžių bus sunku, bet greit įprasi. Atsirase daugiau minčių. Atsisiskleis tau nauji ligi šiol nežinomi pasauliai. Pradės dominti tokie dalykai, kurie pirma buvo nuobodūs. Tavo dvasios lobiai padidės. Lengviau bus ir mokytis. Pradėsi ieškoti knygų, kurios papildytų mokyklinės žinias.

Taigi, uždedama tik viena pareiga. Daugiau skaityti. Skaityti ne vien dailiąją literatūrą (jos jokių būdu negalima apleisti), bet ir tokių veikalų, kurie padėtų suformuoti mūsų asmenybę, padėtų pagrindus tvirtai pasaulėžiūrai, sustiprintų religinį susipratimą. Jei sutvarkysim laiką taip, kad ir pamokas išmokti ir paskaityti suspėtume, tad po kelerių metų niekas nedrįs pasakyti, kad mergaitės mažiau išsilavinusios, kad jos iš mokyklos suolo nieko neišneša be keletos formulių ar svetimų kalbų žodžių. Ir tai per metus ar per porą užmiršta. Tada negalės pasakyti, kad nėra kilnių išsilavinusių moterų, asmenybių. Jei pradėsi gimnazijos suole tuo rūpintis, būk tikra, kad tas kaltinimas tavęs nepalies. Būsi savarankiška, būsi asmenybė, o ne lėlė, ne gyvenimo žaislelis. O kad tai pasiektum, tiek nedaug tereikalaujama iš gimnazistės. Tik truputį pasiryžimo ir ištesėjimo. Nusikratyk neryžtingumo, atidėliojimo vėlesniam laikui. Čia rinktis ir svyruoti nėra ko. Nori nugalėti gyvenimą — žinai ką pasirinkti. O. P.

Erdvių laisvėje

„Karys“

P. PETRAUSKAS

RELIGINIS MOKSLEIVIJOS RENESANSAS

Konkurso I-ji premija

Apie ateinančių metų derlių sprendžiama iš vaismedžių žydėjimo. Apie tautos vienokį ar kitokį gyvenimą, apie jos ateitį ir likimą sprendžiama iš josios jaunimo. Jaunimas — tautos gyvenimo užuomazga. Jeigu toji užuomazga sveikai rutuliojasi, atsilauko prieš sunkinančias aplinkybes, ji ant savo pečių išneša tautą į šviesesnį rytojų. Jeigu jaunoji karta šunkeliais nuklysta, nusiveda ir tautą paskui save, o, nerasdama kelio atgal, paruošia kapą sau ir savo tautai. Štai kodėl visų akys atkreiptos į jaunimą, štai kodėl jame koncentruojamos geresnio gyvenimo viltys. Ir nenuostabu, tautos gyvenime jaunosios kartos, ypač besimokančio jaunimo, reikšmė neabejotina. Tauta, kurios jaunimas neveiklus ir neryžtingas — tauta be ateities. Į žmones, kurie savo laiku dideliais darbais išgarsėjo, žiūrima su pagarba, bet be vilties — jie jau atidavė, ką turėjo duoti, jie jau neatsitovauja tikrajai krašto minčiai, jie jau nusileidžiančios minties nešėjai. Kitokiomis akimis žiūrima į jaunimą, nes visuomet tai, kas bręsta, plėtojasi ir pamažu visur skverbiasi, daugiausiai ir žada.

Moksleivija, sąmoningai suprantanti savo uždavinių svarbą, kupina yra pasiryžimų ir išganingų planų. Tačiau svarbiausia, kaip ji tuos planus realizuoja gyvenime. Praeitis ateitį moko, praeitis nutiesia kelius ateities gyvenimui, praeityje dabarties ir ateities geresnio ar blogesnio būvio užuomazga. Į šių dienų moksleiviją pažvelgus, kas tyčia neužsimerkia, tas lengvai pastebi ir aiškiai mato, kad religinis atgimimas eina pirmyn pilnu tempu, nepaisant jokių kliūčių. Kaip to pasiekta ir koku būdu šių dienų religinis moksleivijos atgimimas brendžia gyvenime, reikia žvelgti pirmu žvilgsniu ne į pačią šiandieninę moksleiviją, bet į tą, kuri visuomet jaunatvės perspektyvoje atstovaudama tai, kas sudaro realų tautos gyvavimo branduolį, dar lietuvių tautai tebevergaugiant, tiesė kelius, ruošė planus, formavo ir perdavė šių dienų moksleivijai tai, ką ji galutinai realizavo ir ką šiandien turi.

Mūsų moksleivija — kovojanti moksleivija. Gyventi, ir tai sulig savo įsitikinimų gyventi, reiškia — kovoti. Tas, kas leidžia save blaškyti gyvenimo bangoms, neišvengiamai nyksta ir žlunga. Lietuvis — amžinas karys. Jis niekam dar nepasidavė, neatsisakė kovos ir šimtmečius vergavęs; lietuvis kovojo be paliovos, kol jojo krauju buvo nupirkta tautos laisvė. Ir mūsų moksleivija visuomet aktingai dalyvavo kovose. Kad mūsų moksleivija priartėjo prie religinio renesanso, tai, aišku, reikėjo daug pastangų iš atkaklios nepaliaujamos kovos. Tiesa, pradžioj ji kovojo priespaudos laikais vieningai su tautos priešais, bet iš kitos pusės atskirai kovojo už savo skirtingas pasaulėžiūras, už skirtingas idėjas ir idealus. Mūsų moksleivija iš karto, nors jungiama vienos tautos išlaisvinimo idėjos, tačiau nesutapo giliaisiais pasaulėžiūriniais reikalavimais. Turėjo įvykti moksleivijos diferenciacija, nes didelė moksleivijos dalis, pasiekusi sąmoningumo, pribrendusi savo pasaulėžiūroje ir religiškai nusistačiusi, nepasitenkino vien tautiniais idealais, o pradėjo ieškoti visuotinių, viršžmogiškųjų idealų. To laiko moksleivija buvo jau tiek sąmoninga, kad neslėpė savyje įvairių nesutarimų elementų, bet aiškiai pasisakė, kad ji, mylėdama savo kraštą, tą meilę reikš skirtingomis formomis ir sieks kitų idealų tos pačios tautos meilės vardan.

Nuo to laiko prasidėjo moksleivijos lenktynės. Skirtingomis formomis pradėjusi reikšti savo tautos meilę, moksleivija stengėsi kuo daugiau duoti savo tautai, nesigailėdama aukų. Ypatingai ištikimybę savo idealams parodė religiškai nusistačiusi moksleivija, katalikai. Tuo tarpu, kai nebuvo girdėt apie tautinį ar kitokį srovinį jaunimą, katalikiškoji moksleivija stojo visu frontu į kovą prieš rusifikacijos pastangas Lietuvoje ir su bolševikų užsimojimais patraukti mūsų tremtinių mases. Nepriklausomybės kovų metu gimstančios kariuomenės branduolį ir pirmąsias kovotojų eiles sudarė tik katalikiškoji moksleivija. Kada patvarumas, ištikimybė tautinėms tradicijoms ir mirtina kova už savo šventąsias teises atnešė Lietuvai nepriklausomą gyvenimą, tai šis pareikalavo daug kuriamojo darbo. Moksleivija buvo ypač jautri tautos reikalams ir sukruto, parodydama savo kūrybinę galią, bent dalinai užpildyti tuos kultūrinius nedateklus, kurių bevergaugiant apščiai susidarė. Pažymėtina, kad katalikiškoji moksleivija tautos kuriamajam darbe daugiausiai dalyvavo. Katalikiškoji moksleivija ir dabar išejo pirmoji besimokančio jaunimo lenktynėse, besidarbuodama tautos gerovei. Ji iškilo į savo dvasios gyvenimo viršūnes ir sudarė kūrybiškai nusiteikusią priaugusią kartą, kuri vaidino ir vaidina tautos gy-

venime ypatingą vaidmenį. Moksleiviai, siekdami aiškiai religinių katalikiškųjų idealų, dar jauni būdami pripranta žiūrėti į visus gyvenimo reiškinius pro religinio galvojimo prizmę. Tokiu būdu susidaro ideali priaugusioji karta; jos tarpe vyrauja apaštalavimo dvasia, nes ją sudaro religiniai aktyvistai. O pačios moksleivijos dvasinio gyvenimo raida nenutraukiamai eina iki šių dienų moksleivijos, nes tie patys amžini idealai, tos pačios idėjos perduodamos vienos kartos kitai, kaip neužgesinamas žiburys, kuris turi būti kada nors pastatytas, viltimis ir lūkesiais vainikuotas, tautos gyvenimo viršūnėje.

Kovojusi už savo amžinus idealus, moksleivija vainikavo savo siekimus jau nemažais laimėjimais. Ir nuostabu, kad tik katalikiškoji moksleivija, kuri turėjo platų visuomeninio gyvenimo akiratį, neapsivylė pati savo užsimojimuose ir neapvylė tų, kurie joje buvo savo viltis sudėję. Prieš karą ją pašaukė pats gyvenimas. Jo gyvieji reikalavimai ir Nepriklausomybę atgavus paskatino moksleiviją dar labiau pasireikšti gyvenime, kuris ilgai drumstėsi, tam tikrą laiką buvo slegiamas ir sulaikomas, bet dabar stengiasi iš naujo atsigriebti ir suklestėti neramumų paliestam pasauly. Tiesa, moksleivija iki šiol nedaug parodė stipresnės valios, visoj pilnumoj ji neįvykdė ir savo kūrybinių užsimojimų. Kurį laiką ji ritosi dekadanso keliu, buvo arti stagnacijos ir nihilizmo. Šis moksleivijos dvasinis krizis nėra jos pačios nusikalstamas padariny, į jį ją stūmė gyvenimo aplinkuma. Laiko dvasia ir pašlijęs į dechristianizaciją pasaulis veikė moksleiviją neigiamai. Pasaulis džiaugėsi kultūra, tačiau josios didinguose laimėjimuose slėpė nusizudymo ginklą. Įsivyravo žemieji žmonių instinktai. Patys kultūros nešėjai ir kovotojai visiškai priartėjo prie subarbarėjimo. Visur sumenkėjo dvasinis gyvenimas, įsivyravo nauji papročiai. Tokiais laikais gyvendama, moksleivija sunkiai galėjo orientuotis. Iš antros pusės neaiški padėtis, sąmoningas pažinimas sugedusios laiko dvasios ir nepasitenkinimas tuo laikine atmosfera iššaukė moksleivijoje reakciją visam tam, kas sugniuždė jaunųjų valią, kas troškino amžinai jų alkanas sielas, kas pažymėjo pasaulį ir tėvynę visa naikinančio blogio antspaudu. Veiksmas yra lygus atveiksmui. Juo labiau dechristianizuotas pasaulis blogio dvasia slėgė mūsų tėvynę, tuo labiau moksleivija rūpinosi skelbti religinio atgimimo idealą. Kada tautos dvasia pavargo, moksleivija sukrūto viską naujinti. Naujinti dvasią, naujinti papročius, naujinti religinį prisikėlimą savyje ir aplinkiniam pasauly.

Lietuva vadinama šventąja žeme. Kažin, ar ji šiandien būtų verta to vardo, jei moksleivija būtų neužkirtusi bedievybei kelio į gyvenimą. Atgavę Nepriklausomybę, lietuviai tapo laisvais išviršiniai, bet dar ne visai laisvais viduje. Moksleivija, didvyriškai pasirodžiusi herojiškoj kovoj už išviršinę tautos nepriklausomybę, sutelkė jėgas kovon ir už jos vidaus laisvę. Ne tiek svarbu, kiek laimėjo jaunieji apaštalai viešajam gyvenime, kiek jie patys savo dvasioje pažengė. Religinis renesansas, kaip nesunaikinama sėkla, audrose ir vėjuose išdygusi, augo ir pamažu leido šaknis į moksleiviją, kuri jau buvo blaškoma bedievybės bangų, kuriai, tačiau, Kristus ir amžini idealai buvo už viską brangiausi. Čia pasireiškė visas moksleivijos buklumas, visos jaunųjų dvasinės pajėgos. Dvasios revoliucija! Jeigu jaunoj širdy blogis gūžtą susisuko — išmest, sutrypt jį, būti laisvu, kad galėtum kitus atnaujinti ir laisvais padaryti. Kada pajudėjo

„ATEITIES“ REDAKCIJA DĖKOJA

p. K. Čibirui, paskyrusiam mūsų reikalams savo naujos knygos „Gyvenimo menininkė“ 10 egz.

besimokantis jaunimas ir pradėjo reikšti naują dinamišką mintį, tada jau „nebeužtvenksi upės bėgimo“!

Sunku padaryti šių dienų moksleivijos tikslią fotografiją, bet lengva ją lygintis su ankstyvesniąja. Jeigu anksčiau mūsų moksleivija buvo perdaug inertiška, neveikli ir nebuvo pasiekusi tikro sąmoningumo, tai dabar ji jau visai kitokia. Joje jau aiškiai pastebimas didesnis idealizmas, stipresnis kūrybinių galių pasireiškimas. Šiandieninė moksleivija turi jau daug idėjinės drąsos, ji tvirtai laikosi kilnių principų. Jau vėl atgaivinamas tradicinis, nuoširdus ir kilnus lietuviškas linksnumas. O svarbiausias religinio moksleivijos renesanso požymys — tai dvasios jaunatvė, kuri atsispindi jaunųjų darbuose. Melancholišką rūpintojėlių krašto Dievą, liūdintį Kristų, moksleivija pamilo sąmoningai ir karštai. Argi dabar bijomasi taip labai davatkos vardo? Daugelis moksleivių nuoširdžiai prisipažįsta, kad jie būtų laimingi, jeigu jie būtų verti davatkų vardo; jeigu davatka reiškia tai, kas myli Dievą, kas prie Jo prisirišęs ir Jam ištikimas, tai yra ne gėda, bet pasididžiavimas. Nuoširdus maldingumas ir sąžiningas religinių praktikų atlikimas — tai charakteringa šių dienų moksleivijos ypatybė. Moksleivija jau nepatenkinta supelėjusiu gyvenimu, ji kupina jaunystės ugnies ir jėgos, plačių troškimų ir protesto dvasios.

Šis moksleivijos religinis renesansas tautos gyvenime pasiliks kitus patraukiantis ir visą jaunuomenę cementuojantis reiškinys, bet ne laikinis entuziastingas jaunųjų dvasios pasireiškimas. Kada besimokantis jaunimas visuomeninio gyvenimo plotmėje parodo savo iniciatyvą ir į bendrą pasenusių nuomonę įneša naujos savo dvasios, tauta gali tik džiaugtis tokia moksleivija. Atrodo, kad dabar Lietuva gyvena tokius laikus, kaip Romos Imperija pirmaisiais krikščionybės amžiais. Už senojo pagonių pasaulio neįveikiamų sienų kilo naujas pasaulis, mažai kieno pastebėtas, kaktakombose išaugęs, kuris, rodos, nieko neliesdamas, galingai apėmė visus. Tada Tertulijonas su prakilniu išdidumu persekiotojams parašė: „Mes esam tik nuo vakar dienos atsiradę, o jau mūs pilna jūsų muostuose, kaimuose, teismuose, legijonuose. Mes jums paliekame tik jūsų maldyklas. Jeigu mes pasitrauktume iš jūsų tarpo, jūs išsigąstumėt savo vienatvės“!

Religinis moksleivijos renesansas išgyveno kelis etapus. Ideologinis susipratimas — tai tik užuomazga — ruošė dirvą prieš karą, atitinkamas susiorganizavimas ir idėjinis veiklumas Nepriklausomybę atgavus pagreitino religinio renesanso žingsnius ir, pagaliau, įtempta kova už amžinuosius idealus padarė tai, kad moksleivija sugebėjo su tautiniu atgimimu sujungti religinį atgimimą. Mūsų moksleivija daug bandymų išgyveno. Ji niekuomet nesidavė sugniužinama, į viešąjį gyvenimą neįsileidžiama, katakombose slėpėsi. Ji — kaip sviedinys, kuris į pašalį trenktas, dar labiau atšoksta ir dar toliau atgal į vidurį aikštės sugrįžta. Ir vaisiai gražūs, tačiau negalima pasakyti, kad jau viskas atsiektą ir jau nieko daugiau nereikia iš mūsų moksleivijos norėti. Religinis renesansas, kuriuo dabar mūsų moksleivija gyvena, nėra savaimė jau savo viršūnėje, tai tik jo pradžia, jis vyksta ir dabar, reikia tikėtis, kad ateityje jis apims ne moksleivijos dalį, bet visą moksleiviją ištiesai.

J. I. KRAŠEVSKIS (1887—1937)

Didelis XIX amžiaus humanistų atstovas Juozapas Ignotas Kraševskis buvo ne tik rašytojas, bet ir istorikas. Istorinėse studijose labai objektingas, todėl ir nepasidavęs kitų lenkų įtakai lietuvių tautos atžvilgiu, kuri buvo ištempta ant polonizacijos kurpaliaus. Istorinės studijos apie „Vilnių nuo jo pradžios iki pat 1750 m.“ (1838—1840 m., 4 tomai), apie „Lietuvą, jos senovės įvykius, kalbą, tikėjimą, papročius, dainas, patarles, padavimus“ ir 1850 m. išleista „Vytauto laikų Lietuva“ yra rimti mokslo veikalai.

Kraševskis rašė lenkiškai. Jis paliko apie 600 tomų savo raštų. Dailiosios literatūros darbams medžiagą sėmė istorijoje, padavimuose. Mums žinomi jo „Witolorauda“, „Mindow“ ir „Witoldowe boje“ (Vytuolio rauda, Mindaugas ir Vytauto kovos). Lenkai Kraševskį vertina už jo aukštos vertės kūrinius „Nerono laikų Roma“, kur vystoma panaši idėja ir panaši medžiaga rekomenduojama, kaip ir vėlyvesniam H. Sinkevičiaus „Quo vadis“.

Kraševskio asmenybė imponuojanti, todėl po jo mirties 50-tais metais kartojame Kraševskio žodžius „Tik silpnos asmenybės išnyksta“.

200.000 KATALIKŲ AKADEMIKŲ PRIEŠ KOMUNIZMĄ

„Catholic Action“ praneša apie Centralinio Katalikų Akcijos komiteto Vašingtone sušauktą kongresą, kurio metu 200.000 katalikų studentų iš įvairių J. A. V. aukštųjų mokyklų pasiėmė pareigą ir stojo griežton kovon prieš komunizmą. *National Catholic Alumni Federation* (taip tą sąjungą vadinasi) pasižymi dideliu narių drausmingumu, todėl ir jų pasiryžimai, aiški, stropiai bus pildomi.

PASMERKTAS KOMUNIZMAS IR NACIONALSOCIALIZMAS

Popiežius Pijus XI išleido dvi naujas enciklikas, kurių vienoje išdėstomos komunistų ideologinės klaidos ir komunizmo nenaudingumas bei žala pasauliui. Kita enciklika apibūdina kat. Bažnyčios padėtį Vokietijoje: jos persekiojimą etc. Na-

cionalsocializmas taip pat pasmerktas kaip pavojingas vidaus sugyvenimui ir išorinei pasaulio taikai.

ISPANIJOS TIKĖJIMO KANKINIŲ

kanonizavimo byla judina katalikų un-tas Vašingtone. Kaip iš Vatikano praneša „Kipa“, Romoje ši byla jau svarstoma.

PRANCŪZIJOJ TRŪKSTA KUNIGŲ

Paryžiaus „Croix“ rašo, kad, nežiūrint pasaulimų į kunigų luomą skaičiaus didėjimo, vis dar 12.000 parapijų trūksta kunigų. Prancūzijos kunigai pasižymi dideliu savo idealizmu.

MIRĖ RAŠYTOJAS MIGUEL DE UNAMUNO

Prieš ispanų suirutę ir pilietinį karą aštria gyvenimo kritika reikėsi ispanas rašytojas Miguel de Unamuno. Jis pramatė savo tėvynės nelaimingą rytojų ir savo drąsiu žodžiu ne vieną išpėjo, nors už tai gavo ir nukentėti. Unamuno buvo garsus rašytojas katalikas. Iuan Carlos Garcia Santillan savaitrašty „El Criterio“ (11—18. II. 1937) apie Unamuno sako: „Viena jau tikra, kad Unamuno mirė iš skausmo dėl Ispanijos — ir tai daugiau negu atskiras nuotykis, tai simbolis“. Taip vertina ispanai savo rašytoją.

KRIKŠČIONIŠKOJO MENO MAŠTAS

Miunchene išeinąs kultūrinio pobūdžio žurnalas „Das Wort in der Zeit“ rašo, kad „krikščionis menininkas dar ne tas, kuris arti Kristaus gyvena, bet tas, kuris Kristaus menininku tapo“, kad „tikėjimas — neaprepiamas grožis, duodąs įstabios medžiagos menui, turi gyventi ne tik menininko viduje, bet ir darbuose“. „Tada tik menas pasieks savo aukštąjį tikslą“.

MUZIKŲ S-GA AUSTRIJOJ

Ne tik darbininkai, ūkininkai ir kitokių profesijų katalikai skuba nūn organizotis, organizuojasi įvairių kraštų įvairūs katalikai menininkai. Austrija labai garsi muzikais. Todėl jos kompozitoriai,

dainininkai ir kitoki muzikos specai susibūrė į katalikų muzikos menininkų sąjungą. Charakteringa, kad muzikų, kurie sukūrė šedevrus, bedievių beveik nėra.

TARPTAUTINIS KATALIKŲ KONGRESAS

įvyks Paryžiuje. Programa jo tokia: 1. Šv. Vincento a Paulo D-jų konferencija (21—23. V). 2. Tarptautinė katalikiškos šeimos org-jų konferencija (8—13. V.). 3. Tarptautinė konferencija su šūkiu „Moteris šeimoje“ (16—18. V.). 4. Tarptautinės bažnytinės muzikos (17—20. V.) ir 5. Bažnytinės istorijos (18—20. V.).

VILNIAUS VADAVIMO DARBAI

Vilniaus Geležinio Fondo Komitetas, pradėjęs savo darbą 1932 metais, per penkerius metus subūrė savo eilėse šimtus tūkstančių geriausių Lietuvos sūnų. Vilniaus pasus išgijo nuo aukščiausių Lietuvos visuomenės viršūnių ligi eilinių darbininkų, nuo šimtamečių senelių ligi vos pradedančių suprastį Vilniaus reikšmę vaikučių. Į tuos pasus įlipintų ne vienas šimtas tūkstančių ženklelių liudija, kad dėl Vilniaus kovoja visi Lietuvos piliečiai.

Dabar atėjo laikas parodyti visam pasauliui, kiek mūsų yra, ir palikti būsimoms kartoms paminklą, kuris rodytų, kaip lietuvių tauta kovojo dėl Vilniaus. Tam pasiekti Vilniaus Geležinio Fondo Komitetas skelbia.

Vilniaus pasų registraciją!

Registraciją veda Vilniaus Geležinio Fondo ir Vilniaus Vadavimo Sąjungos skyriai, Šaulių Sąjungos būriai ir kitos visuomeninės organizacijos, kurios visuomet uoliai remia Vilniaus Geležinį Fondą.

Visi turime savo pasus įregistruoti.

Mūsų eilėse neturi būti neįvykdžiusių savo pareigas.

Tie pasai, į kuriuos bus įlipinta nemažiau, kaip už 3 litus Vilniaus ženklelių, turės būti įteikti vietos VVS skyriams, kurie juos atsiųs į Kauną VGF Komitetui. Centre jie bus suregistruoti, kad galėtų dalyvauti skiriamų premijų laimėjime.

Tad visi suglauskime savo eiles ir jas patikrinkime.

ANGLAI GERBIA RELIGIJĄ

Viename anglų laikrašty skaitome, kad kasmet piniginių baudų už katalikybę smežiančių raštų leidimą surenkama 14.000 svarų. Kaip griežtai anglų teisėjai už tokius dalykus baudžia, parodo kad ir šis pavyzdys: Vienas žmogus už grąšinimą katalikų kunigui gavo mėnesį

kalėjimo tokiu motyvavimu: „grąšinimas turi būti ypač smarkiai nubaustas, nes jis pavartotas nes prieš paprastą visuomenės narį, bet prieš kunigą“.

ALIOS RACHMANOVOS IŠVADOS

Paderborniškis „Leo“ paskelbė trumpą Austrijoje gyvenančios rašytojos *Aljos Rachmanovos* kelionės į Vokietiją pranešimo pabaigos žodį. Čia nurodoma, kad *Aljos Rachmanovos* knygos apie Rusiją yra pasaulinio masto. „Šiose knygose su tiesiu ir ryškiu tikrumu keliamą visą tai, kas Sovietų Rusijoje yra liguista, netikra, priešinga žmoniškumui. Tūkstančiai sujaudinti klausėsi menininkės pranešimų, kuris baigėsi nuostabiu Dievo išpažinimu. Kaip pergalės ir padėkos giesmė skambėjo žiauriai išbandytosios, kuri išėjo visą baisių pragarų, pakeltu balsu pasakotoji ištarmė: Už visa, ką man Dievas mano gyvenime davė, esu jam dėkinga. Už darbą ir už skausmą, už gėrį ir už baudimą! Esu tvirčiausiai įsitikinusi, kad nėra tokio padėjimo, iš kurio, Dievui padedant, nebūtų galima rasti išieities“.

KRIKŠČIONIŠKUMAS IR NARSA

Štai ką žilas vokiečių generalfeldmaršalas *Mackensen* vienoje kalboje pasakė tautinių organizacijų nariams: „Jūs kada nors tarnausite mūsų kariuomenėje. Apšidairius aplinkui, vis labiau aiškėja, kad mūsų tautai reiks kada nors suvesti sąskaitas su Rytų bedieviais. Kada tai įvyks, vienas Dievas nežino. Tai priklausys krikščioniškos Europos kultūros stiprumo. Toje kovoje jūs, mano jaunieji vokiečiai, savo vyrams turėsite padėti dvasia ir ugnimi. Tai jums nepavyks, jei nebūsime religingi ir tvirti krikščionys. Tikras vokietis kareivis turi būti krikščionis. Dėl to aš labai trokščiau, kad Vokietijos jaunimas ugdytų taip pat ir krikščionišką dvasią. Dievobaimingumas ir krikščioniškoje dvasioje drausmingas išsiauklėjimas ir šioje srityje jus padarys veiklius“.

V. D. U. AT-KŲ MENO D-JA „ŠATRIJA“

šįmet gegužės mėn. 16—17 d. švenčia 10-mečio jubiliejų. Tarp kitų, laukiamą svečių ir iš Latvijos.

Šventėje dalyvaus didelis būrys rašytojų, menininkų, dainininkų, kurie yra „Šatrijos“ vyr. nariai. Šventė tęsis dvi dienas. Viena — Kaune, su religine, literatūrine ir menine dalimi, o kita — provincijoje, su ekskursijom, gegužinėm ir k.

DE SENE EIUSQUE NEPOTE

Fuit olim senex valde vetulus; oculi senis caligaverant; genua infirma erant et tremere solebant. Ad mensam cochlear¹ vix manu tenere poterat. Saepe mensae mappam cibis maculabat². Aliquoties vestem suam inquinabat².

Senis filius et nurus³ hoc aegre ferebant. Amoverunt igitur senem a mensa et in angulo cubiculi⁴ edere iusserunt. Quodam die manus senis valde tremuerunt: patella⁵ fictilis⁶, e qua cibum sumere debuit, e manibus in pavimentum⁷ delapsa fracta est. Quam ob rem filius et nurus patellam ligneam emerunt senemque ex ea edere coegerunt.

Paucis post diebus senex nepotem suum, quattuor annos natum, in pavimento sedentem pauca ligna componere vidit. „Quid“, ait senex, „facis?“ „Facio“, inquit puerulus, „alveum⁸ ligneum; cum ego vir ero, pater et mater ex eo alveo cibum sument“.

Tum senis filius in suam uxorem oculos convertit; pudor utriusque vultum occupavit. Mox lacrimas fundere coeperunt, nam impietatem suam cognoverant.

Senex iterum ad mensam comedit; filius eiusque uxor ei reverentiam⁹ exhibuerunt⁹.

RISUM TENEATIS AMICI...

Ambulans: Quomodo? Tu caecus ephemeridem¹⁰ legis?

Caecus: Minime quidem. Tantum imagines¹¹ spectro.

Professor quidam, qui biologiam docuit, saepe mente¹² distractus¹² erat. Quodam die, brevi post prandium¹³, convocatis discipulis: „Hodie“, inquit, „interiores partes ranae inspicimus. In sacco¹⁴ ranam, qua ad experimentum perficiendum¹⁵ utemur, attuli“. Tum professor manu saccum e veste extraxit. Aperto sacco frustum¹⁶ panis et pernae¹⁷ in mensam decidit. Qua re conspecta professor attonitus¹⁸: „Quam mirum!“ inquit, „bene memini me cibum sumpsisse“.

Mater: Scisne, Iulia, utrum Ioannes e schola domum redierit necne?

Iulia: Quamquam Ioannem non vidi, tamen puto eum redisse, nam feles¹⁹ sub mensa latet.

Medicus iunior: Errorem insignem hodie commisi.

Medicus senior: Qualem errorem fecisti?

Medicus iunior: Testimonium²⁰ mortis dum scribo, nomen meum huic titulo supposui: *Causa mortis*.

Artifices inter se. Alter (ad alterum): „Tu sex digitos manibus angelorum pinxisti²¹. Num vidisti unquam angelum sex digitos habentem?“

Alter: „Fortasse tu vidisti angelum quinque digitos habentem...“.

AENIGMATA

1. Litterae, quae desunt in principio, iunctae versum reddunt ex Ovidio (Diluvium):

— avis	— — atio	— — da
— — er	— — urio	— — re
— — men	— — — gur	— oquor
— — tat	— — lo	— mo
— anus	— ero	— — us
— — anis	— — — o	— quus

— — — o — — er — umo.

2. *Ex historia Romana.*

ae, as, au, ci, cin, cin, er, ex, gu, lus, mu, na, ne, nes, o, pi, ro, sci, stus, tus, tus.

Ex his syllabis nomina (omnia fere propria) forma, quibus hi viri vel haec significantur: 1. dictator Romanus ab aratro vocatus; 2. primus Imperator Romanus; 3. quo instituto imperium Romanum magnum factum est; 4. quorum ducum alter Hannibalem superavit, alter Carthaginem delevit; 5. heros Troianus, qui a Vergilio poeta auctor gentis Iuliae celebratus est; 6. conditor Romae. Primae litterae horum vocabulorum summum et praeclarissimum ducem Romanorum nominant.

3. *Duae pyramides.*

- a) 1 Est consonans haec littera.
 2 1 Quod adhibes²² pro copula.
 3 2 1 Videtur hoc in corpore.
 4 3 2 1 Est idem ac „divitiae“.
- b) 1 Est consonans haec littera.
 1 2 Et hoc est rogans vocula.
 1 2 3 Pro „neque“ id adhibeo.
 1 2 3 4 Quod valet: „interficio“.

Terminus solutionum mittendarum dies 15 mensis Maii.

Solutiones aenigmatum numeri III. 1. Mitto tibi salutem. 2. Vultur (flumen), Turnus (rex), vultur (avis), vulnus. 3. herba, odor, rosa, truncus, umbra, solum; hortus. 4. enim, nota, iter, mare.

Aenigmata dissolverunt: S. Mickevičiūtė, J. Spudas et J. Žadeikis.

¹šaukštas ²sutepti ³marti ⁴kambarys
⁵lėkštė ⁶molinis ⁷grindys ⁸geldutė ⁹gerbti
¹⁰laikraštis ¹¹paveikslas ¹²išsiblaškęs
¹³pusryčiai ¹⁴krepšelis ¹⁵daryti ¹⁶kašnelis
¹⁷kumpis ¹⁸nustebęs ¹⁹katė ²⁰liudijimas
²¹piešti ²²vartoti.

VISOMS IR VISIEMS,

sveikinuosiems mus šv. Velykų proga, nuoširdžiai dėkojame.

„Ateities“ Redakcija

ALYTUS

Kasmatės laiškas alytiškiams

Malonūs Draugai!

Kai ateina pavasaris, viskas atgyja, sujunda. Tai yra paprasta, tai atsitinka kiekvieną pavasarį. Bet kad alytiškiai atbustų iš gilaus miego, kuris tęsėsi ne vieną žiemą, bet daugelį metų, tai galima buvo tikėtis tik šįmet. Neapsivilta. Alytiškiai jau atidarytomis akimis žiūri į savo planus, tik dar reikia išlipti iš po senosios nuotaikos. Aš linkiu visiems ne seilę varvinti ant savo planų, kaip buvo iki šiol, bet pradėti aktingai dirbuotis. Pirmiausia — literatams: — Jūsų susirinkimai jau įdomūs, nes juose pasireiškia jau patys nariai. Tai puiku! Jeigu jūs dar suruošite žadėtus literatūros vakarus, konkursus ir teismus, jūs tikrai pralenksit eucharistininkus. Eucharistininkams: — Maldos savaitė III. 12—19 visai gražų išpūdį paliko ne tik gimnazijai, bet ir visuomenei. Neapsileiskite! Visiems kitiems: — Atsiminkite, kad jūs dzūkai. Jūsų Kasmatė

BIRŽAI

Brazdžionio kūrybai skirtas susirinkimas

III.19. literatų būrelis sušaukė šaunų ir gausų susirinkimą, kuriame plačiai ir gyvai buvo išnagrinėta Bern. Brazdžionio-Vytės Nemunėlio kūryba.

Perskaitomi — sveikinimas (nusiųstas meniško adreso pavidale laureatui poetui Bern. Brazdžioniui literatūros premijų įteikimo proga) ir gautasis į jį atsakymas — nuoširdus padėkos laiškas.

Eug. Matuzevičius skaito platų V. Nemunėlio-B. Brazdžionio premijuotos jaunimo poezijos knyg. „Kiškio kopūstų“ nagrinėjimą — „Lietuvos vaikai poeto filme“. Paulius Drevinis perskaito Brazdžioniui eilėraštį. Toliau deklamacijos iš „Kiškio kopūstų“: G. Puzinaitė — „Va-

karinė“; Leon. Matuzevičius — „Pavasaris“; A. Misevičiūtė — „Myliu aš tėvynę“; I. Ladygaitė — „Pilypukas“; K. Vasiliauskas — „Katinėlis tinginėlis“ ir T. Maskaliūnaitė — „Mamytei“. M. Indriliūnas referatė „Gyvenimo ir mirties poetas“ plačiai, išsamiai ir vykusiai nagrinėja „Amžiną Žydą“, „Krintančias žvaigždes“, ir „Ženklius ir stebuklus“.

Po referato kyla ginčų dėl apokaliptinės Brazdžionio poezijos. Ginče dalyvauja būrelio globėjas inspektorius J. Kutra, M. Indriliūnas, Eug. Matuzevičius ir kt.

Toliau — deklamuojami iš „A. Žydo“, „Krint. žvaigždžių“, „Ženklių ir stebuklų“ kai kurie charakteringesni eilėraščiai: A. Vainauskaitė — „Negalima su vėjais nedainuoti“ ir „Gėlės miršta“; A. Alimaitė — „Motinai“; F. Balčiūnaitė — „Krintančios žvaigždės“; L. Ivanauskas — „Procesija į Kristų“ ir „Lietuvos motina“; Eug. Matuzevičius — „Paskutinis lapas“ ir „Žmogaus stebuklas“; Vl. Korsakas — „Tolimas kaimas“; Vyt. Vajega — „Mes neturime namų“.

P. S. Bern. Brazdžionis yra lankęs ir baigęs (1929 m.) Biržų gimnaziją.

Br. Javas

JURBARKAS

Pasikeitimai literatuose

Du mėnesius vadovavusi literatų valdyba atsisakė toliau eiti pareigas. Pirminkas V. Sabaliauskas valdybai mestus kaltinimus, kad ji viena visada atlieka susirinkimų programą, pateisino tuo, kad nariai nepajėgūs, vengia kritikos, neveiklūs ir t. t.

Po ilgų ginčų buvo išrinkta nauja valdyba: Elė Tamošaitytė (VI kl.) — pirm., O. Vingevičiūtė (VI kl.) — sekr. ir K. Veverskis (VII kl.) — išd.

Be to, susirinkime Vikt. Šimaitis (VIII kl.) paskaitė gražią apysakaitę „Gaidžių karalystėje“, V. Sabaliauskas ir K. Veverskis — eilėraščių, o E. Tamošaitytė ir O. Vingevičiūtė padeklamavo.

Pagaliau buvo paliestas ir literatūros vakaro klausimas. Glob. A. Račinskas Kaune tarėsi su romuviečiais rašytojais ir mano, kad, prieš Velykas neįvykus, po Velykų įvyks tikrai. Literatūros vakarų visi labai susidomėję, visi laukia.

Speigas

KAUNAS

IV valstybinė gimnazija

Gimnazijoje veikia trys kuopelės: religijos, literatų ir sporto. Religijos kuopelėi pirmininkauja A. Bielopetravičius (Va

kl.), literatų — J. Zavackas (VIb kl.), sporto — V. Puzinauskas, (Vb kl.).

Religijos kuopelė narių susirinkimus šaukia kas 2 savaites. Kuopelės valdybos pastangomis buvo surengti keli paminėjimai.

Literatų kuopelė dabar jau vėl atsi- gauna. Išrinkta nauja valdyba. Per kuopelės susirinkimus, mokiniai skaito savo kūrinys.

Sporto kuopelė neseniai įsisteigė, bet veikia gyvai. Daugiausia tos kuopelės narių yra Vb kl.

Kovo 4 d. buvo paminėtas Lietuvos patronas Šv. Kazimieras. Paskaitą skaitė p. gimnazijos direktorius Inž. St. Čiurlionis, kurioje mokinius supažindino su šv. Kazimiero gyvenimu ir jo darbais. Po paskaitos buvo pasveikintas savo vardinių proga gimnazijos kapelionas kun. K. Puleikis. Ta proga kiekviena klasė nupirko po 10 pietų neturtingiems. Tai buvo gražus, labdaringas darbas, kuriuo moksleiviai parodė, kad jie atjaučia vargšus.

Herkulis

KĖDAINIAI

Moksleivio teismas

Religinis būrelis, minėdamas vienerių metų veiklos sukaktį, kovo mėn. 7 d. suruošė kataliko moksleivio teismą. Moksleivis buvo kaltinamas religiniu, doriniu, pareigų atlikimo atžvilgiais. Teismui pirmininkavo p. mokyt. S. Sužiedėlis. Moksleivį kaltino S. Sėlenas (VIII kl.) ir V. Kuprys (VI kl.), o gynė J. Gulbinas (VIII kl.) ir A. Butkus (VII kl.). Kaltintojai iškėlė daug labai gražių moksleiviško gyvenimo faktų ir ydų. Daug kas save pamatė kaip veidrody. Gynėjai kaltinimus stengėsi atremti. Po trumpos pertraukos teismas paskelbė tokį sprendimą: moksleivis per maža gilinasi į religinius klausimus, neįsigyja tvirtos religinės pasaulėžiūros, neišpildo savo, kaip mokinio, pareigų ir yra nekuklus (mergaitės). Bet atsižvelgiant į daugelio sunkias gyvenimo sąlygas, demoralizuojančią aplinkumą, bausmė skiriama atlikti 3-jų dienų rekolekcijas, o po rekolekcijų nekartoti senų klaidų. Susidomėjimas teismu buvo labai didelis. Buvo atsilankęs ir p. direktorius.

Vijoklis

KLAIPĖDA

Aplankė rašytojai

Kovo 15 d. V. D. Gimnazijos salėje Klaipėdos krašto kat. jaunimo s-gos „Neringa“ pastangomis buvo suruoštas pla-

STEPONUI VILIUI,

liūdinčiam tragingai žuvusių artimųjų, reiškiam krikščionišką užuojautą.

Kretingos katal. moksleiviai

taus masto literatūros vakaras. V. D. Universiteto dėstytojas J. Ambrazevičius įdomiai ir naujai nušvietė Zauerveino lietuvišką veiklą. Bern. Brazdžionis išpūdingai paskaitė keletą eilėraščių iš premijuotos knygos „Ženkla ir stebuklai“. St. Santvaras imponavo menišku skaitymu ir patrijotinės nuotaikos eilėraščiais. Kazys Zupka atvežė Klaipėdai pluoštą savo naujų eilėraščių, pasižyminčių jaunatvės džiaugsmu, laisve ir meile gyvenimui. M. Linkevičius buvo visuomeniškas ir susigalvojęs. K. Grigaitytės eilėraščiai savo nuotaika artimesni K. Zupkai, be to, kupini moteriško širdingumo. Beletristikos šiame vakare skaitė „Pirmųjų metų“ autorius J. Paukštelis, Nelė Mazalutė ir F. Neveravičius. Moksleiviai buvo patenkinti, turėję progos pamatyti pačius rašytojus ir išgirsti jų gyvų žodžių.

Banga

LINKUVA

Religinis trijūmfas

— III. 14. gimnazijoje įvyko religinio lavinimosi būrelio suruoštas religinis vakaras-koncertas Kristaus Kančiai paminėti. Suvaidinta Innerkoflers'o 5 veiksmų drama „Meksikos kankinys“, kurią režisavo mok. Vadeikis. Po vaidinimo koncertinėje dalyje buvo atlikti keli solo ir duetai. Ypač gražaus pasisekimo turėjo F. Jarašūnaitė. Išpūdingai pasirodė ir E. Barzdaitytė bei akomponijatorius P. Simonaitis. Gerb. kapeliono suorganizuotas gimnazijos bažnytinio giedojimo choras sugiedojo giesmę „Kristui Karaliui“, „Tu es Petrus“, „Kyrė“, „Agnus Dei“ ir „Gloria“. Vakare dalyvavo ne tik didelė dalis šviesuomenės, bet ir nemaža pasvaliečių moksleivių, kurie net su savo kūryba pasirodė.

Apskritai, vakaras-koncertas praėjo gerą nuotaiką, o puikiai pasirodęs bažnytinio giedojimo choras jokios žalos gimnazijai nepadarė, bet visuomenės akyse atitaisė tą klaidą, kuri buvo padaryta dainuojant per praėjusių metų kariuomenės šventę. (Mat, teko girdėti sakant, jog prieš vakarą padažnėjusios bažnytinio choro repeticijos trukdžiusios mokytis dainų chorui ir tuo dariusios žalą gimnazijai).

Šiluvis

MARIJAMPOLĖ

Marijonų gimnazija

Šiuo metu pirmam gimnazijos aukšte įsisteigė ugniagesių komanda. Visi gesinimo įrankiai labai paprasti: burna geriausias vandens rezervuaras. Klausit, koks tas gaisras? Nagi peštynės. Kas gi daugiau bus... Juk vanduo tokiu momentu geriausia priemonė. Iš karto tą būdą vartojo peštynių inicijatoriam, bet paskui ir kitais atvejais panaudojo. Net ir visai nekaltiems tekdavo. Žinoma, į tokią savotišką komandą pedagogai pradėjo kreivai žiūrėti ir pagaliau likvidavo.

Vyturėlis

MAŽEIKIAI

Istorikų būrelyje įvyko pasikeitimų: pirmininku dabar yra G. Būda. Istorikai suruošė užsienio lietuvių mėnesį. Per tą mėnesį su-me skaitomi referatai, kuriuose nagrinėja įvairius užsienio lietuvių kultūrinio gyvenimo klausimus.

Literatai suruošė su-mą Mykolaičio-Putino kūrybai pažinti. K. Dragūnas nagrinėjo Putino prozą, J. Jankauskas skaitė ref. apie Putino dramą, o V. Čerbaitė puikiu referatu nušvietė lyriką. Dar dėl referatų keletą minčių patiekė būr. glėb. p. Direktorius. Be to, laisvosios kūrybos skaitė Z. Umbražūnas.

Andrius Vaivara

PALANGA

Su Inspektorium

III.17. mus aplankė inspek. Z. Kuzmickis. Ši kartą mokiniai nebevyrpėjo, nes gerb. svečias per pamokas nieko neklausinėjo. Vieną pusvalandį praleidom visos klasės kartu su p. Inspek. Čia pačių mokinių buvo pasakojama „Palangos žymesnės vietos“, „Palanga literatūroje“ etc. Paskui, vadovaujant p. J. Čiurlioniui, sudainavome keletą dainelių. Kartu svečio su mokytojais buvo nutarta, kad gegužės 22 d. Palangos moksleiviai turi pasistengti per radijo užpildyti didžiosios pertraukos programą.

Jūros Dukra

PANEVĖŽYS

Vyrai smagūs

Gavėnios nuotaikai pakelti perbėgo dulkėtai karidoriais pora numerių „Petelnės“, kai ką gerokai pačirškydami. Ypač

paskrudino gimnazijos išmybes. Aštuntokės, užsiširdijusios ant vargšės „Petelnės“, nuteisė jos redaktorių ir bendradarbius vėlykiškų kiaušinių luobom su černuškomis „nutručyt“ kaip tarakonus, o vienas poetas, kurio Kupidoną apdainavo, dar ir dabar sušilęs laksto koridoriais ieškodamas „kaltininko“.

Įsisteigęs fizikų būrelis gyvai sudomino savo narius. Būrelį veda p. mok. Morūnas, kuris, be vadovėlinių žinių, papasakoja plačiai apie naujausius laimėjimus chemijos, fizikos ir technikos srityse.

„L-D“ Meno kuopos kūrėjai jau pradeda išdrišti patys skaityti savo kūrinius. Kūryba skaityti sus. suskirstoma pagal motyvus: vienam sus. skaitoma socialiniais, kitam — amūro. Charakteringiau meilės motyvais parašo: *Jonuška, Juozavičius, Šneideris*.

Temisto

Literatūrinė-meninė proga

Ankstėliau atvykusieji iš Vėlykų atostogų, turėjome progos IV. 3. porą valandų pabuvoti ateitininkų sendraugių ir studentų suruoštame literatūros vakare-koncerte. Išgirdome Panevėžy dar niekada neskaičiusio buv. šios gimnazijos mok. *K. Zupkos* eilėraščių apie tėviškės žemę, pavasario gyvenimą, mergaitę, meilę. Eilėraščiai kupini nuoširdumo ir muzikos. Taip pat paskaitė ir *E. Bujokaitė*. V. Teatro artistas *B. Lukošius* deklamavo P. Vaičiūną, Maironį, B. Sruogą. Puiki technika! *P. Žitkutė* įdomiai deklamavo Maironio „Uosį“ ir k. Koncertinėj daly, kurią globojo p. M. Karka, pažymėtina *S. Vaidžiūnaitės* solo, stud. *Kairio smuikas*, inž. *Bariso* piuklas ir studentų kvartetas. Vakaras tikrai vertė išgyventi ir išjausti.

Pamušis

PRIENAI

Literatams negalima nieko prikišti: dirba. Be įdomiai praleidžiamų eilinių susirinkimų, suruošė Puškino minėjimą. Čia mokytoja p-lė *Mejeraitė* supažindino mus su Puškino biografija, o pirmininkas *Vyt. Daraškevičius* — su jo kūryba. Buvo vykusiai padeklamuota 8 eilėraščiai. Tenka pažymėti, kad mūsų literatai išvystė savo veikimą šiek tiek platesniu mastu. Neseniai, pasikvietę vietos inteligentiją, plačiau supažindino ją su naująja mūsų lyrika. Kalbėjo ir net atmintinai citavo eilėraščių ištraukas didelis lyrikos mėgėjas, inspektorius J. Eidukevičius.

Rep.

RAMYGALA

III. 19. kraštotyrininkų s-me *D. Misevičiūtė* gan gražiai atvaizdavo senovės lietuvių papročius, jų nešiotus drabužius. *M. Zupka* ir *A. Kuodys* paskaitė savos kūrybos. Girtinas reiškiny, nors dar tik bandymų pradžia. Po to sekė keli kūrinėliai iš mokinio gyvenimo, senobinės dainos, mįslės, monologai. Tiesa, programa plati, tik mažoka rimtesnių pranešimų ar referatų.

Pikuolis

ROKIŠKIS

Lituanistikos kabinetas

Šalia kitų kabinetų mūsų gimnazijoje pradėjo veikti ir lituanistikos kabinetas.

Lituanistikos kabineto priemonės — 1) skaitykla, kur randame visokius laikraščius. Kitų net po 2 egz. („Kultūra“, „J. Liet.“ ir „Vairas“), kai tuo tarpu pagėdaujamųjų — „Jūros“, „XX Amžius“ ir „Liet. Mokyklos“ visai nėra. 2) Lituanistikos seminare galima rasti literatūrą nagrinėjančių referatų ir veikalų. 3) Lietuvių kalbos ir literatūros dalykų, mokslo priemonių muziejus, kurio eksponatai — brėžiniai, piešiniai, schemos ir kt. 4) Literatų būrelio archyvan renkami literatų darbai: eilėraščiai, novelės ir kt. 5) Tautosakos rinkikų archyvas, kuriame talpinama tautosakininkų surinkta medžiaga ir 6) specialus Vaižganto kampelis. Jo reikmės: referatai apie Vaižgantą, fotografijos, brėžiniai ir kt. Lituanistikos kabineto steigimo ir tvarkymo darbus tvarko mokytojai: kabineto Vedėjas p. J. Tarvydas, p. Radžius ir p. An. Krasnickaitė. Kabineto priemonėmis gali naudotis tik V—VIII klasių mokinės-ai.

Literatų būr. skelbtąjį konkurso eil. „Alaušo varpai“ laimėjo *Br. Balaišis*.

Žerutis

ŠIAULIAI

Baigtas šachmatų turnyras

Prieš Vėlykas buvo baigtas Šiaulių v. B. gimnazijos šachmatų turnyras. Turnyrą laimėjo *Mileška* (5a kl.), nepralošęs nė vienos partijos. Antrąją vietą laimėjo *Kvietkus* (6L kl.). Pažymėtina, kad turnyras buvo baigtas be ratelio pirmininko, kurį pašalino iš gimnazijos, ir kad pretendavęs į I vietą, „garsusis“ Freimanas (7L kl.) liko tik 6 vietoje.

Sumažino elgesį

VII L klasėje, pasibaigus pažymių bylai, daugeliui mokinių buvo smarkiai apkarpytas elgesys, kurių trims net ir labai:

A. Šembergui 3— ir dar su pastaba, Pilipavičiui 3— ir Matiukui B. — 3. Tai vis tie šeštakai!

Vėjelis

ŠILUTĖ

Kovo 20-21 d. įvyko Šilutės Vidurinės mokyklos rekolekcijos, kurias vedė mokyklos kapelionas J. Lechavičius. Dvi konferencijas pasakė Pagėgių klebonas Bajerčius.

Nėra jokio tikybinio ratelio

Šilutės vidurinė mokykla katalikų yra jau apie 60. Tačiau jokio ratelio neturime. Kas čia kaltas?

Rytys

TELŠIAI

1937.III.16. iškėlė mūsų gerbiama kapelioną, kun. dr. A. Krušą į Klaipėdą Pedagoginiame Institute kapeliono pareigų eili. Mūsų kapelionas buvo visų labai mylimas. Jo šešeri darbo metai neliko be vaisių, apie jį ilgai telšiečiai atsimins. Jo, bene gausingiausią kaipo privatinio asmens, biblioteka teko nevienam pasinaudoti. Kartu tikime, kad naujasis kap. kun. Patlaba įstengs būti geru jo papėdininku.

1937.III.19. sportininkų būrelis sužaidė draugiškas krepšinio ir ping-pongo rungtynes su Kauno Jėzuitų gimnazijos sportininkais. Prieš rungtynes jėzuitų gimnazijos inspektorius įteikė telšiškiam sportininkams bendradarbiavimo ženklą dovanėlę — stovylėlę. Telšiškiai, deja, pralaimėjo: ping-poną sausai ir krepšinį 40:12. Mūsiškiai žada atsirevanšuoti.

Literatas

UKMERGĖ

Ping-pongtisčių laimėjimai

III.14. mergaitės ping-pongistės buvo nuvykusios į Kėdainius rungtis dėl Kanados taurės. Palyginti, išsikovojo gan gerą vietą — antrąją (8 taškai). Pirmąją nusinešė Utena, surinkusi 11 taškų.

Religininkai veikia

III.17. įvyko religijos būrelio susirinkimas. Į šį susirinkimą atsilankė gana daug mokinių: visi dar tęsė gyvenimą tik ką pasibaigusią rekolekcijų nuotaiką. Šis susirinkimas žymėtinai kaipo labai įdomiai ir gyvai praėjęs. Buvo skaityta du referatai: „Vaidmainystė ir melas mokinių gyvenime“. Šie referatai sukėlė ilgus ir karštus ginčus. (Kas skaitė? Red.). Iš viso religijos būrelio susirinkimai pa-

staruoju metu darosi vis įdomesni ir vis daugiau mokinių į juos atsilanko.

Juras

UTENA

III.14. Mūsų ping-pongistės: Ant. Zizaitė (VI kl.), R. Bakevičiūtė (VII kl.) ir L. Blaževičiūtė (VI kl.) buvo nuvykusios į Kėdainiuose buvusias stalo teniso rungtynes. Ten gražiai apgynė Utenos vardą, iškovodamos jai pirmąją vietą visoje apygardoje. Per rungtynes I-ją ir III-ją vietą laimėjo mūsų tenisistės Ant. Zizaitė ir R. Bakevičiūtė.

Pas muzikus...

Iš ne per gausaus gimnazijos būrelių pulko po literatų minėtini muzikai. Ne anksti sukrutę, jau sušaukė keletą susirinkimų, paminėjo K. Petrauską. Didžiausias būrelis pagalbininkas — moderniškas patefonas su glėbiu vertingų plokštelių. III.19. Eilinis būrelio susirinkimas. Vyt. Dambrava skaito referatą apie Beethoveną ir jo kūrinis. Paskui visus žavėjo to didelio pasaulio genijaus didingi kūriniai, patefonu pagriežti. Į būrelio valdybą įeina: Vyt. Dambrava, A. Kunčiūnaitė ir L. Blaževičiūtė (visi VI kl.). Būrelį globoja dainų ir muzikos mok. V. Čiulada.

Meldų Meldūnas

VILKAVIŠKIS

Daug Vilkaviškyje yra naujienų, bet kur čia visas suminėsi. Teks aprašyti tik tasias, kurios dar „Ateities“ puslapiuose nepasirodė. Pav., istorikai III.10. sušaukė sus- mą. Sus-me kalbėjo būr. globėjas p. Štuopis apie Lietuvos valstybės pradžią. Iš G. Petruškevičiūtės išgirdome B. Radvilaitės gyvenimą ir darbus. J. Stankevičius paskaitė atsiminimų iš D. Karo. Tenka pažymėti, kad istorikai greičiausia „išsimiegojo“ ir smarkiai pradėjo žengti pirmyn.

Dar būtinai reikia paminėti, vos išvydęs pasaulio šviesybę, dramos būrelis. III. 19. įvyko antrasis sus-mas, kuris praėjo pakeltoje nuotaikoje. Pryšaky būrelio atsisistoję J. Gylys, Ot. Kuprionytė ir Samušis. Įdomu, kad ši „esybė“ kartą gimusi, nutarė niekuomet nemirti.

Mak.

ZARASAI

Iš būrelių veiklos

Religinis būrelis pasižymi savo veiklu mu ir narių daugumu. Jam vadovauja kun. kapelionas. Susirinkimus šaukia bendrus, kas mėnuo, atskirus dažniau.

Baigėsi parašyti straipsniui „Religinis liet. moksleivijos renesansas“ konkursas

Redakcija su dideliu džiaugsmu gali skelbti konkurso davinius, nes moksleivija juo parodė didelio susidomėjimo ir pavyzdingo kruopštumo. Iš visų rašinių galime spręsti, kad mūsų moksleivės ir moksleiviai yra gana susidomėję aktualiaisiais mūsų kultūrinio-religinio gyvenimo klausimais, plačiai apsiskaitę ir linkę drąsiai ir aiškiai daryti nuosavas išvadas. Ir tai — ne vien pačių aukštųjų klasių atstovai. Šis konkursas, kurio laimėtojų daugumą sudaro šeštokai, kaip tiktai pabrėžė jaunesniųjų sugebėjimus.

Jury komisija, kurią sudarė Metropolijos Kunigų Seminarijos atstovas Kun. St. Yla, kazimieriečių gijos kap. Kun. Žitkus ir K. Zupka nusprendė premijas ir dovanas paskirti: I — P. Sakalui, II — Ašarėlei, III — Šėlmiui berneliui, IV — Jok. Šviesuoliui, V — Pr. Barui.

Atplėšus vokelius paaiškėjo, kad P. Sakalas yra Alytaus gimnazijos VIa kl. mok. Petras Petrauskas, Ašarėlė — Mažeikių gimn. VIII kl. m. Sofija Mickevičiūtė, Šėlmis bernelis — Švėkšnos „Saulės“ gimn. aštuntokas Ignas Šilgalis, Jok. Šviesuolis — Utenos gimn. šeštokas Albertas Dilys, Pr. Baras — Skuodo progimn. VI kl. mok. K. Sadauskas.

I premija — 30 lit. — laimi P. Petrauskas,

II premija — 20 lit. — Sof. Mickevičiūtė,

III premija — 10 lit. — Ign. Šilgalis,

IV — F. Mauriac „Jėzaus gyvenimas“ — Alb. Dilys.

V — J. Dauliaus „Komunizmas Lietuvoje“ — K. Sadauskas.

Laimėtojus Redakcija sveikina ir prašo iki V.12 atsiųsti atvirutės dydžio savo foto. Kas tokio dydžio neturi, tesiunčia mažesnę.

Šiame nr. spaudžiame I-ą premijuotą rašinį. Kitame spausime S. Mickevičiūtės. Galimas daiktas, kad su laiku ir daugiau jų bus atspausa, nes jie, nors ir vienos temos, gana skirtingai ir visų savitai įdomiai parašyti. Be laimėtojų, dar pažymėtini Žemės Dulkės, Tyrų Dukters rašiniai, kurie labai pretendavo į premijas. Užtat autorėms išsiųsime po „Gyvenimo menininkę“.

Greitu laiku ruošiasi suvaidinti „Girdutį Fontgelaną“.

Neblogai veikia ir literatai. Jų globėjas lietuvių k. mokyt. p. K. Vėlyvis. Būrelis susirinkimus šaukia po mokinių pamaldų, kas sekmadienį. Buvo kilęs klausimas ir dėl savo laikraščio leidimo.

Kovo 16 d. įvyko steigiamasis tautosakos rinkėjų būrelis. Jam vadovauja mokyt. p. O. Podolskaitė. Valdyba šitaip susiskirstė pareigas: pirm. J. Būga, pav. J. Šileikis, sekr. L. Zarakauskaitė. Reikia pažymėti, kad visi šio būrelio nariai yra žemutinio aukšto.

Margagiris

REDAKTORIUS ATSAKO:

Kasžino. Dėl vietos stokos Patį šiuokart nuskriaudėm. Tikime, kitam nr. atsiteisime.

A. Stancevičiui. Pats jau padarei pažangos, bet tik ne visuose eilėraščiuose. Pv., „J. Liet.“ įdėtasis silpnokas, gerokai dirb-

tinas. Mums atsiųstasis jau geresnis. Pataisėm, būtum dėję, bet kadangi Pats pasilieki prie senos taktikos, tai negalėjom. Tikiuos parašysi.

Erai. Dėkingas. Bet šiuokart baisiai liūdna esi. Įsivaizduok: apie mirtį tokiam pavasary. Kitam nr. giedresnių lauksim. Geriausias „Mirtis pasauly“. Džiaugiuos, kad darai pažangos. Tik, žiūrėk, rimų nenualink vietom (tyluma — viena). Be to, mėgsti per daug vaizdų sukimšti į vieną eilėrašį. Reikia imti tuos vaizdus, kurie surišti su eilėraščio idėja ir kurie yra tos pačios nuotaikos, kaip ir ta idėja. Kronika užsigulėjo. Pirma neradom.

Pr. Matulytei. Girdėjau, kad neblogai rašai. Mums atsiuntei tą vieną eilėrašį, tikiu, blogesnį, negu eilę kitų pasilikusių. Šitame dar daug primityvumo. Bandyk daugiau atsiųsti ir, prieš siųsdama, pasitark su Eugenijum. Lauksiu.

V. Mačerniui. Praėjusiam nr. neatsakiau, maniau dėti, bet vietos netekom.

ANTRIEJI VAINIKAI

Prieš penkiolika metų K. Binkis buvo suredagavęs pomaironinio laikotarpio poetų antologiją, reikia pasakyti, gana išsamią apimties atžvilgiu, bet nelabai tiksliai: jau tada Tyrų Duktė-Buivydaite tenai pateko, o tuo tarpu P. Vaičiūnas liko užmirštas ar gal laikytas per jauną. K. Binkis, reiškia, ir tada nenujautė. Tatai konstatavo Pirmame Dešimtmety ir L. Gira savo įvado žody. Beje, Pirmas dešimtmetis taipgi buvo poetų antologija, kurią suredagavo toks P. Kubilevičius, dviejų knygų autorius, poeziją iškeitęs į aferisto pomėgį. Ir, štai, ton antologijon surinkta 18 poetų, kada dar nežinojome Aleksandravičiaus, kada dar net L. Gira nebuvo iškėlęs Vytauto Sirijos Giros.

O antrieji Vainikai, kurie išėjo daug puošnesni už pirmuosius ir žymiai išorine išvaizda bei puslapių skaičiumi pralenkę visas kitas poezijos antologijas (Sudava, Pirmas dešimtmetis, Septyni), teapvainikavo tik 13 poetų, kurių vardai spaudoj buvo nesykį apgarsinti tiek literatūros kronikose, tiek recenzijose. Tad ar beverta kartoti?

Išleidimas tikrai meniškas, bet tiktai išorine išvaizda. Pažvelgus gi į Vainikų vidų, į pačius vainiklapius, rasime, kad ne viskas jau taip gražiai yra. Sakysime, kad ir tos korektūros klaidos — ar jos gali būti pateisinamos reprezentaciniam leidiny? Nu, ne. O tų klaidų esama net per daug. Korektūros klaidos yra leidėjo, o gal knygos autoriaus, redaktoriaus neapdairumo, nerūpestingumo ir, iš viso, nepakankamo pasiruošimo pasiimtam darbui požymis.

Toliau — čia surinkti poetai pažymėti kaip patys charakteringiausi mūsų poezijos atstovai (maždaug, redaktoriaus žodžiais tariant), atseit, rinktiniai žmonės su rinktine jų kūryba. Išeitų, jog tai kūryba meninės vertės atžvilgiu kvadratu. Ar prieš tokias redaktoriaus intencijas būtų galima ką pasakyti? Žinoma, ne. Juk tai gražu: rinktinių poetų rinktinė kūryba. Ir, turim pripažinti, antruosius Vainikuos yra nuostabiai gražios poezijos, kuriai neprilygs nei Pirmojo

dešimtmečio posmai nei anųjų Vainikų lyrika. Čia daugumas poetų yra charakteringiausi lietuviškos poezijos atstovai, bet ne visi, yra vienas kitas net charakteringesnių, kurie šion nepateko. Taigi, Vainikai šie negali pretenduoti atstovauti visą mūsų šių dienų poeziją ir ypač rinktinę poeziją, nes vis dėlto, atvirai kalbant, čia užtiksim eilėraščių, kokių jau ir gimnazijų literatai gėdytusi žmonėms rodyti. Šit, šalia tokių kėrinčiai gražių posmų:

Gėlės miršta. Jos numiršta. O aš ne.
Gėlės — imkit, numarinkit ir mane.
(81 psl.)

Panele motina skaisčiausioji,
ak, kodėl aš ne žolelytė šventojo Jordano
tada po Dievo kojomis per Krikštą augu
ir jos dalia ne dalia mano [si,
(84 psl.)

Bern. Brazdžionis

O už šilo fijoletų,
Vakaro pravirkdytų,
Saulė leidžias taip iš lėto —
Ilgesiu nugirdyta. (53 psl.)

Kossu-Aleksandravičius

Ir šitokių turinio bei formos „laimėjimų“ rasime:

Mes sukūrėm šitą peklą
Šitoj velniškoj nakty.
Kas bučiavo mergai kaklą,
Kas žiūrėjo į akis. (222 psl.)

Baloj tilvikas.

Tili-tili-tili.

Bala

Tili-tili-tili. (223 p.)

Fju —

Fju —

Fju — turizmas! (224 p.)

Meilė — gerai?

Vėjas — gerai?

Sniegas — gerai?

Varnos — gerai?

Ak

Ir vėl

Ir vėl — ei! (227 psl.)

Pastarųjų pacituotų posmų autoriumi

yra iš mandagumo Vainikuosin įžengęs su kepure ant galvos Juozas Žengė. Taigi, redaktorius, pats buvęs kada Lietuvos futuristų šefas, bandė Vainikuose seniai jau mirusį futurizmą prikelti, deja, jo paties nenaudai, nes Keturis vėjus tik prisiminti smagu, bet ne lyginti su dabartine mūsų lyrika. (Pagaliau, ko nepateko šin leidininis futuristas Šemerys, dievaži, charakteringesnis futurizmo atstovas, negu čion patekusieji futuristai).

Čia dar be viršiau pacituotų autorių nefuturistų gražiai užsirekomenduoja S. Nėris, Vaičiūnas, Inčiūra, Santvaras (ypač trim trumpom maldom!), Tulauskaitė, na, saviškai ir Boruta. Duota vietos ir mirusiesiems: Karužai, Skabeikai; parašyta biografija ir užjūrin nuklydusio (poezijai gal jau ir mirusio) Tysliavos; leidinio galą papuošia V. Sirijos Giros vainiklapiai, neužmirštas eilėraščių rašymą užmiršęs A. Rimydis, kuriam, jo paties apgailestavimu, „pagarsėti 1933 m. nepavyko“. (192 p.). O Tilvytis čia parodytas ir su futuristiškai išdraikytomis eilutėmis ir su aližošiškiu eiliavimu ir pagaliau su kuntapliška parodija. Ir kt. Čia, aišku, K. Binkio pažūrų į poeziją suplokštėjimas. Iš tiesų, antrieji Vainikai įdomūs pamatyti ir pasiskaityti: atvaizdai vykusiai ant kreidinio popierio padaryti, autobiografijos ir liūdnos ir juokinančios, o poezijos taipgi kokios nori: galvotinės, dainuotinės ir „ubagiškos“.

M. Link.

Kazimieras Čibiras, Gyvenimo Menininkė (Marija Pečkauskaitė). Autoriaus leidinys. 132 p. 1.— lt.

Ne ant operacijų stalo padėjo šios knygos autorius kuklios, bet taurios mūsų kultūrininkės a. a. Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos gyvenimą. Ne peiliu skrodžia kilnios asmenybės buitį, bet vaizdžiai prabyla pačios Pečkauskaitės nuveiktais darbais, kurie puikliausiai charakterizuoja tos didžios asmenybės vertingumą. Duodamas M. Pečkauskaitės gyvenimo vaizdą, autorius lyg ir netyčiomis praskleidė tikro moteriškumo įgyvendintojos pavyzdį, taip realų ir artimą krikščionei, lietuvei. Moteriškumas, atautas krikščionišku idealizmu, sukūrė Pečkauskaitėje moterį genijų, dėl kurio savo buities kūrėja gana daug pergyveno ir kentė. Tą autorius, pasigaudamas savo vaizduotės, objektingai pavaizdavo. Ir pati Pečkauskaitė buvo labai objektinga ir gilaus proto. Juk „pažinti žmones ir neieškinti jų; — Suprasti, mylėti ir laimin-

ti net tada, kai esi nesuprastas, nekenčiamas ir persekiojamas. — Lygiai laiminti kentėjimą kaip ir džiaugsmą“, tai jau tobulumo siekis. Tokius siekius realizuoja tik galingos valios valdovai. Pečkauskaitė Lietuvos kultūrinio gyvenimo istorijoje užima žymią vietą, todėl ir sveikintinas K. Čibiro noras šiuo veikalu populiariai Pečkauskaitės asmenį, kuris veik visur pamokantis, o veikaliukas labai vaizdingai tai pertiekia. Gaila, kad pasitaiko viena kita gal ir nekorektūros klaida, kaip „Marytė papurtino (m. p. L. K.) galvą“ (14 psl.); „prietelybė“ ir k. K. Čibiro „Gyvenimo Menininkė“ rekomenduotina moksleiviams (ypač mergaitėms) ir šiaip jaunimui.

L. Konstantinavičius

„Švintantis Rytas“, Alytaus valstybinės gimnazijos moksleivių Šv. Sakramento Brolijos laikraštis, nr. 2-3.

Tai jau antrasis reprezentuojantis katalikiškąją Alytaus moksleivių veiklą „Š. R.“ sąsiuvinis. Jame vienas kitas ideologinio pobūdžio rašinys, Brolijos globėjo svarus straipsnis „Eucharistininkas ir Mokykla“ ir pačių Brolijos narių beletristika bei lirika: Skrendantis sapnas talpina novelę „Sesuo Liudgarda“. „Liudgardoje“ S. S. parodo kūrybinių gabumų, bet neišvengia tuščios manieros. Visai moksleiviškas K. Rundo „Baletas davė 20 centų pelno“ feljetonas. Ir geriausiai, kada pirmuose bandymuose nesisistengiama nuryti medžiagos, kurios dar negalima apžioti, kuri dar nesukramtyta. Geriau smulkmeną padaryti vykusią, negu stambmeną netikusią. Iš lyrikų pažymėtina V. Kielenkaitė, P. Petrauskas rodo drąsą plunksną. Volertas kažką seka, o mažutė D. Aukselytė vis drąsi, kariška. V. Naruševičiūtė kalba guodžiamu tonu. Gana duonelaistiškas ir gražus A. K. Studijozo eiliuotas feljetonas. Pažymėtini VII kl. mokinio Fl. Mikelionio ir Alg. Kružo (VI kl.) rašiniai. 2-3 „Š. R.“ nr. daro visai jaukų išpūdį ir rodo, kad laikraštis vietinių moksleivių tarpe galėtų turėti pašisekimą, ko ir linkime.

Red.

SAKALO NAUJIENOS

Jonas Šukys, Komunistas. 1919 metų mūsų Nepriklausomybės kovų romanas. 266 psl. 3 lt.

Mūsų Nepriklausomybės kovos jau pasidaro istorinis dalykas. Geriausiai ir vaizdžiausiai tas kovas galima nupiešti literatūros veikaluose. Autorius šiame ro-

mane vaizduoja vieną tų kovų epizodą, kur labai didelį vaidmenį suvaidino mūsų idealusis jaunimas — moksleivija. Tačiau iš jų pačių tarpo buvo ir tokių, kurie, užsikrėtę svetimomis mums komunistų idėjomis, išdavinėjo savo draugus, juos kišo į kalėjimus ir net šaudė. Bet nepaisant sunkiausių sąlygų, Nepriklausomybės idėja paėmė viršų. Autoriui šis mūsų kovų epizodas tikrai yra pavykęs atvaizduoti.

V. Korolenko, *Aklas muzikantas*. Etiudas. Psichologinis romanas. 194 psl. 2,50 lt. Vertė iš rusų kalbos St. Skipitienė.

Autorius šiame tikrai meniškame literatūros veikle su nepaprastu subtilumu atskleidžia mums aklo gimusio jaunuolio išgyvenimus, pasaulio pažinimą, psichologiją, meilę švelniai mergaitei, kuri ateina lyg angelas jį paguosti, toliau jo nelaimės atjautimas ir skausmas. Bet jo muzikos talentas ir meilė išgelbsti jį iš nusivylimo ir desperacijos.

Axel Munthe, *San Michele* knyga. II t. Gydytojo memuarai. 312 psl. Vertė Pr. Povilaitis. 3 lt.

Ši knyga dabar yra viena aktualiausių, dabar skaitoma visame pasaulyje, išversta į daugybę kalbų. Pagal šį veikalą dabar ruošiamas grandiozinis filmas.

St. Eidimtas, *Plėšikų vadas*. Žemaičių plėšikas Jockus. Originalus kriminalinis romanas. Populiar. bibliotekos Nr. 9. 1,50 lt.

Tai pirmas mūsų literatūroje originalus kriminalinis romanas, autoriui tikrai pavykęs parašyti ne kiek neprasčiau už užsieninius tos rūšies romanus. Medžiaga, matyt, imta autentiška iš to garsaus plėšiko teismo bylos.

J. Lažečnikovas, *Lediniai namai*. Istorinis romanas. I d. Populiar. bibliotekos Nr. 7. Vertė M. Januškevičius. 138 psl. 1,50 lt.

Turinys tikrai gražus ir lengvas. Vaizduojami rusų baudžiavos laikai, kaimo ir dvaro santykiai, graži ir sentimentali meilės istorija.

N. Azina, *Melagėliai*. Vieno veiksmo pjesė vyresn. amžiaus vaikams. Liaudies teatro Nr. 2. Sulietuvino K. Budrys. 1 lt. Švietimo Ministerijos pripažinti tinkama visų mokyklų knygynams.

SPAUDOS FONDAS IŠLEIDO

Stasys Anglickis, *Didžioji kančia*. Nauja lirikos knyga. Turinio skyriai: Mažųjų dalia, Neringos elegijos ir Lilit. Efektingas dail. T. Kulakausko viršelės. Be medžio po-

pieriuje, 138 psl., kaina 3 lt. (Recenzuosime 5-6 nr.).

Prof. J. Žilinskas, *Lietuvių protėviai*. Aktualus mokslo veikalas apie lietuvių tipą Ruopos rasių tarpe, rasinis kitimas, Baltijos gyventojų kultūrą, kilmę, dvasinius lietuvių ypatumus ir kitas problemas. 3 lt.

Prosper Merimee, *Kolomba*. Prancūzų klasiko geriausias romanas. Tai pagarsėjusių operų „Carmen“, „Hugenotų“ libreto autoriaus veikalas, įdomiai vaizduojas Korsikos egzotiką. „Literatūros Panteono“ Nr. 21. Vertė A. Valiukėnas. 2 lt.

M. Iljinas, *Kelionė po kambarį*. Ir antrasis dalykėlis *Saulė palubėje*. Tai nepaprastai gražus mokslo populiarizacijos veikalukas, kokių mūsų jauniems, mokyklinio amžiaus skaitytojams labai trūksta. Vertė K. Dobiliškis. Iliustruota knygutė, 160 psl. 2 lt.

A. Aleksiejūnas, *Mokslo draugai gyvenime*. Šių dienų miesto mokslus einančio jaunimo pergyvenimai ir likimas. Tai miesto varginiai gyvenančio valdininko siekiai geresnio rytojaus, jo vaikų mokslo keliai, šeimos intrigos ir jų įtaka kartai. Tai žiauri gyvenimo kova — pats gyvenimas. Tragedija, 128 psl. 2 lt.

Gydyd. V. Kauza, *Pirmoji pagalba cheminiame kare*. Antra iš naujo peržiūrėta ir papildyta laida. Iliustruota 50 piešinių ir brėžinių. 2,50 lt.

Tai pirmo svarbumo knyga, būtina kiekvienam, nes cheminio karo siaubas visiems graso.

J. W. N. Sullivan, *Mokslas: nauja apžvalga*. Vertė prof. V. Čepinskis. „Jaunimo Skaitymų“ Nr. 2. 292 psl., 15 iliustracijų. 1937 m. 2,50 lt.

Svarbi ir aktuali mokslo populiarizacijos knyga. Žemė, gravitacija, materija, radiacija, gyvybės vienetai, evoliucija ir kit. Naujausios mokslo tiesos nušviestos visiems suprantamai ir įdomiai.

Kazys Žirgulis, *Mea culpa*. Eilėraščiai. 128 psl. 3 lt.

DIRVOS B-VĖ IŠLEIDO

Karel Čapek, *Karas su salamandromis*. Romanas. Iš čekų kalbos vertė Pr. Ramutis. 384 pusl. 3,50 lt.

Pr. Mašiotas, *Pašešupių knygnešiai*. Knygnešių gadynės laikai vaikams. 88 psl. 1,50 lt.

Pr. Naujokaitis, *Aritmetikos uždavinynas*. I. Tinka vadovė-

- liu pirmajam pr. mokyklos skyriui. 96 psl. 1,40 lt. (Kietais viršeliais).
- K. Bajerčius, Nugirstos šnekos. Apsakymėliai mažiesiems. Šviet. M-jos pripažinta tinkama visų mokyklų knygynams. 120 psl. 1,80 lt.
- Aldona Kazanavičienė, Gaideliai keliauja. Iliustravo D. Tarabildaitė. Tinka visų mokyklų knygynams. 100 psl. 1,60 lt.
- Hubert Fleckes, Dievo karvytės kelionė į žmonių šali. Iš vokiečių kalbos vertė J. Paškevičius. 128 psl. 2 lt.

M. Vosylius, Gyvenimo mokykla (patarlėse ir priežodžiuose). 72 psl.

D. A. Lord S. J., Kristus ir moterys. Spaudai parengė kun. B. Andruška S. J. Tėvų Jėzuitų leidinys. 64 psl. 60 ct.

Naujas kelias. Kapsų moksleivių laikr. nr. 1, 2. Vilkaviškiečiai parodė 2 numerius gražiai išleisto laikraščio. Tiesa, šis laikraštėlis jau pradėtas leisti seniai, bet, vis dėlto, šie numeriai ypatingai pabrėžia jų pažengimą ir priekį. Laikraštėly nagrinėjami labai aktualūs religiniai-gyvenimiški klausimai, paduodama nemažai poezijos, o taip pat, ir prozos. Poezijoje ypatingai prasiveržia *Emka* savo eilėraščiais apie Jaunystę. Neblogi ir *Karyčio* eilėraščiai. Dar paminėtini *Vitolis*, *Natas*, *Juozas Tyvis* ir kit. Prozoje pirmauja Praeities šmėkla ir Gyrlaukių vergė. Tiesa, dar yra vertimų. Pažymėtinas, Puškino sukaktuvių proga išverstas, „Improvizatorius ir poetas“.

Laikraščio ir taip gražų išleidimą puošia puikios iliustracijos. Vilkaviškiečiams lieka palinkėti, kaip jie patys pasisako savo vedamajame, su pilnomis energijos krūtinėmis dirbti ir toliau jų dirbamą kultūros darbą Kristaus mokslo šviesoje.

A. Rugelis

Dr. P. Malakauskis, Prigimtoji teisė. II leidimas. Teol.-Filosofijos fakulteto leidinys.

Pr. Daunys, Ties likimo sostu. Novelės. 132 psl. 1,50 lit.

Šių novelių autorius — aklas Liet. karo invalidas. Jis yra ir „Ateity“ rašęs. Todėl jis ne tiek literatūriniai idomus, kiek ir charakteringas.

C. M. B., Paulina. (Atpirktoji per meilę). Romanas. Išvertė St. Ptašnikovas. Knygyno „Antikvaras“ leidinys. 370 psl. 3 lit.

P. Ruseckas, Visuomenės kovą su nusikaltimais. 60 psl.

Suvažiavimo darbai. II. Redavo Juozas Eretas ir Antanas Salys. Liet. Kat. Mokslo Akademijos leidinys. 472 psl.

Šis stambus leidinys apima 1936 m. įvykusio Liet. Katalikų Akademijos suvažiavimo darbus, į vietą surenka pranešimus, nutarimus etc. Leidiny randame šiuos skyrius: Teologija, Filosofija, Psichologija, Pedagogika, Kalba, Literatūra, Menas, Istorija, Teisė, Sociologija, Gamta, Geografija. Be to, nagrinėjama šių dienų krizė, minimi mirusieji katalikai kultūrininkai M. Pečkauskaitė, A. Alekna, J. Naujalis ir sukaktuvininkai J. E. Vysk. K. Paltarokas, prof. St. Šalkauskis, prof. Pr. Dovydaitis. Bendradarbiauja rinktiniai Lietuvos kultūrininkai ir specialistai.

Logos. Filosofijos žurnalas. XVI. 1936 m. nr. 1 ir nr. 2. Red. Prof. Dr. Pr. Dovydaitis. Leidžia V. D. Universiteto Teol.-Fil. Fakultetas. Per abu nr. 180 psl. Turiniuose: Dr. A. Maccina — apie pirminės kultūros pagrindus; J. Pankauskas — apie psichinės plėtotės esmę; P. Kuraitis — įvadas į Hegelio filosofiją ir jos pagrindų kritiškas įvertinimas. J. Grinius — įvadas į Heideggerio egzistencialinės filosofijos pagrindų svarstymą (2 nr. jau pats svarstymas); M. Reinys — intuicijos problema.

Soter. Religijos mokslų laikraštis. 1936 m. 2 nr. Red. Dr. P. Malakauskis. 116 psl. Turiny: Dr. P. Malakauskis — laidojimas; doc. dr. Z. Ivinskis — bibliografinė senovės lietuvių religijos ir mitų medžiaga; dr. St. Gruodis — eutanazija; dr. Ign. Česaitis — kronika.

ŽAIBAS IŠLEIDO

Ats. Pulk. J. Petraitis, Didysis karas. III. 1918—1920 m. įvykiai. 384 psl. 4 lit.

Pierre L'ermite, Moteris atmerktomis akimis. Romanas. Išvertė P. Kupčiūnas. 322 psl. 2,50 lt.

Ats. pulk. J. Petraitis, Mūsų žygiai. II tomas. Kovos su lenkais 1920 m. 308 psl. 3 lit.

J. Mačernis. Ispanijos įvykiai išprašauti prieš 100 metų. 88 psl. 40 ct.

Emil Fiedler, Naujasis žmogus. Išvertė Br. Vaitiekūnas. 166 psl. 2,50 lt. „Pavasario“ leid.

MARIJONŲ LEIDINIAI

P. Keller, Trys žiedai. Išvertė Juozas Paškevičius. Romanas, 72 psl., 40 ct.

Šis garsus vokiečių rašytojas duoda idomią modernaus šeimos gyvenimo tra-

gediją, kur parodo, kokių karčių vaisių atneša šeimai negimusios gyvybės žudymas.

Vysk. Petras Pr. Būčys MIC,
Su Jakštu per pikto laukus. Pikto naikinimas ir Iljinas. 44 psl., 40 ct.

Pirmoje dalyje — pastabos ir papildymai pernai atspausdinto A. Jakšto veikalo „Pikto problema“. Antroje veikalėlio dalyje nagrinėjama žymaus rusų mokslininko Iljino veikalas.

A. A. Klier. KAZIMIERAS GONČAUSKAS

Š. m. kovo 12 d. apie 4 val. ryt. Kauno miesto ligoninėje mirė Kauno kun. seminarijos auklėtinis Kazimieras Gončas. Šių eilučių rašytojui teko laimės pusmetį viename kambary gyventi ir žavėtis a. a. Kazimiero pavyzdingu gyvenimu. Miela apie jį kalbėti kaip apie klieriką ir draugą, bet dar džiugiau apie jį kalbėti, kaip apie žmogų. Per maža pasakyti, kad jis buvo idealus auklėtinis. Jis buvo žmogus toks pats, kai jo niekas nematė ir kai visi matė, toks pat pavyzdingas viešai ir slapta, kambary ir auditorijoje. Visur lygiai atviras, nuoširdus, tiesus, idealus. Prasmingos tat ašaros ir auklėtojų ir draugų. Yra ko verkėti netekus tokio žmogaus. Visuomet linksmas, gyvas, optimistas, žiūrįs į viską amžinybės akimis. Jo gyvenimo ir visos veiklos motto: asmenybės šventumas, sielos kilnumas, dvasinės aukštybės. Jo užrašuose skaitome: „Vienintelė paguoda — tikėjimas. Jis gyvenimo jėga ir prasmė. *Koks chaosas, pragariškas žvėrynas būtų pasaulis be tikėjimo!* Tikėjimas yra šviesos spindulys naikinas egoizmo ir nusi-vylimo mikrobų“. Mirties akivaizdoje su visišku atsidavimu, prasmingai pasakė: „aš noriu būti antrasis Jobas“ t. y. visas kančias paaukoti Dievui. Apie savo pašaukimą jis rašo dienorašty: „Kunigystės pašaukimą pajutau anksti. Jau 4 skyr. buvau draugų įtariamasis būsiąs kunigas. Į gimnaziją įstojau vien tik norėdamas pasiekti kunigystės. Galinga pašaukimo ugnis degė many! Laimingas galėčiau mirti pasiekęs ... Dievo allorių! Altoriaus troškimo mintį palaikydavau dažnomis šv. Komunijomis“. Kaip visa tai dvelkia jaunatviškos aukos dvasia. Kazimieras buvo atviras tiesos mylėtojas. Užrašuose jo skaitome: „Laimingas, kurs progą suradęs už tiesą aukotis išdrįso“. Tiesos mylėtojas tikrai teišdrįs pasakyti tiesą į akis, nežiūrint nei aukštumo asmens, nei užimamos vietos. Žmogus, kurs turi

vieną veidą ir tiesos meilę dega, nebos nei skriaudos, kurią gali patirti iš siaura-pročio teisybės niekintojo. Kristus mirė už Tiesą. Jis ir žmoguje paieškos savo veido ir sielos bruožų. A. a. Kazimieras visą laiką kovojo Tiesos fronte. Panevėžio gimnazijos suole pavyzdingai uoliai darbavosi „visa atnaujinti Kristuje“ idealais. Seminarijoje buvo uolus abstinenty dr-jos narys. Gaila jo!

Maldomis ir gėlėmis apipynę, auklėtojai ir draugai palydėjo jį į jo tėviškę — Naujamiesčio parap. Panevėž. apskr. Besimelsdami už jį, prašykim Dievo, kad kun. seminarijai duotų tokių kilnių idealistų, kurie taptų šventi kunigai.

B. Ramanauskas

REDAKTORIUS ATSAKO:

St. Klajūnui. Įdomiai rašai, bet kad apie tuos pypkininkus per daug. Apie ką kitą pabrėšk!

Kasrašei. Blogai, kad suritnavai, nes išėjo baisiai ištesta — nė ko ištraukti. Rašyk taip, kaip kiti.

Septintokei. Lauksim vėl, kol „signalizuosi“. Tikiu, jog visada bendradarbe liksi. Rašai gerai. Anąkart pavėlavai.

J. K. Tada vėlokai gavom, nes užsi-gulėjo ten, kur siuntei.

Mikei optimistui. Kiek jau kartų kartojau, kad mokytojų pajuokti negalima. Lauksiu ko kito.

KŪNO KULTŪRA

Veda St. Daunys

VANDENS SPORTO ŠALIS VENGRIJA

Niekur nėra taip prigijęs ir mėgiamas vandens sportas, kaip Vengrijoje. Dar prieš kelias dešimtis metų vengrai vandens sporto nepažino, o šiandien jie Europos vandens sporto meisteriai. Nėra pradžios mokyklos, nėra gimnazijos, nėra jokios kitos mokyklos, kur nebūtų vandens sporto mėgėjų. Universitetai ir gimnazijos duoda pačių geriausių Vengrijos vandens sportininkų, dažnai pasirodančių ir užsienyje. Vandens sportu užsidegusi ir kaimo jaunuomenė. Būti geru irklautoju ir turėti savo laivelį — kiekvieno jauno vengro, turinčio sąlygas, didžiausia svajonė. Po gražųjį Dunojų be pertraukos mirga tūkstančiai įvairiausių laivelų, baidarių, skamba muzika, dainos. Taip Vengrijos mokyklų jaunuomenė praleidžia liuoslaikį ant vandens. Gražu, smagu ir sveika.

Vengrijoje vandens sportas pradėjo plisti dar ne taip seniai, maždaug prieš 60 metų. Tam pradžią davė vienas stambus Budapešto turtuolis, kurs nuvažiavęs į Angliją pamatė garsiuosius Cambridže irklautojus, kuriais taip susižavėjo, kad tuojuo nusipirko 3 laivelius ir, parsivežęs į savo tėvynę, pradėjo sudominti vandens sportu vengrų jaunuomenę. Tai buvo Vengrijoje vandens sporto užuomazga. Greit laivelių skaičius pradėjo didėti, vandens sportas ėmė smarkiai plisti. Bet pradžioje ir iki D. Karo vandens sportas buvo mėgiamas tik aukštesniojo luomo tarpe. Po D. Karo vandens sportas smarkiai ėmė plisti jaunuomenės tarpe, ypač mokyklose. Greitu laiku vengrai liko geriausiais vandens sportininkais Europoje. Apskaičiuojama, kad dabar Budapešte yra per 14.000 sporto laivelių, kuriais naudojasi ne mažiau 50.000 vandens sporto mėgėjų. Vandens sportu gyvai domisi ne tik mokyklos, bet ir sporto organizacijos, kurių besidominčių vandens sportu labai daug. Vandens sporto klubo nariu tegali būti tik tie, kurie yra atlikę kelionę laiveliais ne mažiau 200 kilometrų. Kiekvienas sportininkas, įstodamas į vandens sporto klubą, turi duoti

iškilmingą pasižadėjimą, kad nevertos svaiginamųjų gėrimų ir laikysis nustatytos drausmės.

Sekmadieniais, kai būna gražus oras, Dunojų sumirga dešimtys tūkstančių įvairiaspalvių laivelų, kuriuose skamba gitarų muzika, dainos. Tai vandens sportą mylinti Vengrijos jaunuomenė gražiai poilsį leidžia.

GERIAUSIAS PASAULYJE

VARTININKAS

(Futbolininkams)

Kiekvienas futbolo mėgėjas ir futbolininkas yra girdėjęs Zamoros pavardę. Tai garsiausias pasaulyje futbolo vartininkas, kuriuo norėtų kiekvienas vartininkas būti. Ricardo Zamora, tas vartininkų karalius, yra ispanas. Kaip vartininko, Zamoros vardas pradėjo kilti 1916 m., kai jis dar visai jaunas būdamas žaidė Barcelonos CD Esponol komandoje. Po metų, žaisdamas jau FC Barcelon komandoje, Zamora patenka į pirmųjų futbolininkų eiles. 1920 m. Zamora pirmą kartą žaidžia Ispanijos rinktinėje. Zamora taip iškilo, kad susirinkdavo didžiausios žmonių minios, kur jis žaisdavo. Po kelių metų Zamora persikelia į pirmąją Madrido futbolo komandą FC Madrid. Ispanijos rinktinę lydi pasisekimai.

1931 m. Zamora gauna smūgį, kai Anglija nugalė Ispaniją net 7:1. Zamora savo garsų vardą vėl atgauna 1934 m. pasaulinėse futbolo pirmenybėse, kur Ispanija su Italija sužaidžia 1:1.

Buvo gandų, kad Zamora žuvo dabartiname pilietiniame Ispanijos kare. Bet Zamora yra gyvas ir sveikas ir žaidžia futbolą, tik ne savo tėvynėje, iš kurios išvažiavo pilietiniam karui prasidėjus, bet Prancūzijoje OGC Nizza komandoje.

Ispanijos pilietinis karas užklupo Madridą, kur jis redagavo viename dienraštyje sporto skyrių. Komunistai jį buvo suėmę, bet paskui paleido, tada Zamora ir atsisveikino su savo tėvynė iki pilietinio karo pabaigos.

ŠŠKOVAS PAVASARIO TURNYRO NUGALĖTOJAS

Kiekvienais metais futbolo sezonas pradedamas dideliu tradiciniu futbolo turnyru, kurio nugalėtojas laimi pereinamąją taurę. Šiais metais pavasario futbolo turnyrą laimėjo ŠŠKovas, dabartinis Lietuvos futbolo meisteris.

Turnyre dalyvavo visos 6 aukštosios klasės futbolo komandos — Kovas, LGSF, LFLS, MSK, JSO, Tauras ir 2 A kl. — Makabi ir Hapoel. Komandos buvo suporuotos burtais. Pirmoji pora pasirodė LFLS—MSK. Rungtynės pasibaigė be rezultato 0:0. Abi komandos mušė po 3 baudinius, kad išaiškintų laimėtoją. Laimėjo MSK, įmušusi 2 baudiniu, o LFLS neįmušė nė vieno. Kovas be didelio vargo suplikė silpnutę A kl. komandą Hapoel rezultatu 5:0. JSO su Makabi sužaidė lygiomis — 0:0. Baudinių keliu laimėjo JSO. Tauras nugalėjo susilpnintu sąstatu žaidusią LGSF 2:0. Į pusfinalį pateko visi laimėtojai, pralaimėjusios komandos iš turnyro iškrito. Pirmoji pusfinalio pora buvo JSO—MSK. Visų nustebimui laimėjo JSO 4:3. Pradžioje JSO laimėjo vartus ir žaizdama pavėjui pirmą puslaikį užbaigė 4:1 savo naudai. Antrą puslaikį MSK smarkiai sukruto, greit rezultata sušvelnino iki 3:4, bet nuo pusės puslaikio teisėjas pašalino iš aikštės 2 MSK žaidėjus ir MSK laimėti ar bent išsilyginti neįstengė. Antrojoj poroj Kovas vos įveikė Taurą mažiausiu rezultatu 1:0. Į finalą pateko Kovas—JSO.

Finalinės rungtynės tik nepatiekė sensacijos, nes labai nedaug betrūko iki JSO laimėjimo. Pirmas puslaikis praėjo be didesnio ryžtingumo vidury aikštės. Antro puslaikio 24 min. JSO jau vedė 1:0 savo naudai. 34 minutėj Kovui pasisekė išsilyginti, bet laimėti neįstengė. Rungtynės baigėsi 1:1. Rungtynės buvo pratęstos, kur Kovas gražiu Paulausko šūviu ir laimėjo pakeldamas rezultata iki 2:1 savo naudai.

Pavasario taurės turnyras buvo įsteigtas 1935 m. Tais metais turnyrą laimėjo LGSF, praėjusiais — LFLS, o dabar Kovas. Kad taurė pereitų klubo nuosavybėn, reikia tris kartus laimėti iš eilės, arba 5 kartus ne iš eilės.

ESTIJA—LIETUVA 9:7.

Kaune įvykusios pirmosios tarpvalstybinės bokso rungtynės Estija—Lietuva pasibaigė nedideliu estų laimėjimu 9:7.

Estijoje boksas stovi labai aukštai, todėl toks mažas pralaimėjimas prieš stiprius estus mums yra visai priimtinas. Pavieniui pasiekta šie rezultatai:

Musės sv. Šimaitis papunkčiui nugalėjo estą Kaunisma'e. Gaidžio sv. estas antram runde nokautu patiesė mūsiškį Norkūną. Plunksnos sv. Marčiulionis su Praaks sukovojo lygiomis. Lengvam sv. Vimeris su Kaanepi sukovojo lygiomis. Pusvidutiniam sv. Jolkas—Reeding lygiomis. Vidutiniam sv. Bendikas—Ree lygiomis. Pussunkiam sv. Birgeris—Tinno lygiomis. Sunkiam sv. estas Linnanegi technišku nokautu įveikė mūsų Bagdonavičių.

Žiūrovų susidomėjimas buvo nepaprastai didelis.

PRASIDĖJO FUTBOLO PIRMENYBIŲ ANTRASIS RATAS

Balandžio 10 d. prasidėjo Lietuvos futbolo pirmenybių antrasis ratas. ŠMSK nugalėjo Taurą 2:1, LFLS nugalėjo Klaipėdos Švyturį 2:0, ŠŠKovas Marijampolėi suplikė Šaulį 6:2, LGSF Klaipėdoje pralaimėjo KSS-ui 1:4.

VIETRINAS — LAUKO BĖGIMO LAIMĖTOJAS

Įvykusiose Kauno miesto lauko bėgimo varžybose pirmą vietą užtikrintai laimėjo jaunas LGSF bėgikas Vietrinas, apie 7 kil. sukoręs per 22:32,0 min. Antruojų atbėgo Šimanas, trečiuoju Kalpokas.

Seniau lauko bėgimus visada laimėdavo Šimanas, bet ši kartą jis nuo Vietrino atsiliko per 200 metr. ir atbėgo antruojų.

Laimėjusiems pirmąsias vietas buvo įteiktos dovanos.

PANAIKINTOS LGSF— ŠAULIO RUNGTYNĖS

Praėjusiais metais įvykusios futbolo pirmenybių rungtynės LGSF—Marijampolės Šaulys, kurios buvo pasibaigusios 1:0 Šaulio laimėjimu, šiomis dienomis kamuolio žaidimo sąjungos buvo panaikintos ir bus paskirtos peržaisti iš naujo.

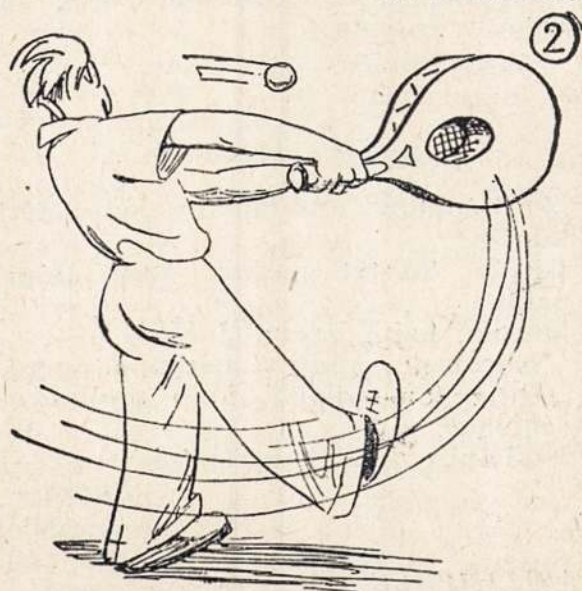
Į minėtas rungtynes, kurios buvo Marijampolėje, neatvyko teisėjas nei pavaduotojas, tada buvo sutikta su vietinio teisėjo teisėjavimu, kurs LGSF komandą patikino nesąs Šaulio narys. Vėliau paaiškėjo, kad minėtas teisėjas tikrai yra Šaulio narys, todėl pagal futbolo pirmenybių nuostatus jis teisėjauti negalėjo. Tokiu būdu rungtynės buvo panaikintos ir bus paskirtos peržaisti iš naujo.

KREIVOS ŠPŠTENOS

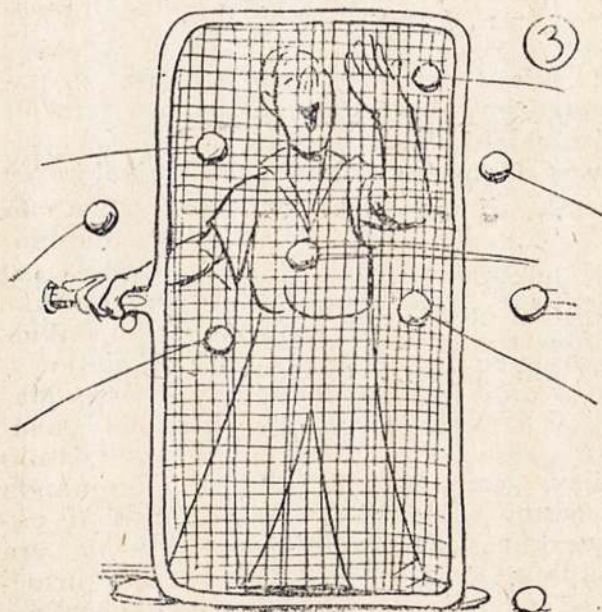
Ir gimnazistai žais tenisą
Iš laikraščių

Žaidėm krepšinį, kroketa,
Buvo per mažai.
Dabar gausim po raketę
Tenisui pažaišt.

Napalys rekordams įvertas —
Jis perdėm tikslus,
Jo raketė pasitverta —
Nuostabiu tinklu.

Jeigu priešas bus prirėmęs,
Pavargsti žmogus;
Patempi raketės rėmą —
Laisva ir saugu.

Ir pažiūri — viską laimi,
Net be šilumos,
O iškirtęs galo geimą
Švilpauni namo.

Kiza

Klasių šūkiai

VIII. Per prakaitą, špargalkas ir egzaminus — prie „šlipsis“!

VII. Viskas — žuvininkystei!

VI. Stebėkis, pasauli, mūsų balerinomis, gražuolėmis, bulkų naikintojais, sienų griovėjais!...

V. Vyrai, pajudinkite žemę taip, kad „dvoikės“ nedegtų!

Ak.

Jurbarko klounada

1. „Pasirėplinės“ ant lomkos, kaip „šerių kupčius“.
2. Įsityžo lakstyt paskui, kaip „šėpis“ naktį.
3. Murma, kaip „žvejų“ budelis.
4. „Nedrumsk vandens, leiskis į dugną“.
5. „Groja šonkauliais“, kaip septintosios seniūnas.
6. Įsikliopijo feja, kaip šeštokė...

Kasnors

MARIJAMPOLE

Pasižvalgymas po klases

VIII. Artifex Albinas: „Taip sakant, vadinasi, vyrukai, vinjetė ryt jau tikrai bus“... Jį apstojusieji netiki. Mat, jo pažadai dažnai pažadais nueina.

VII. (Filosofijos pamokoj). Filosofas ex cathedra (vaizdingumo dėliai): „Ie-ie paršielis iš Epikūro bandos!.. Ar tu ilgai gyvensi?! 80 metų ir dviesi!“.

VI. (Lietuvių k. pam.). Paeiliui skaitomi namų rašiniai. Eilė Pauliui. Perskaito antraštę: „Ženk žingsnį platų, mažiau nuplėsi batų“... ir varo keletą sakinių. Mokytojas: „Iš kur nurašei?“ Paulius mirkt, mirkt: „Jokių būdu!.. Aš nenurašiau“. Mokytojas: „Sėsk!“ ir kažką statų brėžia žurnale. Klasė patylomis: „Ženk žingsnį platų, gausi kuolą statų“.

Penki priežodžiai

1. Vis abu, kaip poetai Kazys Zupka su Mykolu Linkevičium.
2. Giria, kaip Alf. Sušinsko straipsnius.
3. Joja, kaip šeštokai ant vienas kito nugaros.
4. Mini, mini, kaip pradeda poetai vosilką.
5. Įprato, lyg gimnazistai į kelnų kišenes rankas susikišti.

Mar. G. Žibartas

Korespondento kalendorius

Šiomis dienomis mažeiškis koresp. Andrius Vaivara gavo iš X įdomų kalendorių. Viršelį papuoštas trimestrinėmis „širdelėmis“, aprašytas amūriškos srities eilėraščiais ir pagarsėjusio plakato paišytojo miky-mausais. Nors ir labai impozantiškas viršelis, bet vidus dar šaunesnis. Pažymėtina — kas kokias varduves švenčia. Pav. literatai — savo Globėjo, o krašt. būr. — pirm. Kokos, Birutės ir Rychos vardadienių proga suruošia su-mą. Neatsilieka ir sportininkai. Draugų vardadienių proga ruošiami mitingai, kuriuose koresp. Taro pasako kalbą: „Šalin korespondentai“. Po to vienas ping-pongo lozungų tai parodo realybėje... Ašmokai švenčia egzaminų vardadienį. Kalendorių taip pat yra įvairių mįslių, pav.: „Kas daugiausia pyksta dėl šito kalendoriaus?“ „Kas buvo — anot Taro — nieko naujo?“ Bet — gal būt — įdomiausias kalendoriuje dalykas yra: „Keturių tragedijos, kurios žinotinos kiekvienam mokiniui“. (Jos bus kitame numeryje).

Andrius Vaivara

IŠ PANEVŽIO GIMNAZISČIŲ

UŽKULISIO

Gimnazistiškai

Aš myliu Jasnogurką ir „Forum“,
Plus Respublikos gatvę prie jų.
Ir žinokit, kad valandą šeštą
Aš kasdieną skiriu rendez-vous!...

Aštuntokiškai

Ima skleistis jau baltosios rožės,
Jasnogurkoj lakštutės giedos,
Aštuntokišką širdį nabagę
Sausos formulės pjaus prie lentos!

Pedagogiškai

Prie knygos į klasę visi, kas tik gali,
Nežiūrint gegužio margųjų žiedų,
Padėkit amūriškas strėles į šalį,
Visi, kas nenorit turėt „paskaitų“!

Matūristiškai

Sudiev, gimnazija mieliausia,
Aeternum vale jums kuolai,
Einu, kur veda atestatas,
Kur liejas laisvė ir žiedai!

Vėlykų atostogų žygių sąskaita

Birutė „Kr. šypsenu“ palinkėtas „Imago mortis“ studijas pakeitė Dobilo „Blūdu“. (Važiuodama pas mamą, Viksvai at-

sidėkodama įdavė dovanų: įteikė Šikšnio „Algebros“ III d., įsakydama išstudijuoti ir galvoj įsirašyti matematiškas „aukso mintis“. Už dovanas dėkoju!).

Bronė su Birute II buvo išvažiavusios į Kalnaberžį, nes, jų nuomone, prieš egzaminus ten labai sveika pabuvoti...

Gimnazijos choras margučiais gydė Kauno radifone prarastas kakarynes.

Janė ieškojo magneto, kuriuo būtų galima įmagnetinti akis.

Muzikos mokytojas ilsėjosi, parvykęs iš „9-to dangaus“. (Pagal vieną pedagogą, tas „dangus“ buvo Kauno radifone).

Lietuvių k. mokytoja susapnavo VIIIa kl. temą iš Vydūno raštų.

Kun. Sušinskas, apsistatęs dviejų šunų sargybą, rašė pas mamą gimnazistiškai dūšiai knygą. Lauksim pasirodant!

M. gimnaz. Viksna

ŠIAULIŲ ABITURIJENTĖS

Stasė: Ką veiks, neparašęs lietuvininkas „dvoikos“.

Valė: Nors kartą pagyvenau antgamtniu gyvenimu. Tai buvo, kai žiūrėjau filmą „Brandos atestatas“.

Nelė I: Jei „žvaigždučių“ nebūtų, gyvenimas mano skęstų tamsoj.

Liudgarda: Ponas mokytojaus, garbės žodis mokėjau... tik susimaišė.

Eugenija: Tų mokytojų nežmoniškas jautrumas: tik atvažiuos jis... ir šaukia...

Regina I: Kuo aš kalta, jei menininkas mane vis paklausia apie Tuidoro lauką, kuris man kai ką primena ir taip sujaukina, kad aš, taip sakant, nė žodžio...

Liulia: Kiek man rūpesčių. Kokia suknele aš turėsiu per abiturijenčių balių apsilvilti.

Regina II: Ką aš darysiu ir jis, jei vyrų direktorius nebeleis aštuntokių į vakaruškas eiti?

Celita: Man viskas pasaulio „marnastys“.

Helenė: Irka, jei mane šiandien niekas nepaklaus, garbės žodis, kad aš pirmadienį pamokas išmoksiu.

Julija: Stase, rytoj baisiai daug pamokų, geriau eikim pasivaikščioti arba į „Čarli Čaplina“ arba „Romeo ir Juliet“.

Lionė: Geriau jau man sapnus aiškinti...

Jadzė: Ir traukinį sapnavau, ir ką jau, o jis kaip nerašo taip nerašo...

Vikta: Vardan tėvynės padainuokim duetą: „Gėriau alutį“ arba „E, Lietuvos kareivėliai“.

Liuda: Mergaitės, egzaminai netoli. Kažin ar visos turėsim teisės juos laikyti.

Irena: Seniau apie baltus diržus sva-

jojau, šiandien man tik seminarija galvoje.

TAURAGĖS MOKYTOJŲ S-JA

Kursų albumėlis

Ia. Žymiausios čia yra „panelės“, kurios ir rūbų spalvas derina su vienos grupės atstovais.

Vyrai — ramūs ir su „jomis“ gerai sugyvena.

Ib. Jie, gyvendami aukščiausiai (III aukšte), bene ir bus aukščiausiai iškile seminarijos padangėje.

II. Tai didžiausias kursas ne tik skaičiumi, bet ir asmenybių ūgiais. Mergaitės — mažiau žymios, nors tarp jų yra ir „greta garbų“ ir kitokių „įžymybių“, bet jos mažiau egzistuoja...

Vyrai — milžinai, o be to geri solistai — visur rodo savo jėgas.

IIIa. Mergaitės (pardon, panelės!) čia viešpatauja, ir vyrai laikosi prie jų kapryzų. Jos visos rimtos, nors kartais pasvajoja ir apie „išsiblaškymus“.

IIIb. „Jos“ (nors ir dauguma, bet...) didelės svajotojos ir poetės. Labai smarkiai studijuoja „žvaigždelių“ sistemą...

Vyrai, pilna to žodžio prasme, yra rimti ir turi nemažą vadovaujamą rolę seminarijos gyvenime.

... iš bloknotėlio (tęsinys)

5. Skuba, kaip stipendiją gavęs į barą.

6. Nukentėjo už savo „atvirumą“.

7. Prekiauja, kaip XY per pamokas...

8. Svajoja, kaip trečiųjų kursų vyrai apie karo mokyklą.

Reporteris

LINKĖJIMAI UKMERGEI

VIII. Kuo „švariau“ baigti.

VII. Daugiau veikti.

VIa. Mažiau šaligatvius „šlifuoti“.

VIIb. Šiek tiek regresuoti.

Va. Dažniau „pagrauzti“ vadovėlius.

Vb. Ir toliau taip veikti.

IV. Surimtėti.

III. Kaip nors persikasti į IV-tą.

I. Viso gero.

Gero linkių

UTENOS KLASĖSE

Va kl. Ženė. Ot Žvirblis! Aš jam ausin duosiu, o tau, Vytautai, už kojine dovanuju. Tik gauk siūlo...

Liuda. (Kai šokant partneris nori susukti „ratelis“). Klausyk! nususukim iki kepėjo, tada gali šaukti ratelis.

Kordelija: „Reik duoti tam gramozdui, miešakai, auksaplaukiui“.

VI kl. *Elena I.* Žinoma, „Juliaul“ Kas jums!

Vytautas K. Tik nenurunk man jos. *Zenonas.* Nebesusidedu su ja!

Aldona K. Negaliu! Pasižadėjau su policininku šokti.

Vytautas I. Aš optimistas! Man „fain“ būtų ir į vyšnias žiūrėti pro spalvotus akinius, o kai pamatau groteską. Uch... bet... rimtuose dalykuose aš... Šitaip geriau gyventi.

VII kl. *Aleksandras.* Čigonėlė man patinka!

VIII kl. *Aldona.* Sveikas Vytautėli, mano sužadėtini, tu „Šykštuolio“ Yla! Kaip gyveni?

Felicija. Nebijok! Aš ir angliškai mokau padainuot.

Mikė optimistas

RASEINIŠKIŲ JUODRAŠČIUS

PAVARČIUS

Pacelio. (Pastaba juodraščio viršely). „Nuplaukė romėnai, kaip sidabriniai debesys, kaip Stasikė, kaip Adzikė...“.

Aldos. (Tarmių m. užr.). „Aukštaičiai viduriečiai — apie Kėdainius, kažin, ką jis dabar ten galvoja...“.

Stepo. (Psichol. užr.). „Idomi psichologija tų juodakių. Gaila, kad toli... empyriniai daviniai kol kas negalimi“.

Zanavyko. (Asmens pastabų puslapy). „Jeigu tik būtų pakankamai sniego ar žirnių, atsilaikyčiau prieš visą klasę“.

Alfuko. (Bendram skyriuj). „Trimestras pasibaigė — gerai, „Kuban“ pasibaigė — jau blogiau“.

Stasikės. (Parašas po „pataisyta“ šeškampio figūra). „Šypsosi, kaip Petriuks“.

Jadzminiuko. (Matematikos skyriuj). „Kam čia suku galvą, Stasiuks išspręs...“.

Stans. (Tikybės užr.). „Nejaugi jos ir „Meilės pasaka“ neatvers į pirmąją...“.

ROKIŠKŲ LINKĖJIMAI

Religininkams: prikelti kaimą iš religinio susnūdimo.

Matematikams-fizikams: išskaičiuoti kiaušinio paviršiaus plotą ir išaiškinti dvejetuko figūrą.

Istorikams: parašyti pirmosios meilės istoriją.

Oratoriams: išmelsti mūžą Cicerono dvasios.

Gamtininkams: nuspręsti, koks bus pavasaris pro meilės žiūronus.

Kraštotyrininkams-tautosakininkams: surinkti daug senų, nepažįstamų kaulų, akmenų ir pasakų apie tuos laikus, kai nieks nepažino dvejetuko galybės.

Linkėjimai kaimynams

Saloms: gerai pasinaudoti popietiniu laiku, skirtu pasivaikščiavimui.

Kupiškiui: daugiau išauklėti istorikų ir oratorių ir juos atsiųsti į Rokiškį.

Panevėžiui: o, kad atsirastų bent vienas fizikas, kurs pagamintų bombų dvejetukams sprogdinti.

Biržams: išauklėti daug tokių literatų, kaip klumpakajo mėgėjas Eug. Matuzevičius.

Pasvaliui: išleisti rimtų literatūros laikraštėlių, kad galėtų kiti naudotis, kaip špargalkomis.

Ramygalai: judėti, krutėti ir gamtą gerai mokyti.

Anykščiams: neišauklėti Petro Ilgakojo, kad Puntuko nenuristų į Šventąją.

Žerutis

REDAKTORIUS ATSAKO:

Liūbartui. Šiuokart dėl vietos stokos atidaviau „At. Sp.“. Lauksiu 5-6 nr.

Margagiriui. Dėkoju. Ko gyvesnio dar paieškok. Gal ką „Kreiv. šypsens.“.

Kaukei. Kad Pats surašei tokius faktus, kurie teidomūs ir tesuprantami bus vienišiams. Kitam nr. lauksim ko įvairėnio.

Pikuoliui. „Kreiv. šyps.“ neužtenka vien eilinius kasdienius posakius surinkti. Žiūrėk, kaip kiti.

Dvišakiui liežuveliui. Dėkui. Atidaviau „At. Sp.“. Mums ko nors neeiluotai šiesio iš kreivo Jūsų gyvenimo.

Viltei. Eilėraštis „Našlaitės dalia“ labai dar primityvus. Dabar Pati išsiskaityk, išgilink, perskaityk kokio poeto vieną, kitą eilėraštį ir pamatysi, kad ne tik visoj poetikoje, bet net pačiame ritme daug netikslumų. Kai kas geresnio pasirašys, atsiųsk!

Br. J. Kad Pats per daug norėjai aprėpti, apėmėi visas klases ir tik po vieną antrą jų atstovą tepajudinau. Kiti jausis nuskriausti. Geriau tada vieną klasę kuria. Biržiečiai juk „onaravi“.

Vinciui. Dėkingas už kantrumą. Blogiau, kad neseki atsakymų kitiems. O būtum susigaudęs, kad reikia rašyti taip, jog ir kitų gimnazijų skaitytojams būtų šio to pasiskaityti. Dabar: pridėjai daug taškų, sutrumpinimų, kad net aš vos kantrybės ištekau peržiūrėti — pikčiau abstrakcijos.

Žeručiui. Per siaurai asmeniškai faktai, be jokio platesnio suįdominimo. („Kreiv. šyps.“).

M. Meld. Visgi Pačiam linksmai parašyti nesiseka ir galas — juoko ir sąmojaus nėra.

Bangelėi. Stenkis neištęsti, vaizdų neapkrauti per daug, daugiau praturtinti formą ir, galbūt, atsieksis ko nors. Atsiųsk naujų, iš pavasario ko nors — iš vasaros.

Svyruonėliui. Paties „Neklysk“ — tik pamokslai ir tai labai neliriškoj formoj. Juk tą patį surašius neeiluotai būtų tokia proza, kad oi.

Kalviui. Jau sunku Sveikam, matyti, jaunųjų žodžiais ir nuotaika prabilti.

P. Steponavičiui. Horatius ne blogai išverstas, tik be reikalo mėgini rimuoti. Mokyklos reikalui jis nebus reikšmingas, todėl nespausime. Kiekvienas spausdinamas darbas, jei nėra autoriaus tikroji kūryba, turi turėti ir konkretnę tikslą, o ne vien tik parodymą.

Al. Baronui. Padarei didelę pažangą. Dar tik technika kiek gerintina. Geriausias „Vėlinių vakarą“. Rašai jau vientsiai. Vienas posmas su kitu jau surišti, nebėra svetimi. Tik stenkis dar daugiau savais žodžiais, sava širdim kalbėti, nes esmėje pakartoji tai, kas kitų sakiniuose jau tilpo. Atsiųsk ko giedresnio, netaip liūdno, gal jau ir įdėsim.

Ant. Rameikiui. Draugo eilėraščiai jau lyg ir artimiausi kandidatai spausdinimui. Juose kai kur per daug K. Zupkos įtakos, bet blogiau, kad nežiūri vientsiūmo, nedaboji, kad posmas su posmu būtų artimi, surišti, kad visumoje eilėraštis nebūtų palaidų minčių žiupsnys. Vientisiasias ir labiausiai pasisekęs „Ateitin“, bet tie „preliudai“, „laimės idealai“ apgaidino kiek. Lauksim vientisesnių.

Aidui. Tas pats beveik, ką ir Svyruonėliui.

K. Vytėnui. Gaila, kad ne laiku gavome. Lauksim 5-6 nr.

Supinui. Nelaiku gavome. O parašai puikiai. Lauksim 5-6 nr.

Trečiokui. „Monologo istorija“ — nejuokingas. Antrasis — taip pat. Mėgink „At. Sp.“ rašyti.

Pielaniui. Tai, ką Pats parašė „Paskutiniam vizite“ yra tik kronika. Beletristikai to dar maža. Juk skaitai beletristikos. Na, o korespondencijų iš Jūsų parašo Žerutis. Mėgink „At. Sp.“.

Audrai. Per svetimą sau temą pasirinkai, apie komunizmą rašydamas. Ir tai davei elementariausias žinias, kurios daugumoje žinomos.

Klajūnui. Pradžią eilėraščiui rašyti turi. Dar forma netobula, dar primaišai tokių nelikybų, kaip „dangus — gira surūgęs“, bet kiek vėliau, padaręs pažangos, mėgink mums atsiųsti. Lauksim. Juk negi gali būti, kad iš ukmergiškių joks literatas neišeitų.

Pr. Aukštikalnytei. Porą dar turiu. Geri. Bet jei nuotaikingesnių atsiųstum 5-6, būtų dar geriau.

„Prie kryžiaus“ autoriui. Palygink savo su bent vienu „Ateities“ eilėraščiu ir matysi, kad pas Patį daug primityvumo, senų rimų ir labai maža kūrybos.

Klajūnui. (lazdijiečiui). Pats, matyti, neišgyveni to, ką rašai, neišijauti pakankamai, nes išeina taip, jog pasakotum apie visa tai, lyg ir visai nesuinteresuotas. Geriausias „Svyruonėliui“. Tiesa, jame apšėiai Myk. Linkevičiaus įtakos, bet tai dar nebūtų bloga. Kas pradžioje sugebės gerai sekti, vėliau gali sugebėti gal ir gerai rašyti. Blogiau kiek, kad forma prašosi tobulinama: vaizdai turi būti labiau sulirinti, sumeninti, rimai pagerinti.

Br. Antkalniškiesiui. Pats specialiai stengies neestetiskai išsirtinti. Žiūrėk, ir „mintis lauk išjojai“ ir „grobi akys sumedžioja“. Na, o rimuoji tai vien tik veiksmazodžius. Gal ko kitoniškesnio turi.

P. L-kai. Tai, ką Pats eilėrašty surašė, deja, tėra oracija.

K. Padarauskaitei. Pas mus besirandantieji eilėraščiai per daug erotiški. Atsiųsk naujų. Matai, erotika eilėrašty turi būti sumeninta, perkurta, o ne tų žodžių pakartojimas, kurie eiliniuose susilikimuose kieno nors iškalbami (galima juk ir susitikimuose meniškai pakalbėti!). Be to, žiūrėk, kitų eilėraščius skaitydama, kreipk dėmesio į jų poetines priemones, kad paskiau, Pati rašydama, sugebėtum savasias poetines priemones labiau išnaudoti, paturtinti rimus, vaizdus ir t.t.

Žvejui. Kadangi vieni faktai jau pasenę, o kiti, kaip kino streikas, necharakteringi, tai nepasinaudojom.

A. Gedainiui. Senos žinutės. Nebegailėjau pasinaudoti.

Taškui. Gražiai rašai, betgi tą jau kitas buvo surašęs.

Atgaivintojui. Pats dar pačios pradžios nežinojai: reikia vienoje lapo pusėje rašyti. Plunksną valdai. Ir adresas?

Ramumui. Šiuokart špokas už Patį gražiau pačiulbėjo. Lauksim.

Kibi-Ribi. Tas pats, ką ir A. Gedainiui.

Jk. Abstrakčiai. O reikia kaip tik faktus iškelti.

Kaimo sūnui. Šiluvis tačiau daug trumpiau ir sklandžiau parašė. Gal „Kreiv. šypsenoms“ ką pačiupsi.

Step. Žibartui. Ką apie „Ateitį“ parašė, nebent patys sau pasinaudosime, o spausdinti ir girtis juk nėra tikslo.

Jūros Dukrai. Neparašė kas, tai ir nereikėjo, nes seni dalykai, jų nė nebeminėjome.

Rep. Dėl vietos stokos Patį gerokai apkarpėm.

Mikei optimistui. Gerai rašai. Tik kadangi senasis korespondentas tą patį parašė, Paties darbu nepasinaudojom.

SAKALO KNYGŲ NAUJIENOS

SAKALAS vėl išleido daug naujų, gražių leidinių

V. Mykolaičio-Putino, LITERATŪROS ETIUDAI.

Tai nemaža 294 psl. literatūros kritikos knyga. Joje kalbama apie Maironio, Vaižganto, Krėvės kūrybą, apie mūsų literatūros ugdymą; apie tautinę idėją mūsų literatūroje, apie naująją mūsų literatūrą; apie mūsų teatrą ir dramaturgiją ir, pagaliau, apie Dantę Aligheri. Ši sezoną tai bus vienas rimčiausių veikalų apie mūsų literatūrą. Kaina Lt. 5.

Jonas Šukys, KOMUNISTAS. 1919 metų mūsų Nepriklausomybės kovų romanas. Kaina Lt. 3.

Mūsų Nepriklausomybės kovos jau pasidaro istorinis dalykas. Geriausiai ir vaizdžiausiai tas kovas galima nupiešti literatūros veikaluose. Autorius šiame romane vaizduoja vieną tų kovų epizodą, kur labai didelį vaidmenį suvaidino mūsų idealusis jaunimas — moksleivija. Tačiau iš jų pačių tarpo buvo ir tokių, kurie užsikrėtė svetimomis mums komunistų idėjomis, išdavinėjo savo draugus, juos kišo į kalėjimus ir net šaudė. Bet nepaisant sunkiausių sąlygų Nepriklausomybės idėja paėmė viršų. Autoriui šis mūsų kovų epizodas tikrai yra pavykęs atvaizduoti.

V. Korolenko, AKLASIS MUZIKANTAS. Etiudas. Psichologinis romanas. Kaina Lt. 2,50. Vertė iš rusų kalbos St. Skipitienė.

Autorius šiame tikrai meniškame literatūros veikalė su nepaprastu subtilumu atskleidžia mums aklo gimusio jaunuolio išgyvenimus, pasaulio pažinimą, psichologiją, meilę švelniai mergaitei, kuri ateina lyg angelas jį paguosti, toliau jo nelaimės atjautimas ir skausmas. Bet jo muzikos talentas ir meilė išgelbsti jį iš nusiavilimo ir desperacijos.

Axel Munthe, SAN MICHELE KNYGA. II t. Gydytojo memuarai. Vertė Pr. Povilaitis. Kaina Lt. 3.

Ši knyga dabar yra viena aktualiausių, dabar skaitoma visame pasaulyje, išversta į daugybę kalbų. Pagal šį veikalą dabar ruošiamas grandiozinis filmas.

Orison Svet Marden, KELIAS Į PASISEKIMĄ. Išvertė A. Valašinas. Pas mus šis autorius labai mėgiamas, nes jo veikalėliai mūsų visuomenei, ypač jaunimui, tikrai naudingi. Šioje knygoje pamokoma ko reikia, kad mums gyvenime sektųsi. Knygelės kaina tik Lt. 2,—.

St. Eidimtas, PLĖSIKŲ VADAS. Žemaičių plėšikas Jockus. Originalus kriminalinis romanas. Populiar. bibliotekos Nr. 9. Kaina Lt. 1,50.

Tai pirmas mūsų literatūroje originalus kriminalinis romanas, autoriui tikrai pavykęs parašyti nė kiek neprasčiau už užsieninius tos rūšies romanus. Medžiaga, matyt, imta autentiška iš to garsaus plėšiko teismo bylos.

Vyresniųjų klasių moksleivei,
vyresniųjų klasių moksleiviui
dvisavaitinis studentų laikraštis

„STUDENTŲ DIENOS“

tikras draugas kiekvieniame žingsny. Kiek skaidrios nuotaikos jo puslapiuose, kiek gyvenimui meilės!

„STUDENTŲ DIENOS“ iki metų galo kainuoja tik 3 lit., iki vasaros atostogų — 1,20 lit. Garbės prenumeratoriais maloniai kviečiami visi. Jiems metams kainuos ne mažiau 6 litų.

„STUDENTŲ DIENOS“ adresas: Kaunas, Laisvės al. 3^b, telef. 2 28 21.

Šio numerio kaina 1,50

88-402-337